ความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนบทบาท การเลี้ยงดูของพ่อแม่ และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม ในผู้ใหญ่แรกเริ่ม

น.ส.ณิชมน กาญจนนิยต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยา ไม่สังกัดภาควิชา/เทียบเท่า
คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Association of Role Transitions, Parenting, and Perceived Parental Expectations on Psychosocial Maturity in Emerging Adults

Miss Nitchamon Kanjananiyot

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Psychology
Common Course
FACULTY OF PSYCHOLOGY
Chulalongkorn University
Academic Year 2019

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนบทบาท การเลี้ยงดูของพ่อแม่ และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ ต่ออุฒิภาวะทางจิตสังคม ในผู้ใหญ่แรกเริ่ม
โดย	น.ส.ณิชมน กาญจนนิยต
สาขาวิชา	จิตวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.นิปัทม์ พิชญโยธิน

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะจิตวิทยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณระพี สุทธิวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.นิปัทม์ พิชญโยธิน)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.มานิกา วิเศษสาธร)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ณิชมน กาญจนนิยต : ความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนบทบาท การเลี้ยงดูของพ่อแม่ และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม ในผู้ใหญ่แรกเริ่ม. (The Association of Role Transitions, Parenting, and Perceived Parental Expectations on Psychosocial Maturity in Emerging Adults) อ.ที่ปรึกษาหลัก : อ. ดร.นิปัทม์ พิชญโยธิน

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนบทบาท การเลี้ยงดูของพ่อแม่ และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคมในผู้ใหญ่แรกเริ่ม โดยการเปลี่ยนบทบาทประกอบด้วย การสำเร็จการศึกษา การทำงาน ความสัมพันธ์ฉันคนรัก และการอาศัยอยู่ด้วยตนเอง การเลี้ยงดูของพ่อแม่ ประกอบด้วย การให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ และการให้อิสระของพ่อแม่ ส่วนการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ ประกอบด้วย การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ และการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใหญ่แรกเริ่ม ที่มีอายุระหว่าง 18 – 25 ปี อายุเฉลี่ย 21.850 ปี จำนวน 510 คน ซึ่งดำเนินการวิจัยผ่านการตอบแบบสอบถามด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์ และวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วยโปรแกรม LISREL 10.20 Student ผลการวิจัยพบว่า การเลี้ยงดูของพ่อแม่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม (β = 0.620, $p < .01$) ในขณะที่การเปลี่ยนบทบาทและการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม ถือเป็นการเน้นย้ำได้ว่าสถาบันครอบครัวมีความสำคัญอย่างมากต่อพัฒนาการของลูก ดังนั้นพ่อแม่ยุคใหม่จึงควรให้ความสำคัญต่อการเลี้ยงดู กล่าวคือ หากพ่อแม่แสดงออกถึงการเอาใจใส่ ให้ความอบอุ่น และให้อิสระในการคิดหรือทำสิ่งต่าง ๆ แก่ลูก จะช่วยส่งเสริมให้ลูกมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูงหรือมีการคิดตัดสินอย่างเป็นผู้ใหญ่ได้มากยิ่งขึ้น งานวิจัยในอนาคตอาจนำไปพัฒนาต่อยอดในการศึกษาปัจจัยเพิ่มเติมที่ส่งผลต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม หรือทำวิจัยในรูปแบบผสมผสาน เพื่อช่วยขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับวุฒิภาวะทางจิตสังคมในบริบทไทยให้กว้างยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สาขาวิชา จิตวิทยา ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2562 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6177613238 : MAJOR PSYCHOLOGY

KEYWORD: Psychosocial maturity, Role transitions, Parenting, Perceived parental expectations, Emerging adults

Nitchamon Kanjananiyot : The Association of Role Transitions, Parenting, and Perceived Parental Expectations on Psychosocial Maturity in Emerging Adults. Advisor: Nipat Pichayayothin, Ph.D.

The purpose of this study was to explore the association of role transitions, parenting, and perceived parental expectations on psychosocial maturity in emerging adults. Role transitions consisted of completing formal education, working, having close/intimate relationships, and independent living. Parenting consisted of parental warmth and parental autonomy support, while perceived parental expectations consisted of perceived academic parental expectations, perceived career parental expectations, and perceived parental ambitions. Participants were 510 emerging Thai adults (18 – 25 years old, mean age = 21.85) which took the entire online self-report. The data was analyzed using structural equation modeling (SEM) by LISREL 10.20 Student. The result showed that parenting was positively associated with psychosocial maturity (β = 0.620, $p < .01$) whereas role transitions and perceived parental expectations did not associate with psychosocial maturity. The findings suggested that parenting was an integral part of human development. Giving children warmth and autonomy support in order to promote child's psychosocial maturity or ability to think and make judgement like a mature adult should be emphasized for new-generation parents. Future research may expand the knowledge by adding other factors that associated with psychosocial maturity. Mixed methods research may be conducted in order to broaden the knowledge about psychosocial maturity in Thailand.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Field of Study:	Psychology	Student's Signature .....
Academic Year:	2019	Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยคำแนะนำของอาจารย์ ดร. นิปัทม์ พิชญโยธิน อาจารย์ที่ปรึกษาของผู้วิจัย ขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง ที่คอยสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์นี้ในทุกกระบวนการ ทั้งคอยชี้แนะและให้กำลังใจ จวบจนผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์ออกมาเป็นรูปเล่มฉบับสมบูรณ์ได้ในที่สุด

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร. ปริญญา สิริอัตตะกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สักกพัฒน์ งามเอก ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลทางสถิติ ทำให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ผลได้อย่างถูกวิธี ขอขอบพระคุณอาจารย์อาภาพร อุษณรัศมี และอาจารย์ ดร. จุฑาทิพย์ วิวัฒนาพันธุวงศ์ สำหรับการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจภาษาเพื่อพัฒนามาตรวัดของผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์แขนงจิตวิทยาพัฒนาการทุกท่าน ที่ช่วยให้คำแนะนำในระหว่างการศึกษา เพื่อพัฒนาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ดียิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบทุกท่าน ที่สละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัย

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ จิตวิทยาพัฒนาการทุกคน ที่ร่วมเดินทางกันมาตลอดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณนราพร ม่วงปกรณ์ คุณณัฐพัชร์ สรรพธนาพงษ์ และคุณกอข้าว เพิ่มตระกูล ที่ร่วมเดินทาง ฝ่าฟันสิ่งต่าง ๆ และคอยให้กำลังใจกันเสมอจวบจนทุกวันนี้ รวมถึงขอขอบคุณคุณเบญจรัตน์ คุณศิรินภา และคุณตวงทิพย์ ที่คอยให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์และให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และพี่สาว ที่คอยให้การสนับสนุนผู้วิจัยในทุก ๆ ด้าน รวมถึงคอยให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอ ทำให้ผู้วิจัยมีพลังในการก้าวต่อไปเพื่อทำวิทยานิพนธ์นี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง และคนรู้จักทุกท่าน ทั้งจากโรงเรียน มหาวิทยาลัย และอื่น ๆ ที่ช่วยกระจายแบบสอบถาม ทำให้ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายและสามารถเก็บกลุ่มตัวอย่างได้ทันเวลา และขอขอบพระคุณผู้ร่วมตอบแบบสอบถามทุกท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณตัวผู้วิจัยเอง ที่ตั้งใจ พยายาม ล้มแล้วลุก และพัฒนาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตลอดการศึกษา จวบจนได้รูปเล่มวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์นี้ในที่สุด

ณิชมน กาญจนนิยต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ค

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... ง

กิตติกรรมประกาศ ..... จ

สารบัญ ..... ฉ

สารบัญตาราง ..... ฌ

สารบัญรูปภาพ ..... ฎ

บทที่ 1 บทนำ 1

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย 1

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 5

ผู้ใหญ่แรกเริ่ม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 5

วุฒิภาวะทางจิตสังคม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 8

การเปลี่ยนบทบาท และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 12

การเลี้ยงดูของพ่อแม่ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 14

การรับรู้คาดหวังของพ่อแม่ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 18

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 22

กรอบแนวคิดในการวิจัย 22

สมมติฐานการวิจัย 23

ขอบเขตการวิจัย 23

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย 23

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 25

บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย 26

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 26
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย 26
วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล 40
การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง 41
บทที่ 3 ผลการวิจัย 42
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่าง 42
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานและความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ 47
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ 49
บทที่ 4 อภิปรายผล 55
ตอนที่ 1 การเปลี่ยนบทบาทต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม 55
ตอนที่ 2 การเลี้ยงดูของพ่อแม่ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม 56
ตอนที่ 3 การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม 57
ข้อจำกัดในงานวิจัย 59
ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป 59
ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้ 60
บรรณานุกรม 62
ภาคผนวก 70
ภาคผนวก ก คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย 71
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมของการเปลี่ยนบทบาท 76
ภาคผนวก ค ผลวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุรูปแบบที่ 2 (ตัวแปรต้นเป็นตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด) 77
ภาคผนวก ง คำสั่งการวิเคราะห์โมเดลการวัด ด้วยโปรแกรม LISREL 10.20 Student 79
ภาคผนวก จ คำสั่งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ด้วย LISREL 10.20 Student 80
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย 81

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ประวัติผู้เขียน 89

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 เกณฑ์การให้คะแนนของมาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมฉบับภาษาไทย 29

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ ในโมเดลการวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม (N = 510) 30

ตารางที่ 3 น้ำหนักองค์ประกอบ น้ำหนักองค์ประกอบในรูปแบบมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ของโมเดลการวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม (N = 510) 32

ตารางที่ 4 เกณฑ์การให้คะแนนของมาตรวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ 34

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ ในโมเดลการวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ 35

ตารางที่ 6 น้ำหนักองค์ประกอบ น้ำหนักองค์ประกอบในรูปแบบมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ของโมเดลการวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (N = 510) 36

ตารางที่ 7 เกณฑ์การให้คะแนนของมาตรวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ 38

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ ในโมเดลการวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (N = 510) 38

ตารางที่ 9 น้ำหนักองค์ประกอบ น้ำหนักองค์ประกอบในรูปแบบมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ของโมเดลการวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ 39

ตารางที่ 10 ข้อมูลคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง 1 (N = 510) 43

ตารางที่ 11 ข้อมูลคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง 2 (N = 510) 44

ตารางที่ 12 ข้อมูลคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง 3 (N = 510) 45

ตารางที่ 13 ข้อมูลการเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มตัวอย่าง (N = 510) 46

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง ของตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด (N = 510) 48

ตารางที่ 15 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด (N = 510) 50

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ 53

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ 54

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของวุฒิภาวะทางจิตสังคม 54

ตารางที่ 19 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟาของมาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม (N = 510) 72

ตารางที่ 20 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟาของมาตรวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (N = 510) 74

ตารางที่ 21 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟาของมาตรวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (N = 510) 75

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของวุฒิภาวะทางจิตสังคมในรูปแบบที่ 2 77

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม แสดงค่าอิทธิพลทางตรง ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของวุฒิภาวะทางจิตสังคมในรูปแบบที่ 2 78

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม 32

ภาพที่ 2 โมเดลการวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ 36

ภาพที่ 3 โมเดลการวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ 40

ภาพที่ 4 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเปลี่ยนบทบาท การเลี้ยงดูของพ่อแม่ และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม 52

ภาพที่ 5 ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคมรูปแบบที่ 2 77

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1
บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

การศึกษาในปัจจุบันของสังคมไทยส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญกับคะแนน หรือเกรดของนักเรียน/ นักศึกษาเป็นสิ่งแรก ๆ เด็กส่วนใหญ่จึงมักถูกวัดความสำเร็จของวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ผ่านผลการเรียนอยู่เสมอ จะเห็นได้จากการที่พ่อแม่พยายามส่งเสริมให้ลูกไปเรียนพิเศษเพื่อให้มีผลการเรียนที่ดีและสอบเข้าในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยชั้นนำต่อไปได้ บางครอบครัวก็ส่งเสริมการเรียนให้แก่เด็กตั้งแต่ชั้นอนุบาลเพื่อสอบเข้าชั้นประถมศึกษาของโรงเรียนที่มีชื่อเสียง เพราะต้องการส่งเสริมทักษะทางวิชาการให้พร้อมสำหรับการสอบคัดเลือก (ชุลีพร อร่ามเนตร, 2561) อย่างไรก็ตามการที่บุคคลมีผลการเรียนที่ดี ก็ไม่จำเป็นว่าบุคคลนั้นจะประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิต บางรายอาจขาดทักษะที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังจะเห็นได้จากข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ที่กลุ่มเด็กวัยรุ่นเกิดการทะเลาะวิวาทกันมากมาย อาทิ การทะเลาะวิวาทกันระหว่างสถาบัน ถึงแม้ว่าตนเองอาจไม่ได้มีปัญหาเป็นการส่วนตัวกับบุคคลนั้น ๆ แต่การคล้อยตามกันไปในสังคม ก็มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นได้เช่นเดียวกัน ดังเช่น ข่าววัดสิงห์ ที่มีกลุ่มคนจำนวนหนึ่งทั้งวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่จัดงานบวชที่วัดและส่งเสียงดังจนรบกวนการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของเด็กในโรงเรียน เมื่อมีการพูดคุยกัน กลุ่มคนได้บุกเข้ามาในโรงเรียนและเกิดเหตุทะเลาะระหว่างกลุ่มคนนั้นกับคุณครูในโรงเรียนขึ้น ส่งผลให้เด็กนักเรียนที่กำลังสอบเดือดร้อน ไม่สามารถทำการสอบต่อไปได้ (ไทยรัฐออนไลน์, 2562) แม้ว่าจะมีผู้ใหญ่อยู่ในกลุ่มนั้น กลับไม่มีผู้ห้ามปรามและยิ่งทำให้สถานการณ์เลวร้ายยิ่งขึ้น จากสถานการณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่บางกลุ่มมักมีปัญหาพฤติกรรม เช่น การดื่มแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติด การขับรถโดยประมาท เป็นต้น ก่อให้เกิดอันตรายทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้ง่าย งานวิจัยของ Riggs Romaine (2018) พบว่า ในกลุ่มผู้ใหญ่แรกเริ่ม (ช่วงอายุประมาณ 18 – 25 ปี) ที่มีพฤติกรรมที่มีความเสี่ยง เช่น การเป็นอันธพาล การดื่มแอลกอฮอล์ การขับรถอย่างขาดสติ เป็นต้น มักมีวุฒิภาวะทางจิตสังคม (Psychosocial maturity) ต่ำกว่ากลุ่มอื่นในช่วงอายุเดียวกัน วุฒิภาวะทางจิตสังคมจึงเป็นทักษะที่ช่วยในการคิดตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมกับความเป็นผู้ใหญ่ บ่งบอกถึงความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ ควบคุมตนเองได้ และมีมุมมองความคิดที่ดีอีกด้วย

นอกจากนี้ในยุคปัจจุบัน สื่อหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น เด็กหรือวัยรุ่นจึงเติบโตมากับสิ่งเหล่านี้ ทำให้เข้าถึงสื่อต่าง ๆ ได้โดยง่าย และบางครั้งพ่อแม่อาจไม่ได้มีส่วนร่วมในการจำกัดการเข้าถึงสื่อของเด็ก ส่งผลให้เด็กมีความคิดหรือโตเร็วเกินวัย ซึ่งอาจนำมาสู่

ปัญหาในอนาคต เนื่องจากการที่วัยรุ่นเข้าสู่วัยผู้ใหญ่เร็วเกินไป หรือที่เรียกว่า ผู้ใหญ่เทียม (Adultiod) คือ กลุ่มบุคคลที่คิดว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่ยังมีการคิด การตัดสินใจ หรือมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมต่ำ ทำให้มีปัญหาพฤติกรรมมากกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มที่เป็นผู้ใหญ่ (Mature adult) หรือกลุ่มบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูง มองว่าตนเองโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่ไม่มีปัญหาพฤติกรรมและแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ (Galambos & Tilton-Weaver, 2000) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า วุฒิภาวะทางจิตสังคม เป็นตัวแปรหนึ่งที่สามารถช่วยอธิบายได้ว่าวัยรุ่นหรือวัยผู้ใหญ่จะทำพฤติกรรมเสี่ยงหรือไม่ และมีความสำคัญในการชี้วัดความสำเร็จในชีวิตนอกเหนือจากผลการศึกษาได้

วุฒิภาวะทางจิตสังคม เป็นทักษะการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีความรับผิดชอบ การควบคุมตนเองได้ และการมีมุมมองที่ดี (Stenberg & Cauffman, 1996) ทั้งนี้การที่คนเรามีอายุมากขึ้น มักทำให้มีการคิดตัดสินใจได้ดีขึ้นตามลำดับ อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับคนในวัยเดียวกัน ผู้ที่มีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูงกว่า จะมีการคิดตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมมากกว่าผู้ที่มีวุฒิภาวะทางจิตสังคมต่ำกว่า (Cauffman & Steinberg, 2000) ซึ่งวุฒิภาวะทางจิตสังคมจะเริ่มเกิดขึ้นเมื่ออายุประมาณ 18 ปี (Icenogle et al., 2019) ซึ่งถือเป็นช่วงวัยที่เกิดการเปลี่ยนผ่านหลายอย่าง ได้แก่ การเปลี่ยนจากรั้วโรงเรียนสู่รั้วมหาวิทยาลัย ซึ่งบางคนอาจต้องแยกจากพ่อแม่เพื่อไปอยู่หอพัก หรือต้องมีการรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น รวมถึงเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านจากวัยรุ่นสู่วัยผู้ใหญ่แรกเริ่ม (Emerging adulthood) ซึ่งช่วงวัยนี้เป็นกลุ่มบุคคลที่อายุประมาณ 18 – 25 ปี ถือเป็นช่วงวัยที่มีความก้ำกึ่งระหว่างวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ (Arnett, 2000) โดยวุฒิภาวะทางจิตสังคมมีความเกี่ยวข้องกับการการค้นหาอัตลักษณ์ของผู้ใหญ่แรกเริ่ม โดยกลุ่มที่มีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูงและมีการเปลี่ยนบทบาท (Role transitions) ที่หลากหลาย เช่น การทำงาน การแต่งงาน การย้ายที่อยู่ออกจากบ้านพ่อแม่ เป็นต้น จะทำให้มีการยึดมั่นในอัตลักษณ์มากกว่ากลุ่มอื่น (Piotrowski, Brzezin´ska, & Pietrzak, 2013) และงานวิจัยของ Piotrowski, Brzezin´ska, และ Luyckx (2018) ได้แบ่งการเปลี่ยนบทบาท ออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการทำงาน (สำเร็จการศึกษาและทำงาน) และด้านชีวิตครอบครัว (การแต่งงานหรือมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก การอยู่ด้วยตนเอง และการเป็นพ่อแม่) พบว่า การเปลี่ยนบทบาทเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูงและช่วยค้นหาอัตลักษณ์ได้ ซึ่งการเปลี่ยนบทบาทเหล่านี้ เป็นกระบวนการหนึ่งที่ช่วยผลักดันให้บุคคลต้องพึ่งพาตนเอง หรือมีความรับผิดชอบมากขึ้น อาทิเช่น บุคคลที่เริ่มทำงานก่อนบุคคลอื่นในวัยเดียวกัน หรือวัยรุ่นที่เรียนไปด้วยทำงานไปด้วย จะมีแนวโน้มในการเป็นผู้ใหญ่มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และมีความชัดเจนในการมุ่งมั่นสู่อาชีพที่ต้องการได้มากกว่า (Padilla-Walker, Nelson, & Carroll, 2012)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนบทบาทจะช่วยให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ดีในบริบทสังคมไทย ช่วงวัยผู้ใหญ่แรกเริ่มยังเป็นช่วงวัยที่พ่อแม่ส่วนใหญ่ให้ความช่วยเหลือลูกอย่างใกล้ชิด เช่น การดูแลเรื่องการเงิน ความเป็นอยู่ เป็นต้น ซึ่งการที่พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมในชีวิตของลูก ส่งผลให้พ่อแม่เกิดความคาดหวังในตัวลูกขึ้น ซึ่งความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียนเป็นสิ่งที่ดี โดยเมื่อพ่อแม่คาดหวังในตัวลูกตั้งแต่เด็ก จะส่งผลให้เด็กเรียนรู้และเกิดความคาดหวังในตนเอง และทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนเมื่อโตขึ้นได้ (Froiland, Peterson, & Davison, 2013) นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้ใหญ่แรกเริ่ม สามารถสำรวจความเป็นไปได้ของตนเอง และลดความไม่มั่นคงได้อีกด้วย แต่ในขณะเดียวกันหากพ่อแม่คาดหวังเรื่องอาชีพและใส่ความหวังของตนเองหรือความทะเยอทะยานไปที่ลูก จะส่งผลให้ลูกถูกจำกัดความเป็นไปได้ รู้สึกไม่มั่นคง รู้สึกก้ำกึ่งในการค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง และไม่โตเป็นผู้ใหญ่ได้ (พรธิดา อารีย์รักษากุล, รัชฎาภรณ์ ม่วงบัว, & ศรีธิดา บัวเลิศ, 2559) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความคาดหวังของพ่อแม่มักมีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของลูก (Porumbu & Necsoi, 2013) โดยงานวิจัยของ Murayama, Pekrun, Suzuki, Marsh, และ Lichtenbeld (2016) รายงานว่า หากพ่อแม่มีความคาดหวังกับลูกมากเกินไป จะเป็นการสร้างแรงกดดันมากกว่าการส่งเสริมให้ลูกประสบความสำเร็จทางการเรียน อย่างไรก็ดีการที่พ่อแม่คาดหวังให้ลูกเรียนในระดับสูง ๆ หรือเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาหรือวิทยาลัย ถึงแม้จะเป็นการกดดันลูก แต่ส่วนใหญ่ลูกก็มักจะจบการศึกษาในระดับสูงตามความคาดหวังนั้น (Trinidad, 2019) ดังนั้นการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และน่าจะมีส่วนร่วมในการช่วยอธิบายวุฒิภาวะทางจิตสังคมหรือความสำเร็จในการเปลี่ยนผ่านสู่วัยผู้ใหญ่ในบริบทสังคมไทยได้มากยิ่งขึ้น

เนื่องจากวุฒิภาวะทางจิตสังคม เป็นพัฒนาการทางจิตใจและสังคม Greenberger และ Sorensen (1974) กล่าวว่า สังคม มีส่วนอย่างมากในการส่งเสริมให้บุคคลมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมมากหรือน้อย และจากการศึกษาของ Steinberg, Cauffman, และ Monahan (2015) ที่ได้ศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นอันธพาล พบว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม (Antisocial behaviour) จะมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมต่ำ แต่หากได้รับการส่งเสริมด้านสังคมจะช่วยให้วัยรุ่นผ่านช่วงวิกฤตินี้ไปได้ ดังนั้นปัจจัยด้านสังคมจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมวุฒิภาวะทางจิตสังคม โดยในงานวิจัยของ Galambos, Magill-Evans, และ Darrah (2008) ได้ศึกษาปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม พบว่า การเลี้ยงดูแบบส่งเสริมอิสระจากพ่อ (Fathers' fostering of autonomy) ส่งผลให้ลูกมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูงขึ้น กลับกันปัจจัยทางชุมชนกลับไม่มีความสัมพันธ์ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคมเลย จะเห็นได้ว่าปัจจัยการเลี้ยงดูของพ่อแม่เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมวุฒิภาวะทางจิตสังคมได้ ซึ่งการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ในงานวิจัยนี้จะแบ่งเป็น 2 มิติ ได้แก่ การให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ (Parental Warmth) คือ การที่พ่อแม่เอาใจใส่และให้ความรักแก่ลูก และการให้อิสระของพ่อแม่ (Parental

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

autonomy support) คือ การเปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงออกถึงการกระทำต่าง ๆ และไม่ควบคุมชีวิตลูกเกินไป (Gray & Steinberg, 1999; Skinner, Johnson, & Snyder, 2005) เพราะหากพ่อแม่เข้ามาเกี่ยวข้องหรือควบคุมลูกมากจนเกินไปในช่วงวัยที่โตแล้ว หรือไม่ให้อิสระกับลูกเท่าที่ควร จะส่งผลเสียต่อลูกมากกว่า และมีแนวโน้มไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียนอีกด้วย (Froiland et al., 2013) ดังนั้นจึงควรศึกษาการเลี้ยงดูและการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ควบคู่กันไป เพื่อร่วมกันอธิบายวุฒิภาวะทางจิตสังคม และให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองยุคใหม่เล็งเห็นถึงความสำคัญในการเลี้ยงดูบุตรมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น วุฒิภาวะทางจิตสังคมสามารถช่วยให้บุคคลคิดตัดสินใจได้ดีสมกับความเป็นผู้ใหญ่ ถือเป็นตัวบ่งชี้การเปลี่ยนผ่านสู่วัยผู้ใหญ่ได้อีกด้วย (Galambos et al., 2008) ซึ่งหากสามารถรู้ถึงปัจจัยที่มีผลต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม ก็จะเป็นการช่วยให้บุคคลเปลี่ยนผ่านไปสู่วัยผู้ใหญ่ได้อย่างราบรื่น โดยจากการศึกษาที่ผ่านมาได้รายงานถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคมที่แตกต่างกัน อาทิเช่น อายุ เพศ ระดับสติปัญญา ความซึมเศร้า รวมถึงการเปลี่ยนบทบาท ที่ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างในชีวิต จึงส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์ในการคิดตัดสินใจในหลายรูปแบบ และการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ทั้งการเอาใจใส่และเปิดโอกาสให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างอิสระ ก็ส่งผลต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคมเช่นกัน และเนื่องด้วยในวัฒนธรรมไทยมักอาศัยอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวใหญ่ พ่อแม่จึงเข้ามามีบทบาทในชีวิตของลูกตั้งแต่เด็กจนโต ส่งต่อความคิดความเชื่อหรือความคาดหวังของพ่อแม่ผ่านการเลี้ยงดูได้ โดย Yamamoto และ Holloway (2010) กล่าวว่า ในวัฒนธรรมเอเชีย พ่อแม่มักมีความคาดหวังต่อลูกสูงกว่าชาติอื่น ๆ และในวัฒนธรรมจีน ซึ่งใกล้เคียงกับในบริบทไทย รายงานว่า พ่อแม่มีความเชื่อเรื่องความกตัญญู จึงมีความคาดหวังให้ลูกทำหน้าที่ในครอบครัวมากขึ้น ส่งผลให้ลูกมีแนวโน้มเปลี่ยนผ่านเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ได้เร็วขึ้น (Nelson, Badger, & Wu, 2004) การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาความสัมพันธ์ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคมในบริบทวัฒนธรรมไทย อีกทั้งการศึกษาวุฒิภาวะทางจิตสังคมมักศึกษาในวัฒนธรรมตะวันตก แต่ยังมีการศึกษาในบริบทสังคมไทยไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาถึงปัจจัยเหล่านี้ เพื่อขยายองค์ความรู้ในวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไปอีกด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนบทบาท ทั้งการสำเร็จการศึกษา การทำงาน การมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก และการอาศัยอยู่ด้วยตนเอง การเลี้ยงดูของพ่อแม่ ทั้งการให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ และการให้อิสระของพ่อแม่ และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ ทั้งการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ และการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม ในผู้ใหญ่แรกเริ่ม ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผลการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยดังกล่าวในผู้ที่กำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากวัยรุ่นไปสู่วัยผู้ใหญ่ได้ในอนาคต

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ผู้ใหญ่แรกเริ่ม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. วุฒิภาวะทางจิตสังคม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. การเปลี่ยนบทบาท และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. การเลี้ยงดูของพ่อแม่ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ใหญ่แรกเริ่ม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัฒนาการทางบุคลิกภาพตามช่วงวัยนั้น หากแบ่งตามทฤษฎีของ Erikson (1963, 1968) สามารถแบ่งตามช่วงวัยได้ 8 ขั้น ได้แก่ วัยทารก วัยเตาะแตะ วัยเด็กตอนต้น วัยเด็กตอนกลาง วัยเด็กตอนปลาย วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ตอนต้น วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง และวัยผู้ใหญ่ตอนปลายหรือผู้สูงอายุ ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องผ่านช่วงวิกฤตในแต่ละช่วงวัย เพื่อเป็นฐานสำหรับการประสบความสำเร็จในช่วงวัยถัดไป (Miller, 2002)

การเปลี่ยนผ่านจากวัยรุ่นสู่วัยผู้ใหญ่ จะเกี่ยวข้องกับช่วงวิกฤต 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงวิกฤตของการมีอัตลักษณ์ (Identity) หรือสับสนในอัตลักษณ์ (Identity diffusion) ช่วงวัยรุ่นนี้จะเป็นการนำความสำเร็จจากช่วงวัยก่อนหน้าทั้ง 5 ขั้น มาใช้ในการสำรวจสิ่งต่าง ๆ เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง ถือเป็นช่วงสำคัญที่สุดของพัฒนาการตลอดช่วงวัย หากบุคคลใดสามารถค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองได้ จะทำให้มีแนวโน้มประสบความสำเร็จในช่วงผู้ใหญ่ตอนต้นได้มากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เริ่มเข้าสังคมมากขึ้น โดยจะเข้าหาบุคคลที่มีความชอบคล้ายกัน และเริ่มสร้างเป็นความสัมพันธ์ใกล้ชิดต่อไป และเมื่อบุคคลเหล่านี้ก้าวเข้าสู่ช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ก็จะสามารถสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิด (Intimacy) ตามแนวคิดของ Erikson ได้อย่างราบรื่น ในทางกลับกันหากบุคคลใดไม่สามารถค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองได้ จะส่งผลให้สับสนในอัตลักษณ์ของตนเอง และมีแนวโน้มอยู่อย่างโดดเดี่ยว (Isolation) ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นอีกด้วย อย่างไรก็ตามหากบุคคลสามารถค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองเจอในภายหลัง แม้จะผ่านช่วงอายุของวัยรุ่นไปแล้ว จะช่วยให้ผ่านช่วงวิกฤตินี้ไปได้และส่งผลให้ประสบความสำเร็จในวัยผู้ใหญ่ได้เช่นกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการเปลี่ยนผ่านสู่วัยผู้ใหญ่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีพัฒนาการพื้นฐาน ซึ่งอาจไม่สามารถอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทสังคมปัจจุบันได้อย่างรอบด้าน เนื่องจากในสังคมปัจจุบัน บุคคลมักเริ่มอยู่ในระบบการศึกษายาวนานขึ้น อาจเลยไปถึงช่วงอายุยี่สิบต้น ๆ บางคนยังคงค้นหาตัวตนอยู่ ทำให้มีการแสดงบทบาทการเป็นผู้ใหญ่ที่ช้าลง เช่น การทำงาน การแต่งงาน การมีบุตร เป็นต้น Arnett (2000) จึงเสนอช่วงวัยใหม่ขึ้นมา เรียกว่า วัยผู้ใหญ่แรกเริ่ม (Emerging adulthood) หรือบุคคลในช่วงอายุระหว่าง 18 – 25 ปี โดยประมาณ ซึ่งเป็นช่วงวัยระหว่างวัยรุ่นกับวัยผู้ใหญ่ตอนต้น บุคคลในช่วงวัยนี้ จะมีการรับรู้ว่าตนเองไม่ใช่วัยรุ่น แต่ก็ยังไม่ใช่ผู้ใหญ่เช่นกัน ทำให้ยังไม่มีความรับผิดชอบอย่างผู้ใหญ่โดยสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามผู้ใหญ่แรกเริ่มอาจยากที่จะกำหนดโดยช่วงอายุเพียงอย่างเดียว จึงได้มีการกำหนดลักษณะเฉพาะไว้ 5 ประการ ดังนี้ (Arnett, 2004)

1. การค้นหาอัตลักษณ์ (Identity exploration) คือ การค้นหาตัวตนของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการสำรวจและตามความฝันในวัยเด็ก หรือลองหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านความรักและการทำงาน สำหรับด้านความรัก ผู้ใหญ่แรกเริ่มมักจะเริ่มลองหาประสบการณ์ด้านความรัก หรือมองหาความสัมพันธ์ที่มั่นคงมากขึ้น ส่วนด้านการทำงาน บางคนจะเริ่มทำงานพิเศษ เพื่อเตรียมตัวสำหรับการเป็นผู้ใหญ่ และการหาประสบการณ์ใหม่ ๆ นี้ หมายรวมถึงพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ด้วย เช่น การดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น ซึ่งผู้ใหญ่แรกเริ่มมักจะแสดงพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าวัยรุ่น เพราะมีโอกาสเข้าถึงได้มากกว่า ดังนั้นจึงถือได้ว่าผู้ใหญ่แรกเริ่ม เป็นช่วงวัยแห่งการสำรวจโดยแท้จริง

2. ความรู้สึกไม่มั่นคง (Instability) ผู้ใหญ่แรกเริ่มมักรู้สึกไม่มั่นคง ทั้งเรื่องความรัก การงาน และที่อยู่อาศัย กล่าวคือ ผู้ใหญ่แรกเริ่มจะเริ่มมีการวางแผนชีวิต ซึ่งแผนเหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ หรือบางคนมีการย้ายที่อยู่บ่อย ๆ อาทิเช่น การย้ายโรงเรียน หรือย้ายจากบ้านไปอยู่หอเพื่อทำงาน ส่งผลให้ผู้ใหญ่แรกเริ่มรู้สึกไม่มั่นคงได้

3. การให้ความสำคัญกับตนเอง (Self-focused) คือ การที่บุคคลคำนึงถึงตนเองมากขึ้น ทั้งความต้องการ ความฝัน และความชอบของตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะในการใช้ชีวิตประจำวันของตนเองและเตรียมเข้าสู่วัยผู้ใหญ่อย่างแท้จริง บางครั้งจึงไม่สนใจความสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างมากนัก อย่างไรก็ตามการให้ความสำคัญกับตนเองนี้ ถือเป็นเรื่องปกติในช่วงวัยนี้และจะลดลงไปในอนาคต

4. ความรู้สึกก้ำกึ่ง (Feeling in-between) เป็นความรู้สึกว่าตนเองเป็นวัยรุ่นก็ไม่ใช่ เป็นผู้ใหญ่ก็ไม่เชิง โดยพบว่าผู้ใหญ่แรกเริ่ม ให้ความหมายของการเป็นผู้ใหญ่ไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่ การรับผิดชอบชีวิตตนเอง การตัดสินใจด้วยตนเอง และการมีรายได้เป็นของตนเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

5. การสำรวจความเป็นไปได้ของตนเอง (Possibility) เป็นช่วงวัยที่มีโอกาสเรียนรู้และทำสิ่งต่าง ๆ มากมาย และมีเส้นทางในการเดินสู่เป้าหมายในอนาคตได้หลายทาง ถือเป็นเป็นช่วงวัยแห่งความหวัง ที่ยังสามารถเดินทางตามความฝันของตนเองได้

โดยสิ่งที่ผู้ใหญ่แรกเริ่มจำเป็นต้องทำเพื่อให้ข้ามผ่านช่วงวัยนี้ไปได้อย่างสมบูรณ์ หรือที่เรียกว่า งานพัฒนาการ (Developmental task) มี 2 ประการ ได้แก่ ความรักและการทำงาน หากผู้ใหญ่แรกเริ่มมีความรัก ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ที่มีการตกลงกันชัดเจน อยู่ด้วยกันโดยไม่มีพันธะ หรืออยู่ด้วยกันเพราะผลประโยชน์ และมีการงานที่มั่นคง สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของตนเอง จะทำให้บุคคลสามารถค้นหาความหมายของชีวิตตนเองได้ มุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย มีความสุขกับชีวิต และช่วยให้ประสบความสำเร็จในงานพัฒนาการของช่วงวัยถัดไปได้อีกด้วย (Mayseless & Keren, 2014)

นอกจากนี้ Arnett (2000, 2004) กล่าวว่า วัฒนธรรม มีผลต่อความแตกต่างของผู้ใหญ่แรกเริ่ม อาทิเช่น ในละตินอเมริกาและยุโรป มักพบผู้ใหญ่แรกเริ่มในครอบครัวที่มีเศรษฐานะปานกลางหรือสูง โดยผู้ใหญ่แรกเริ่มในยุโรป จะเริ่มค้นหาตนเองหรือท่องเที่ยว ทั้ง ๆ ที่ยังอาศัยอยู่กับพ่อแม่ และในวัฒนธรรมเอเชีย พบว่า ผู้หญิงชาวญี่ปุ่นภายหลังภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 จะครองตัวเป็นโสดนาน เพื่อสำรวจและทำสิ่งต่าง ๆ ให้ตนเองมีความสุข (Arnett & Eisenberg, 2007) แตกต่างจากในวัฒนธรรมชาวจีน ที่รายงานว่า บุคคลในช่วงอายุ 18 – 25 ปี มักรับรู้ว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่แล้ว เนื่องจากวัฒนธรรมจีนเป็นวัฒนธรรมที่มีขนบธรรมเนียมแบบแผน คนในสังคมมักเรียนจบ ทำงาน และแต่งงาน เพื่อดูแลคนในครอบครัว ตามแนวคิดเรื่องความกตัญญู ทำให้บุคคลในสังคมจีนรับรู้ว่าตนเองเข้าสู่วัยผู้ใหญ่เร็วกว่าในวัฒนธรรมตะวันตก อย่างไรก็ตามพบว่า 1 ใน 3 ของนักศึกษาชาวจีนยังคงมีความรู้สึกก้ำกึ่งระหว่างความเป็นวัยรุ่นและความเป็นผู้ใหญ่อยู่ เพราะบางคนยังอาศัยอยู่กับพ่อแม่ และพ่อแม่ยังเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจของลูกอยู่ ทั้งนี้ผู้ใหญ่แรกเริ่มในจีนจะอยู่ถึงอายุยี่สิบต้น ๆ เท่านั้น ทำให้มีช่วงผู้ใหญ่แรกเริ่มที่สั้นกว่าชาวอเมริกัน และความแตกต่างทางวัฒนธรรมนี้เอง ทำให้แนวคิดการเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ของชาวจีน ประกอบด้วย การรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง การควบคุมอารมณ์ได้ การไม่พึ่งพาทางการเงิน ลดความเห็นแก่ตัว และเพิ่มการเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น (Nelson et al., 2004; Nelson & Chen, 2007)

จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมส่งผลต่อการเป็นผู้ใหญ่แรกเริ่ม ซึ่งจากบริบทสังคมไทยที่มีความคิดความเชื่อในเรื่องความกตัญญูคล้ายคลึงกับในวัฒนธรรมจีน ผู้วิจัยจึงเชื่อว่ายังมีผู้ใหญ่แรกเริ่มในบริบทสังคมไทยและสนใจศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนี้ อีกทั้ง Arnett (2016) แนะนำว่า ควรเริ่มศึกษาผู้ใหญ่แรกเริ่มในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยมากขึ้น ถึงแม้ว่ากลุ่มนี้จะมีความแตกต่างจากผู้ใหญ่แรกเริ่มในกลุ่มอื่น ๆ ในเรื่องของเศรษฐานะ แต่ในอนาคตมีแนวโน้มว่า บุคคลจะเลือกเรียนต่อ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ในมหาวิทยาลัยมากขึ้นตามการเปลี่ยนไปของสังคม ซึ่งสามารถนำมาใช้เปรียบเทียบกับกลุ่มผู้ใหญ่แรกเริ่มกลุ่มอื่น ๆ ได้ในอนาคต ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผู้ใหญ่แรกเริ่ม อายุ 18 – 25 ปีโดยประมาณในประเทศไทย ซึ่งเป็นช่วงวัยที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา สายอาชีพ หรือเพิ่งสำเร็จการศึกษาและเริ่มต้นการทำงานในช่วงแรก

วุฒิภาวะทางจิตสังคม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Greenberger และ Sorensen (1974) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวุฒิภาวะทางจิตสังคมขึ้น กล่าวว่า วุฒิภาวะทางจิตสังคมเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาที่แสดงให้เห็นถึงการมีบุคลิกภาพและสุขภาวะทางจิตที่ดี และยังเป็นตัวแปรด้านสังคมที่ทำให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยวุฒิภาวะทางจิตสังคมอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีของ Erikson กล่าวคือ หากบุคคลสามารถผ่านช่วงวิกฤตของชีวิตไปได้ด้วยดี ก็จะส่งผลให้มีการเปลี่ยนผ่านสู่ช่วงวัยถัดไปได้อย่างประสบความสำเร็จ (Rosenthal, Gurney, & Moore, 1981) อีกทั้งยังมีความสำคัญในการวัดการประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งในช่วงแรกได้นำมาใช้วัดความสำเร็จนอกห้องเรียนของวัยเด็ก ต่อมา Steinberg และ Cauffman (1996) ได้พัฒนาโมเดลวุฒิภาวะทางจิตสังคมขึ้นใหม่ ซึ่งเป็นโมเดลที่เหมาะสมกับการนำมาใช้อธิบายวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (Khatibi & Sheikholeslami, 2016) โดย Steinberg และ Cauffman (1996) กล่าวว่า วุฒิภาวะทางจิตสังคม เป็นสิ่งที่ช่วยสามารถสะท้อนความคิดและประสบการณ์ของบุคคลที่แตกต่างกันได้ทั้งด้านจิตใจและสังคม และช่วยให้สามารถคิดตัดสินใจได้อย่างเป็นผู้ใหญ่ โดยประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ (Responsibility) คือ ความสามารถในการรับผิดชอบต่อตนเอง เชื่อมั่นในตนเอง รู้จักข้อดีข้อเสียของตน สามารถค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองได้ และสามารถตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง โดยครอบครัวหรือเพื่อนมีบทบาทในการตัดสินใจน้อยลง ซึ่งโดยทั่วไปมักจะสามารถเริ่มตัดสินใจได้ด้วยตนเองอย่างแท้จริงด้วยเหตุและผล เมื่อเริ่มต้นเข้าสู่วัยทำงานแล้ว

2. มีมุมมองที่ดี (Perspective) คือ ความสามารถในการคิดคำนึงในหลาย ๆ มุมมอง มองปัญหาอย่างมีเหตุมีผล ไม่มองเพียงปัญหาที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ยังมองถึงวิธีการแก้ไขในอนาคตด้วย และไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง รวมถึงมีการรับรู้เวลาในอนาคต (Future time perspective) ทำให้มีการคิดวางแผน และตัดสินใจเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายได้ชัดเจนมากกว่า นอกจากนี้ยังเป็นผู้มีคุณธรรมในจิตใจ สามารถเข้าใจความคิดหรือตามแนวคิดของผู้อื่นได้ ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ง่ายขึ้น

3. ควบคุมอารมณ์ได้ (Temperance) คือ ความสามารถในการควบคุมตนเอง ทั้งการกระทำและอารมณ์ต่าง ๆ สามารถยับยั้งชั่งใจในการแสดงพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความตื่นเต้น

ของตนเองได้ เช่น การดื่มแอกอฮอล์ การขับรถเร็ว เป็นต้น มีสติในการคิดตัดสินใจอย่างเป็นเหตุเป็นผล ไม่ด่วนตัดสินหรือหุนหันพลันแล่น อารมณ์มั่นคงมากขึ้น และไม่ตัดสินใจโดยใช้อารมณ์เป็นตัวชี้นำ

ต่อมา Cauffman และ Steinberg (2000) ได้แตกองค์ประกอบของวุฒิภาะทางจิตสังคมนี้ออกเป็น 5 องค์ประกอบย่อยตามมาตรวัดที่ใช้ และ Monahan, Steinberg, Cauffman, และ Mulvey (2009) ได้พัฒนาเพิ่มเติม รวมเป็น 6 องค์ประกอบย่อย โดยองค์ประกอบความรับผิดชอบมีองค์ประกอบย่อย คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และการไม่คล้อยตามอิทธิพลจากเพื่อน องค์ประกอบการมีมุมมองที่ดี มีองค์ประกอบย่อย คือ การคำนึงถึงอนาคต และการคำนึงถึงผู้อื่น ส่วนองค์ประกอบการควบคุมอารมณ์ได้ มีองค์ประกอบย่อย คือ การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น และการยับยั้งความก้าวร้าว โดยมีรายละเอียดทั้ง 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Personal responsibility) คือ ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น ตัดสินใจด้วยตนเอง ถึงแม้บางครั้งอาจเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาด ก็สามารถยอมรับและแก้ไขได้ เป็นต้น สามารถค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองได้ รู้จักคุณค่าของตนเอง รู้ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบอะไร ทำให้สามารถตั้งเป้าหมายและมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมายในชีวิตได้ รวมถึงมีความรับผิดชอบต่องานที่ตนเองได้รับมอบหมาย สามารถทำงานได้ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน สามารถปรับตัว และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (Greenberger & Sorensen, 1974)

2. การไม่คล้อยตามอิทธิพลจากเพื่อน (Resistance to peer influence) คือ ความสามารถในการยึดมั่นต่อความคิดความเชื่อของตนเอง ด้วยหลักเหตุและผล และนึกถึงผลได้ผลเสียของการกระทำอยู่เสมอ ไม่คล้อยตามหรือยอมทำตามผู้อื่น ด้วยความเกรงใจ กลัวไม่เป็นที่ยอมรับ หรือต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ผู้ใหญ่โดยส่วนใหญ่มักมีการตัดสินใจด้วยตนเองมากกว่าในวัยรุ่น คล้อยตามเพื่อนลดลง และแสดงพฤติกรรมเสี่ยง ๆ ลดลงอีกด้วย ตรงข้ามกับในวัยรุ่นและเยาวชนที่มักจะตัดสินใจทำพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าในผู้ใหญ่ และมักแสดงพฤติกรรมเสี่ยงมากขึ้นเมื่ออยู่รวมกับกลุ่มเพื่อน เช่น ตัดสินใจไม่หยุดรถตอนไฟเหลือง เป็นต้น (Gardner & Steinberg, 2005) ดังนั้นผู้ที่ไม่คล้อยตามอิทธิพลจากคนรอบข้างได้มากกว่า จึงมักมีความเป็นผู้ใหญ่มากกว่า

3. การคำนึงถึงอนาคต (Future orientation) คือ ความสามารถในการคาดคะเนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จากการกระทำหรือพฤติกรรมของตนเองในปัจจุบัน คำนึงถึงเหตุการณ์ไม่คาดฝัน หรือผลกระทบต่อผู้คนรอบข้าง ส่งผลให้บุคคลพยายามต่อสู้ทำสิ่งต่าง ๆ ในปัจจุบันอย่างเต็มที่และวางแผนเพื่อไปสู่เป้าหมายหรือเพื่อให้เกิดผลที่ดีต่อตนเองในอนาคต แม้ว่าอาจต้องสูญเสียบางอย่างในปัจจุบันก็ตาม

4. การคำนึงถึงผู้อื่น (Consideration of others) คือ ความสามารถในการคิดหรือเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ในมุมมองของผู้อื่น คิดตามมุมมองของผู้อื่นได้ เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น ทำให้มีความเห็นอกเห็นใจ ไม่เห็นแก่ตัว และช่วยเหลือผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ก่อเกิดเป็นคุณธรรมในจิตใจ คิดถึงผู้อื่นและส่วนรวม และช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน (Marton et al., 2009)

5. การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น (Impulse control) คือ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ภายในของตนเอง (Intrapersonal context) ให้แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม ไม่หุนหันพลันแล่นหรือทำตามสัญชาตญาณ แต่มีการคิดไตรตรองก่อนการกระทำเสมอ (Farrell & Sullivan, 2000) เมื่อมีการควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่นของตนเองได้ดี จะสามารถลดการตัดสินใจทำพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงได้ดียิ่งขึ้น (Rigg Romaine, 2018)

6. การยับยั้งความก้าวร้าว (Suppression of aggression) คือ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ก้าวร้าวของตนเอง ไม่ให้ทำร้ายบุคคลรอบข้างเมื่อโกรธ (Interpersonal context) และตอบสนองต่อเหตุการณ์นั้น ๆ อย่างเหมาะสมและใจเย็น (Farrell & Sullivan, 2000) เมื่อสามารถยับยั้งชั่งใจในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวได้ จะช่วยให้คลี่คลายปัญหาได้อย่างมีเหตุมีผล สามารถช่วยลดพฤติกรรมต่อต้านสังคม ร่วมกับการควบคุมอารมณ์หุนหันหลันแล่นและการคำนึงถึงอนาคต (Monahan et al., 2013)

วุฒิภาวะทางจิตสังคมนี้มีความสำคัญต่อการเป็นผู้ใหญ่ ทั้งในเรื่องของการตัดสินใจ หรือปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้ อายุ มีความสัมพันธ์ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม โดย Cauffman และ Steinberg (2000) ได้ศึกษาความแตกต่างของวุฒิภาวะทางจิตสังคมในวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ รายงานว่ากลุ่มวัยผู้ใหญ่จะมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมมากกว่าและตัดสินใจเข้าสังคมมากกว่ากลุ่มวัยรุ่น อย่างไรก็ดี วุฒิภาวะทางจิตสังคมอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปมาได้ ในช่วงอายุ 16 – 19 ปี และเมื่อเปรียบเทียบกับการตัดสินใจเข้าสังคมของคนในวัยเดียวกัน พบว่า ผู้ที่มีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูงกว่า จะมีการคิดตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมมากกว่าผู้ที่มีวุฒิภาวะทางจิตสังคมต่ำกว่า และจากการศึกษาความแตกต่างของความคิดความเข้าใจ (Cognition) และวุฒิภาวะทางจิตสังคม ใน 11 ประเทศ รวมประเทศไทยด้วย รายงานว่า ความคิดความเข้าใจ จะเกิดขึ้นราว ๆ อายุ 16 ปี แต่วุฒิภาวะทางจิตสังคมจะเริ่มเกิดขึ้นเมื่ออายุประมาณ 18 ปี (Icenogle et al., 2019)

Monahan และคณะ (2009) ได้ทำการศึกษาระยะยาว (Longitudinal study) ในวัยรุ่นอันธพาล และติดตามผลไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ พบว่า วัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะทางจิตสังคมต่ำ จะมีปัญหาพฤติกรรมในการแยกตัวจากสังคมสูง (Antisocial behaviour) และเมื่อติดตามผลไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ พบว่า บุคคลที่มีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูงขึ้น จะเริ่มมีการเข้าสังคมมากขึ้น กลับกันผู้ที่ยังคงมีวุฒิภาวะ

ทางจิตสังคมต่ำ จะยิ่งขาดทักษะการควบคุมอารมณ์ มีความก้าวร้าว มุมมองความคิดไม่กว้างไกล และยังคงมีปัญหาพฤติกรรม เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Monahan และคณะ (2013) และ Steinberg และคณะ (2015) ก็พบผลการวิจัยในลักษณะเดียวกัน และในงานวิจัยของ Riggs Romaine (2018) พบว่า วุฒิภาวะทางจิตสังคมในผู้ใหญ่แรกเริ่ม ด้านการควบคุมอารมณ์ได้ จะช่วยให้มีพฤติกรรมเสี่ยงลดลงได้มากที่สุด อีกทั้งการคำนึงถึงอนาคตและการมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ยังมีแนวโน้มทำให้มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ลดลง และช่วยให้มีการตัดสินใจอย่างมีสติหรือมีวุฒิภาวะมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ Galambos และ Tilton-Weaver (2000) ที่ได้ศึกษาวุฒิภาวะทางจิตสังคมในกลุ่มวัยรุ่น โดยทำการแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มผู้ใหญ่เทียม (Adultoid) เป็นกลุ่มที่มีวุฒิภาวะทางจิตสังคมต่ำ แต่มีการรับรู้ความเป็นผู้ใหญ่ (Subjective age) สูง และมีปัญหาพฤติกรรมสูง (2) กลุ่มไม่เป็นผู้ใหญ่ (Immature) เป็นกลุ่มที่มีวุฒิภาวะทางจิตสังคม การรับรู้ความเป็นผู้ใหญ่และมีปัญหาพฤติกรรมต่ำ และ (3) กลุ่มเป็นผู้ใหญ่ (Mature) เป็นกลุ่มที่มีวุฒิภาวะทางจิตสังคมและการรับรู้ความเป็นผู้ใหญ่สูง แต่มีปัญหาพฤติกรรมต่ำ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า กลุ่มผู้ใหญ่เทียมจะคาดหวังต่อการได้รับการปฏิบัติตัวแบบผู้ใหญ่ มีการเติบโตทางร่างกายมากกว่า และในวัยรุ่นชายจะมีปัญหาความขัดแย้งกับแม่ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ

อีกทั้งวุฒิภาวะทางจิตสังคมนอกจากจะเกี่ยวข้องกับปัญหาพฤติกรรมแล้ว ยังสามารถนำไปใช้ในการประเมินความพร้อมของการเปลี่ยนผ่านสู่วัยผู้ใหญ่ได้อีกด้วย โดยในงานวิจัยของ Mackie และคณะ (2016) ได้ศึกษาความพร้อมในผู้ใหญ่ตอนต้นที่ป่วยเป็นโรคหัวใจ พบว่า ผู้ที่วุฒิภาวะทางจิตสังคมสูง มีแนวโน้มที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดี ใกล้เคียงกับบุคคลที่มีสุขภาพดีในวัยเดียวกัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวุฒิภาวะทางจิตสังคมในผู้ใหญ่แรกเริ่ม โดยผู้วิจัยศึกษาตัวแปรนี้ตามแนวคิดของ Steinberg และ Cauffman (1996) ที่พัฒนาโมเดลขึ้นให้เหมาะสมกับช่วงวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ และพัฒนามาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมฉบับภาษาไทย จากการอ้างอิงงานวิจัยของ Monahan และคณะ (2009, 2013) ที่รวบรวมมาตรวัดย่อย เพื่อวัดองค์ประกอบต่าง ๆ ของวุฒิภาวะทางจิตสังคม โดยในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและมาตรวัดย่อยดังกล่าว มาพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างมาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับผู้ใหญ่แรกเริ่ม และสามารถวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมในบริบทสังคมไทยได้อย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

การเปลี่ยนบทบาท และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเปลี่ยนบทบาท (Role transitions; RT) ในที่นี้หมายถึง การเปลี่ยนบทบาทไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ถือเป็นกระบวนการหนึ่งที่แสดงออกถึงความเป็นผู้ใหญ่ ที่ต้องรับผิดชอบตนเองมากยิ่งขึ้น โดยบทบาทที่แสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่ในสังคม (Adult roles) มี 5 บทบาทพื้นฐาน ได้แก่ การสำเร็จการศึกษา การทำงาน การมีความสัมพันธ์ฉันคนรักหรือแต่งงาน การอาศัยอยู่ด้วยตนเอง และการมีบุตร (Hogan & Astone, 1986; Piotrowski et al., 2013; Piotrowski et al., 2018)

Galambos, Turner, และ Tilton-Weaver (2005) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนผ่านสู่วัยผู้ใหญ่ของผู้ใหญ่แรกเริ่ม หรือผู้ที่มีอายุ 18 – 25 ปีโดยประมาณ ในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า ผู้ที่มีอายุมากขึ้น จะมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูงกว่าบุคคลที่อายุน้อยกว่า และมีแนวโน้มการเปลี่ยนบทบาทที่สูงขึ้นด้วยเช่นกัน เช่น การย้ายออกจากบ้านพ่อแม่ การทำงานที่มีรายได้ การแต่งงาน การมีบุตรอย่างน้อย 1 คน เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้รับแรงกดดันจากสังคมสูงขึ้นและพึ่งพาการเงินของพ่อแม่น้อยลงอีกด้วย จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนบทบาทในบางครั้ง จะเป็นการผลักดันให้บุคคลโตเป็นผู้ใหญ่ตามวัยวุฒิที่บริบทสังคมเห็นสมควร อย่างไรก็ตามในปัจจุบันผู้ใหญ่แรกเริ่มอยู่ในระบบการศึกษานานขึ้น จึงส่งผลต่อการเปลี่ยนบทบาทได้ อาทิเช่น ผู้ใหญ่แรกเริ่มส่วนใหญ่ยังคงอาศัยอยู่กับพ่อแม่ และย้ายออกจากบ้านช้าลง หากบุคคลใดออกไปอาศัยอยู่ด้วยตนเอง ซึ่งอาจเป็นการย้ายออกไปอยู่อย่างอิสระเต็มตัว (Fully independence) หรือกึ่งอิสระ (Semi-independence) เช่น การอยู่หอพักวันธรรมดาและอยู่บ้านช่วงสุดสัปดาห์ เป็นต้น จะมีโอกาสในการรับผิดชอบตนเองสูงกว่า มีความเป็นผู้ใหญ่ มีความสัมพันธ์ฉันคนรัก และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่มากขึ้นอีกด้วย เพราะผู้ที่สามารถออกไปอาศัยอยู่ด้วยตนเองได้ มักเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในงานพัฒนาการในช่วงเป็นวัยรุ่น รับรู้ความสามารถของตนเอง มีวุฒิภาวะที่ดี และมีความผูกพันแบบอบอุ่น (Secure attachment) กลับกันบุคคลที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ มักจะคอยพึ่งพิงการสนับสนุนของพ่อแม่ และหากพ่อแม่มีความกังวลต่อการแยกจาก (Separation anxiety) ร่วมด้วย จะทำให้คอยควบคุมลูก (Psychological control) และไม่ให้ลูกย้ายออกไปจากตนเอง (Seiffge-Krenke, 2016) นอกจากนี้ในงานวิจัยของ Jordyn และ Byrd (2003) ยังสนับสนุนอีกว่า การอาศัยอยู่ด้วยตนเองจะช่วยให้มีโอกาสเรียนรู้ และสร้างอัตลักษณ์ของตนเองได้ง่ายกว่าการอาศัยอยู่กับพ่อแม่ ในทางตรงกันข้ามผู้ที่ยังอาศัยอยู่กับพ่อแม่ มักจะยังอยู่ในช่วงการสร้างอัตลักษณ์ และมีแนวโน้มรู้สึกซึมเศร้าหรือมีความยากลำบากเมื่อย้ายออกไป อีกทั้งในงานวิจัยของ Shanahan, Porfeli, Mortimer, และ Erickson (2005) เสนอว่า บทบาทการแต่งงาน การมีบุตร และการอาศัยอยู่ด้วยตนเอง มักมีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้ใหญ่ เนื่องจากผู้ที่มีการแสดงบทบาทเกี่ยวกับครอบครัว จะมีการรับรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ความเป็นผู้ใหญ่ที่สูงกว่าบทบาทด้านอื่น ๆ และการมีรายได้เป็นของตนเองจะยิ่งส่งเสริมให้เป็นผู้ใหญ่มากขึ้นอีกด้วย

การเปลี่ยนบทบาทส่งผลต่อความเป็นผู้ใหญ่และวุฒิภาวะทางจิตสังคม โดย Piotrowski และคณะ (2013) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของวุฒิภาวะทางจิตสังคม การค้นหาอัตลักษณ์ และบทบาทการเป็นผู้ใหญ่ ภายใต้ความเชื่อที่ว่า หากผู้ใหญ่แรกเริ่มยิ่งมีการแสดงบทบาทจำนวนมาก จะยิ่งส่งผลให้มีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น การเปลี่ยนบทบาทนี้ ได้แก่ การมีความสัมพันธ์ฉันท์คนรัก การอาศัยอยู่ด้วยตนเอง การมีบุตร การทำงาน และการสำเร็จการศึกษา โดยได้แบ่งกลุ่มผู้ใหญ่แรกเริ่มออกเป็น 4 กลุ่ม ตามการแสดงบทบาทและวุฒิภาวะทางจิตสังคม พบว่า กลุ่มผู้ใหญ่เต็มวัย (Mature adult) หรือกลุ่มที่มีการแสดงบทบาทความเป็นผู้ใหญ่มาก และมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูง มีแนวโน้มยึดมั่นในอัตลักษณ์ (Identity commitment) สามารถค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองได้ และมุ่งมั่นสู่เป้าหมายของตนเองต่อไปในอนาคต ซึ่งจากงานวิจัยนี้ บทบาทที่ผู้ใหญ่แรกเริ่มในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีมากที่สุด คือ การมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก ต่อมา Piotrowski และคณะ (2018) ได้แบ่งการเปลี่ยนบทบาทออกเป็น 2 ด้านใหญ่ ได้แก่ ด้านการทำงาน ประกอบด้วย การสำเร็จการศึกษา และการทำงาน และด้านชีวิตครอบครัว ประกอบด้วย การมีความสัมพันธ์ฉันท์คนรัก การอยู่อาศัยด้วยตนเอง และการมีบุตร มีสัมพันธ์กับการมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูงขึ้น ในด้านการพึ่งพาตนเอง (Independence) และการมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด (Intimacy) ตามลำดับ และวุฒิภาวะทางจิตสังคมในด้านการพึ่งพาตนเอง ยังส่งผลให้มีการยึดมั่นในอัตลักษณ์เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนบทบาทในแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นผู้ใหญ่และวุฒิภาวะทางจิตสังคมในผู้ใหญ่แรกเริ่ม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเปลี่ยนบทบาท ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคมในบริบทไทย ซึ่งการเปลี่ยนบทบาทในผู้ใหญ่แรกเริ่ม มีทั้งหมด 5 บทบาท ได้แก่ การสำเร็จการศึกษา การทำงาน การมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก การอาศัยอยู่ด้วยตนเอง และการมีบุตร ทั้งนี้เมื่อนำมาใช้ในผู้ใหญ่แรกเริ่มในบริบทไทย การมีบุตร ในช่วงวัยนี้ อาจไม่สื่อถึงการมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูง เนื่องจากในบริบทไทย บุคคลในช่วงอายุ 18 – 25 ปีโดยประมาณส่วนใหญ่จะเป็นช่วงที่บุคคลเปลี่ยนผ่านจากรั้วโรงเรียนสู่รั้วมหาวิทยาลัย หรือจากระดับ ปวช. สู่ ปวส. ซึ่งล้วนอยู่ในระบบการศึกษาทั้งสิ้น หรืออยู่ในช่วงตั้งต้นการทำงานจริงหลังสำเร็จการศึกษา การมีบุตรในช่วงนี้ส่วนใหญ่ อาจเรียกได้ว่า เป็นการตั้งครรภ์แบบไม่พึงประสงค์ หรือท้องไม่พร้อม ซึ่งเป็นปัญหาหลักสำคัญอย่างหนึ่งในสังคมไทย จากรายงานสังเคราะห์การวิเคราะห์สถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในประเทศไทย ปี 2558 พบว่า อัตราการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นมีตั้งแต่อายุ 10 – 19 ปี โดยช่วงอายุที่มีจำนวนการคลอดบุตรมากที่สุด คือ บุคคลอายุระหว่าง 15 – 19 ปี โดยมีจำนวนมากที่สุดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เรื่อยมา จนปี พ.ศ. 2554 จึงมีแนวโน้มที่ลดลง โดยสาเหตุส่วนใหญ่ของการท้องไม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

พร้อม ได้แก่ การขาดความรู้และได้รับข้อมูลผิด ๆ เกี่ยวกับเรื่องทางเพศ ไม่ใส่ใจต่อการคุมกำเนิด ทัศนคติเชิงลบในสังคม และการแสดงพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ เช่น การดื่มแอลกอฮอล์ การเที่ยวกลางคืน การใช้สารเสพติด การไม่สามารถควบคุมตนเองต่อสิ่งยั่วยุได้ เป็นต้น (องค์การยูนิเซฟประเทศไทย, 2558; ลำเจียก กำธร, 2557) ซึ่งหากพ่อหรือแม่วัยรุ่นต้องออกจากระบบการศึกษาและรับผิดชอบต่อการเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเอง อาจส่งผลให้บุคคลกลุ่มนี้มีความรับผิดชอบหรือเป็นผู้ใหญ่มากกว่าบุคคลอื่นในวัยเดียวกัน อย่างไรก็ตามยังมีพ่อแม่วัยรุ่นบางกลุ่ม ที่ไม่สามารถรับผิดชอบเลี้ยงดูบุตรของตนเองได้อย่างแท้จริง อาจละเลย หรือส่งต่อให้คนในครอบครัวเป็นผู้เลี้ยงดูแทน ทำให้ยังคงความเป็นเด็กและไม่รู้สึกโตเป็นผู้ใหญ่อย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรศึกษาบทบาทนี้อย่างละเอียดเพื่อเรียนรู้และคัดแยกกลุ่มบุคคลให้ชัดเจนต่อไปในอนาคต

ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงดัดแปลงการเปลี่ยนบทบาทเหลือเพียง 4 บทบาท เพื่อให้เข้ากับบริบทสังคมไทย ได้แก่ การสำเร็จการศึกษา การทำงาน การมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก และการอาศัยอยู่ด้วยตนเอง

การเลี้ยงดูของพ่อแม่ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การอบรมเลี้ยงดูบุตรของพ่อแม่ ตามทฤษฎีของ Baumrind (1991) กับ Maccoby และ Martin (1983) แบ่งพฤติกรรมการเลี้ยงดูของพ่อแม่ออกเป็น 2 มิติกว้าง ๆ ได้แก่ มิติควบคุมหรือเรียกร้องจากพ่อแม่ (Control/ Demand) คือ การที่พ่อแม่กำหนดมาตรฐาน หรือเรียกร้องให้ลูกทำตามที่ตนเองกำหนดมาตรฐานไว้ และมิติการตอบสนองความรู้สึกเด็ก (Response) คือ การที่พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ตอบสนองความต้องการของลูก และเมื่อนำทั้งสองมิตินี้มาเชื่อมโยงกัน จะสามารถแบ่งการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative parenting style) คือ การเลี้ยงดูลูกด้วยความรัก การเอาใจใส่ สนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะ แต่ขณะเดียวกันก็เรียกร้องให้ลูกปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้อย่างมีเหตุผล โดยรับฟังเด็ก และร่วมกันคิดตัดสินใจเรื่องภายในครอบครัว

2. การเลี้ยงดูแบบเข้มงวด (Authoritarian parenting style) คือ การไม่ตอบสนองความต้องการของเด็ก และเรียกร้องให้เด็กทำตามที่พ่อแม่ต้องการ ควบคุมลูก

3. การเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissive parenting style) คือ การตอบสนองต่อความต้องการของเด็กโดยไร้ขอบเขต ให้ความรักความอบอุ่น ไม่มีการเรียกร้องหรือควบคุมใด ๆ ทำให้เด็กมีอิสระในการแสดงออก แต่พ่อแม่ไม่มีอำนาจในการควบคุมพฤติกรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4. การเลี้ยงดูแบบเพิกเฉย (Neglectful parenting style) คือ การที่พ่อแม่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก และไม่ควบคุมพฤติกรรมเด็กด้วย ไม่สนใจเด็กเลย

จากการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 ประเภท พบว่า การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ถือเป็นการเลี้ยงดูที่ดีต่อเด็กมากที่สุด โดยการเลี้ยงดูของพ่อแม่แบบเอาใจใส่ ส่งผลดีที่สุดต่อการเรียนของลูก เพราะช่วยส่งเสริมให้ลูกมีอารมณ์มั่นคง และเป็นอิสระ (Porumbu & Necşoi, 2013) และลูกจะยิ่งมีผลการเรียนที่ดีขึ้น เมื่อมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมเป็นตัวแปรส่งผ่าน (Steinberg et al., 1989) และเมื่อเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 แบบ พบว่า การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ส่งผลให้ลูกมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมมากขึ้น และมีปัญหาพฤติกรรมน้อย เช่น การดื่มแอลกอฮอล์ ทำผิดกฎโรงเรียน เป็นอันธพาล เป็นต้น รองลงมาคือ การเลี้ยงดูของพ่อแม่แบบตามใจ จะทำให้เด็กมีความมั่นใจสูง แต่จะมีปัญหาพฤติกรรมมาก เพราะมีแนวโน้มทำตามอิทธิพลจากเพื่อนโดยที่พ่อแม่ไม่สามารถควบคุมได้ และสุดท้าย คือ การเลี้ยงดูของพ่อแม่แบบเข้มงวด มีแนวโน้มทำให้วัยรุ่นสามารถทำตามมาตรฐานของพ่อแม่ได้ แต่จะมีความเข้าใจในตนเองต่ำ และการเลี้ยงดูของพ่อแม่แบบเพิกเฉย จะส่งผลให้เด็กมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมต่ำ และมีปัญหาพฤติกรรมสูง (Mantzicopoulos & Oh-Hwang, 1998; Lamborn et al., 1991)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การเลี้ยงดูของพ่อแม่แบบเอาใจใส่ เป็นการเลี้ยงดูที่ส่งผลทางบวกกับลูกมากที่สุด รวมถึงวุฒิภาวะทางจิตสังคมด้วย Gray และ Steinberg (1999) จึงเสนอว่าควรแยกการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ออกเป็นองค์ประกอบย่อย ๆ เพื่อให้เข้าใจการเลี้ยงดูในรูปแบบนี้อย่างละเอียดมากยิ่งขึ้น โดยการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1. การยอมรับ (Acceptance-involvement) คือ การที่พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่น ตอบสนองความต้องการของลูกในระดับที่เหมาะสม รวมถึงเข้ามาเกี่ยวข้องและช่วยชี้แนะแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างพอเหมาะ

2. ความกำกับดูแล (Strictness-supervision) คือ การควบคุมพฤติกรรมของลูก และกำหนดขอบเขตการกระทำอย่างเหมาะสม

3. การให้อิสระ (Psychological autonomy granting) คือ การไม่บีบบังคับ สนับสนุนให้ลูกแสดงออกทางความคิดและอารมณ์ได้ ซึ่งเป็นคำตรงข้ามของ การควบคุมทางจิตใจ (Psychological control) หรือการควบคุมลูกมากจนเกินไป เพื่อให้ลูกอยู่ในโอวาท การใช้ความสัมพันธ์ของผู้ปกครองและเด็กในการควบคุม เช่น การที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่ผู้ปกครองไม่เห็น

ด้วย ผู้ปกครองจะแสดงออกทางสีหน้าว่าผิดหวัง ทำให้เด็กเลิกแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ เป็นต้น (Barber et al., 2005; Manzeske & Stright, 2009)

นอกจากนี้ Skinner และคณะ (2005) ยังได้ศึกษารวบรวมการเลี้ยงดูของพ่อแม่ในมิติต่าง ๆ และแบ่งการเลี้ยงดูของพ่อแม่ออกเป็น 3 มิติหลัก ๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของ Gray และ Steinberg (1999) รวมทั้งยังได้เพิ่มมิติคู่ตรงข้ามในแต่ละมิติอีกด้วย รวมเป็น 6 มิติย่อย ดังนี้

มิติคู่ที่ 1 การให้ความอบอุ่น และการปฏิเสธ (Warmth and Rejection)

- การให้ความอบอุ่น คือ การที่พ่อแม่แสดงความรัก ดูแลเอาใจใส่ และคอยช่วยสนับสนุนด้านจิตใจ ถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของการเลี้ยงดูของพ่อแม่ในภาพรวม และมีความหมายสอดคล้องกับการยอมรับ
- การปฏิเสธ คือ การที่พ่อแม่ให้ความรู้สึกไม่ชอบ ไม่เป็นมิตร และชอบจับผิด

มิติคู่ที่ 2 การมีแบบแผน และความคลุมเครือ (Structure and Chaos)

- การมีแบบแผน คือ การควบคุมพฤติกรรมหรือกำหนดเส้นทางที่มีความชัดเจนและเหมะสม เช่น ความคาดหวัง กฎระเบียบต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งมีความหมายสอดคล้องกับการกำกับดูแล และการควบคุมทางพฤติกรรม (Behavioral control) คือ การควบคุมพฤติกรรมที่ผู้ปกครองกระทำต่อเด็ก โดยการให้แรงเสริมต่าง ๆ เช่น การลงโทษ การให้รางวัล เป็นต้น
- ความคลุมเครือ คือ การควบคุมพฤติกรรมหรือกำหนดเส้นทางที่ไม่ชัดเจน เอาแน่เอานอนไม่ได้ ทำตามใจของพ่อแม่เอง และไม่สามารถพึ่งพาได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

มิติคู่ที่ 3 การให้อิสระ และการบีบบังคับ (Autonomy support and Coercion)

- การให้อิสระ คือ การให้อิสระในการแสดงออกทางความคิดและการกระทำต่าง ๆ สนับสนุนให้คิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้คุณค่ากับความคิดเหล่านั้น และให้มีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจภายในครอบครัว ซึ่งมีความหมายสอดคล้องกับการให้อิสระของ Gray และ Steinberg (1999)
- การบีบบังคับ คือ การควบคุมที่มากเกินไป เผด็จการ มีข้อบังคับที่เข้มงวด และกดดัน เพื่อให้ลูกเชื่อฟังตนเอง

การเลี้ยงดูของพ่อแม่แบบ 6 มิตินี้ สามารถอธิบายการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ได้ดีกว่าแบบ 3 มิติคู่ตรงข้าม กล่าวคือ ไม่จำเป็นว่า หากมีการให้อิสระที่สูง การบีบบังคับจะต้องต่ำตามไปด้วย เพราะทั้ง 6 มิตินี้ อาจมีปฏิสัมพันธ์กันได้ในหลายรูปแบบ และแต่ละคู่ตรงข้าม สามารถมองแยกกันได้ อย่างไรก็ตามภายในคู่ตรงข้ามทั้งสามคู่มิติมีแนวโน้มความสัมพันธ์ไปในทางลบ โดยเฉพาะการให้ความอบอุ่นและการปฏิเสธ มีความสัมพันธ์ทางลบชัดเจนมากที่สุด กล่าวคือ หากมีความอบอุ่นสูง มักมีการปฏิเสธต่ำ

จากที่กล่าวข้างต้น การยอมรับ และการให้อิสระ เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งเสริมให้วัยรุ่นมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูง และยังมีแนวโน้มลดความเครียดได้อีกด้วย (Gray & Steinberg, 1999) ซึ่ง Manzeske และ Stright (2009) สนับสนุนว่า การควบคุมของพ่อแม่ในผู้ใหญ่ตอนต้นจะแตกต่างจากวัยเด็ก โดยกลุ่มผู้ใหญ่ตอนต้นที่ได้รับความอบอุ่นสูง ควบคุมทางพฤติกรรมสูง แต่มีการควบคุมทางจิตใจต่ำ (ตรงข้ามกับการให้อิสระของพ่อแม่) จะทำให้ผู้ใหญ่แรกเริ่มในกลุ่มนี้มีการกำกับอารมณ์ที่สูงกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งถือได้ว่าในวัยผู้ใหญ่ การควบคุมทางจิตใจมีผลต่อพฤติกรรมมากกว่าการควบคุมทางพฤติกรรม นอกจากนี้การควบคุมทางจิตใจของพ่อแม่ หรือการไม่ให้อิสระในการตัดสินใจ จะทำให้ผู้ใหญ่แรกเริ่มประสบปัญหาในการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง โดยเฉพาะการยึดมั่นในอัตลักษณ์และมุ่งสู่เป้าหมายของตนเองในช่วงสองปีแรกของการเรียนมหาวิทยาลัย เนื่องจากบุคคลอาจจะรู้สึกกลัวต่อความล้มเหลวในการตัดสินใจเลือก รวมถึงการค้นหาตนเองในหลาย ๆ ด้านของผู้ใหญ่แรกเริ่มมีแนวโน้มทำให้พ่อแม่เข้ามาควบคุมลูกมากยิ่งขึ้น เพราะพ่อแม่จะกดดันให้ลูกตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่งมากกว่าเสาะแสวงหาความเป็นไปได้ในการค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองไปเรื่อย ๆ (Luyckx et al., 2007)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เนื่องจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ทั้ง 6 มิติ สามารถศึกษาแยกออกจากกันได้ ซึ่งมีงานวิจัยหลายงานที่ศึกษามิติการเลี้ยงดูที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างหรือประเด็นที่สนใจศึกษา ผู้วิจัยจึงเน้นศึกษาเพียงมิติการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่าง หรือการเลี้ยงดูในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่วัยผู้ใหญ่ อันได้แก่ การให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ (ซึ่งสอดคล้องกับการยอมรับ) และการให้อิสระของพ่อแม่ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเลี้ยงดูของพ่อแม่ทั้งสองมิตินี้ มีความสำคัญในการเลี้ยงดูผู้ใหญ่แรกเริ่ม โดยพ่อแม่ที่เลี้ยงดูและให้ความอบอุ่นกับลูก จะทำให้ลูกมีพฤติกรรมเสี่ยง ๆ ลดลง เช่น การดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น รวมทั้งยังช่วยทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกดีขึ้นอีกด้วย (Mogro-Wilson, 2008) แม้กระทั่งการเลี้ยงดูลูกของแม่ที่ใช้ยาเสพติด ลูกที่รับรู้ว่าได้รับความอบอุ่นจากแม่ จะช่วยให้สามารถปรับตัวได้ดี มีความมั่นใจ พึ่งพาตนเองได้ และมีความเครียด/ ความกังวลลดลงอีกด้วย (Suchman, Rounsaville, DeCoste, & Luthar, 2007) ส่วนการให้อิสระของพ่อแม่ สามารถช่วยเพิ่มวุฒิภาวะทางจิตสังคมได้เช่นกัน เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้ลูกได้คิดตัดสินใจ ทำให้บุคคลที่มีอายุระหว่าง

20 – 30 ปี ซึ่งถือเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านสู่วัยผู้ใหญ่ ทั้งในกลุ่มบุคคลที่มีและไม่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว มีวุฒิภาวะทางจิตสังคมเพิ่มขึ้น (Galambos et al., 2008) และยังช่วยให้ลูกเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ และสนับสนุนการตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ทำให้ความซึมเศร้าและความเหงาลดลงได้อีกด้วย (Inguglia, Ingoglia, Liga, Lo Coco, & Lo Cricchio, 2015)

ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษามิติการเลี้ยงดูที่สัมพันธ์กับการเลี้ยงดูบุตรในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่วัยผู้ใหญ่เป็นสำคัญ ได้แก่ การให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ และการให้อิสระของพ่อแม่

การรับรู้คาดหวังของพ่อแม่ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความคาดหวังของพ่อแม่ เป็นความเชื่อของพ่อแม่ ที่มีต่อความสำเร็จในอนาคตของลูก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเรียน การทำงาน หรือเพื่อเติมเต็มความปรารถนาของพ่อแม่ (Yamamoto & Holloway, 2010)

ความคาดหวังของพ่อแม่ มีความแตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม โดย Yamamoto และ Holloway (2010) ได้กล่าวว่า เชื้อชาติมีผลต่อความคาดหวังของพ่อแม่เป็นอย่างมาก โดยพ่อแม่ชาวเอเชีย-อเมริกัน มักมีความคาดหวังในตัวลูกสูงกว่าพ่อแม่ในทุก ๆ กลุ่ม เนื่องจากพ่อแม่ชาวเอเชีย-อเมริกัน มีความเชื่อว่า ความตั้งใจ การทำงานหนัก และแรงจูงใจต่อผลสำเร็จ จะช่วยให้ลูกประสบความสำเร็จทางการเรียนมากกว่าความสามารถและสติปัญญาเพียงอย่างเดียว เมื่อพ่อแม่เชื่อว่าบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงอนาคตของตนเองได้จากความพยายาม พ่อแม่ชาวเอเชียจึงมีความคาดหวังต่ออนาคตของลูกสูง ซึ่งความคาดหวังของพ่อแม่จะช่วยให้ลูกมีความมั่นใจในความสามารถทางการเรียนของตนเองมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ลูกสามารถประสบความสำเร็จทางการเรียนได้ หรือชาวเอเชียอาจกลัวความล้มเหลวมากกว่า จึงพยายามตั้งใจเพื่อให้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่อพยพย้ายถิ่นฐานมาสหรัฐอเมริกาเพื่อก่อร่างสร้างตัวและสร้างโอกาสที่ดีให้กับคนในครอบครัว (Eaton & Dembo, 1997) นอกจากนี้ความเชื่อของพ่อแม่ในวัฒนธรรมจีน พ่อแม่กลุ่มนี้มักให้ความสำคัญกับการเรียน ความขยันหมั่นเพียร การคำนึงถึงอนาคต การทำตามระเบียบของพ่อแม่ และความกตัญญู พ่อแม่ชาวจีนจึงมักมีความคาดหวังกับลูกตามความเชื่อของตน (Li, 2004) ซึ่งวัฒนธรรมไทยก็น่าจะมีคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกับวัฒนธรรมจีน

Sasikala และ Karunanidhi (2011) ได้ศึกษาการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ในวัยรุ่นชาวอินเดีย และได้แบ่งการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ในวัยรุ่น ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ความหวังของพ่อแม่ในเรื่องส่วนตัว การเรียน การทำงาน และความทะเยอทะยานของพ่อแม่ ต่อมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

พรธิดา อารีย์รักษากุล และคณะ (2559) ได้นำมาใช้ศึกษาต่อในผู้ใหญ่แรกเริ่มในบริบทสังคมไทย โดยแบ่งการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน (Perceived academic parental expectations; ACAD) คือ การรับรู้ของลูก ต่อความคาดหวังของพ่อแม่ ในเรื่องความสามารถในการเรียน และการประสบความสำเร็จในการเรียน หรือได้คะแนน เกรดที่ดี เช่น การตั้งใจเรียน สอบได้คะแนนมาก ๆ สอบได้ติดอันดับห้อง เป็นต้น

2. การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ (Perceived career parental expectations; CARR) คือ การรับรู้ของลูก ต่อความคาดหวังของพ่อแม่ ในเรื่องอาชีพ การทำงาน เช่น พ่อแม่คาดหวังถึงความมุ่งมั่นเพื่อได้ทำงานที่ดีในอนาคต ทำได้ที่รายได้ดี ๆ หรือมีอาชีพที่มีเกียรติ มีหน้ามีตาในสังคม เป็นต้น

3. การรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ (Perceived parental ambitions; AMBT) คือ การรับรู้ของลูก ต่อความคาดหวังของพ่อแม่ ในเรื่องการเติมเต็มความฝันหรือความต้องการของพ่อแม่ เช่น พ่อแม่ฝันอยากเป็นหมอ จึงตัดสินใจหรือคาดหวังให้ลูกเป็นหมอแทนตนเอง เป็นต้น หรือการคาดหวังให้ลูกทำสิ่งต่าง ๆ ตามตนเอง

ในงานวิจัยของ พรธิดา อารีย์รักษากุล และคณะ (2559) ที่ศึกษาการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อการรับรู้การเป็นผู้ใหญ่แรกเริ่มในนิสิตนักศึกษาไทย รายงานว่า การรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่และความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน จะทำให้ผู้ใหญ่แรกเริ่มมองหาหรือค้นหาความเป็นไปได้ของตนเองได้มากยิ่งขึ้นว่าจะเลือกเดินไปทางใด กลับกันการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ จะทำให้บุคคลรู้สึกก้ำกึ่งในอัตลักษณ์ของตนเอง อาจเป็นเพราะพ่อแม่เข้ามามีบทบาทหรือกดดันลูกในการเลือกอาชีพได้ นอกจากนี้การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทั้งสามประเภท ยังส่งผลต่อความรู้สึกไม่มั่นคงของลูกอีกด้วย ส่วนงานวิจัยของ กมลพัฒน์ วิทยานุกรณ์ และพัชรียา รุ่งวรา (2554) ได้ศึกษาการการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียนต่อพฤติกรรมทุ่มเทในการเรียน พบว่า การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทุ่มเทในการเรียนของนักเรียน อาจเป็นเพราะเด็กนักเรียนอยู่ในช่วงวัยรุ่น และเกิดการต่อต้านพ่อแม่มากกว่า

จะเห็นได้ว่าการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งงานวิจัยของ Murayama และคณะ (2016) ได้ศึกษาระยะยาวเกี่ยวกับการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อความสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์ เสนอว่า การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ จะช่วยทำให้ลูกประสบความสำเร็จในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ได้ อย่างไรก็ตามหากลูกรับรู้ถึงความคาดหวังที่มากเกินไปจะทำให้ลูกเกิดความกดดัน ส่งผลให้ไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียนได้ และ Cherng และ Liu

(2017) ยังสนับสนุนอีกว่า ชาวเอเชีย-อเมริกันมักได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ เพื่อน และคุณครู ทำให้เกิดความคาดหวังในตนเอง และมีแนวโน้มให้ประสบความสำเร็จได้ แต่หากลูกรับรู้ถึงความคาดหวังของพ่อแม่ที่สูงมากไป ลูกจะรับรู้แรงกดดันและพยายามทำตามความคาดหวังนั้น เพื่อเติมเต็มความฝันหรือทำตามหน้าที่ของครอบครัวให้ได้ นอกจากนี้ Trinidad (2019) รายงานว่า พ่อแม่ที่คาดหวังให้ลูกเรียนสูง ๆ จะส่งผลต่อการสอบและการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาหรือวิทยาลัย แม้จะเป็นการกดดันลูก แต่ส่วนใหญ่ลูกก็มักจะจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย Trinidad (2019) ยังกล่าวอีกว่า หากพ่อแม่และลูกมีความคาดหวังที่น้อยอยู่แล้ว หรือคาดหวังแค่ให้เรียนในระดับที่ต่ำกว่าอุดมศึกษา จะส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการเข้าเรียนในระดับสูง ๆ น้อยลงตามไปด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความคาดหวังของพ่อแม่มักมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของลูก โดยการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียนจะส่งผลดีต่อลูกตั้งแต่ยังเด็ก เนื่องจากตามทฤษฎีความคาดหวังและให้คุณค่า (Expectancy-Value theory) กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจของเด็กในการประสบความสำเร็จทางการเรียนจะเกิดจากความเชื่อหรือความคาดหวังในความสามารถของตนเอง และความคาดหวังนั้นจะทำให้มีแรงจูงใจในการก้าวไปสู่เป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น (Wigfield & Eccles, 2000) โดยปัจจัยทางสังคมมักมีความสัมพันธ์ต่อความคาดหวังของบุคคล อาทิเช่น การสนับสนุนจากพ่อแม่ เพื่อน และคุณครู ซึ่งพ่อแม่เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการช่วยอธิบายความสำเร็จของลูก โดยความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของลูกมากที่สุด (Porumbu & Necşoi, 2013) ดังเช่นงานวิจัยของ Froiland และคณะ (2012) ที่ได้ศึกษาความคาดหวังของพ่อแม่ในระยะยาวต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของลูก พบว่า การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียนตั้งแต่เด็ก ๆ ส่งผลที่ดีต่อลูก โดยการที่พ่อแม่คาดหวังให้ลูกประสบความสำเร็จในการเรียนตั้งแต่วัยอนุบาล และช่วยเหลือเรื่องการเรียนตั้งแต่เด็ก จะช่วยส่งเสริมให้ลูกเกิดความคาดหวังในตนเองและประสบความสำเร็จในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ และหากพ่อแม่มีความคาดหวังทางการเรียนในลูกวัยรุ่นสูง จะส่งผลให้ลูกวัยรุ่นมีความสามารถทางการเรียนที่ดี แต่ก็ส่งผลต่อความซึมเศร้าด้วยเช่นกัน (Ma, Siu, & Tse, 2018)

เช่นเดียวกับการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ Li (2004) ได้ศึกษาการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อความคาดหวังทางอาชีพของลูกชาวจีนในแคนาดา รายงานว่า ในวัฒนธรรมจีนส่วนมากพ่อแม่จะคาดหวังให้ลูกทำงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื่องจากมีความเชื่อว่าจะไม่ถูกกีดกันทางเชื้อชาติ เพราะพิจารณาจากความสามารถมากกว่า ซึ่งหากเด็กคนใดเข้าใจและรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ในระดับที่เหมาะสมได้ จะทำให้เกิดการพูดคุยและแบ่งปันความคาดหวังนั้น เพื่อไปสู่เป้าหมายได้ นอกจากนี้หากพ่อแม่และลูกมีความคาดหวังที่ไม่เท่ากัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จะส่งผลทำให้ลูกตัดสินใจเลือกอาชีพได้ยากขึ้น (Leung, Hou, Gati, & Li, 2011) ซึ่งอาจส่งผลต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคมหรือความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมกับความเป็นผู้ใหญ่ได้เช่นกัน

ส่วนการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ บางงานวิจัยใช้ความคาดหวังของพ่อแม่ (Parental expectation) และความทะเยอทะยานของพ่อแม่ (Parental aspiration หรือ Parental ambitions) ด้วยกันได้เลย หรือบางงานวิจัยก็ใช้แยกกัน แต่นำมาใช้วิเคราะห์ทางสถิติร่วมกัน (Yamamoto & Holloway, 2010) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทั้งสองรูปแบบนี้แยกออกจากกัน ซึ่ง Jacob (2010) ได้ยกตัวอย่างถึงความแตกต่างของทั้งสองตัวแปรนี้ไว้ว่า ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน เป็นสิ่งที่พ่อแม่คิดว่าลูกจะเรียนได้สูงแค่ไหน ส่วนความทะเยอทะยานของพ่อแม่ คือสิ่งที่พ่อแม่ต้องการอยากให้ลูกเรียนได้มากแค่ไหน โดยพบว่าความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียนและความทะเยอทะยานของพ่อแม่มีความสัมพันธ์กัน และความทะเยอทะยานของพ่อแม่จะสูงกว่าความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียนแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้หากพ่อแม่มีความคาดหวังทางการเรียนและความทะเยอทะยานสูง จะช่วยให้ลูกประสบความสำเร็จทางการเรียน เพราะพ่อแม่มีแนวโน้มเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยมากขึ้น

เนื่องจากการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่โดยส่วนใหญ่ มักมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูของพ่อแม่ กล่าวคือ หากพ่อแม่มีความคาดหวังในตัวลูกสูง มักเข้าไปมีส่วนร่วมในชีวิตลูกมากขึ้น ทั้งนี้การเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตลูกก็จะแตกต่างกันไป อาทิเช่น งานวิจัยของ Lansford และคณะ (2016) ที่ศึกษาในเด็ก อายุ 7 – 10 ปี ในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทยด้วย กล่าวว่า พ่อแม่ที่ให้ความอบอุ่นสูง เพิกเฉยน้อย ควบคุมลูกมาก หรือมีทัศนคติคล้ายพ่อแม่กลุ่มเลี้ยงดูแบบเข้มงวด (Authoritarian) จะมีความคาดหวังให้ลูกช่วยเหลืองานในบ้านมากกว่าครอบครัวอื่น ๆ กลับกัน งานวิจัยของ Englund, Luckner, Whaley, และ Egeland (2004) ได้ศึกษาความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน พบว่า ความคาดหวังของพ่อแม่ในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ อาทิเช่น การช่วยเหลือทำการบ้าน จะส่งเสริมให้เด็กประสบความสำเร็จทางการเรียนได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นจะเห็นได้ว่า การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ มีอิทธิพลต่อลูกเป็นอย่างมากในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะในวัฒนธรรมเอเชีย ซึ่งส่วนใหญ่มักจะศึกษาในเรื่องของความสำเร็จทางการเรียน และยังมีการศึกษาการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคมไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่มาศึกษาต่อในงานวิจัยนี้ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ในระดับที่พอดี จะช่วยส่งเสริมให้มีวุฒิภาวะทางจิตสังคมมากขึ้น และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การรับรู้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ และการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่

โดยสรุป การเปลี่ยนบทบาท การเลี้ยงดูของพ่อแม่ และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่มีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวุฒิภาวะทางจิตสังคม รวมทั้งการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่และการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ยังมีแนวโน้มที่จะสัมพันธ์กันอีกด้วย ดังนั้นจึงนำมาสู่เป้าหมายของงานวิจัย คือ ศึกษาความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนบทบาท การเลี้ยงดูของพ่อแม่ และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม ในผู้ใหญ่แรกเริ่ม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนบทบาท (ทั้งการสำเร็จการศึกษา การทำงาน การมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก และการอาศัยอยู่ด้วยตนเอง) การเลี้ยงดูของพ่อแม่ (ทั้งการให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ และการให้อิสระของพ่อแม่) และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (ทั้งการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ และการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่) ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม ในผู้ใหญ่แรกเริ่ม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

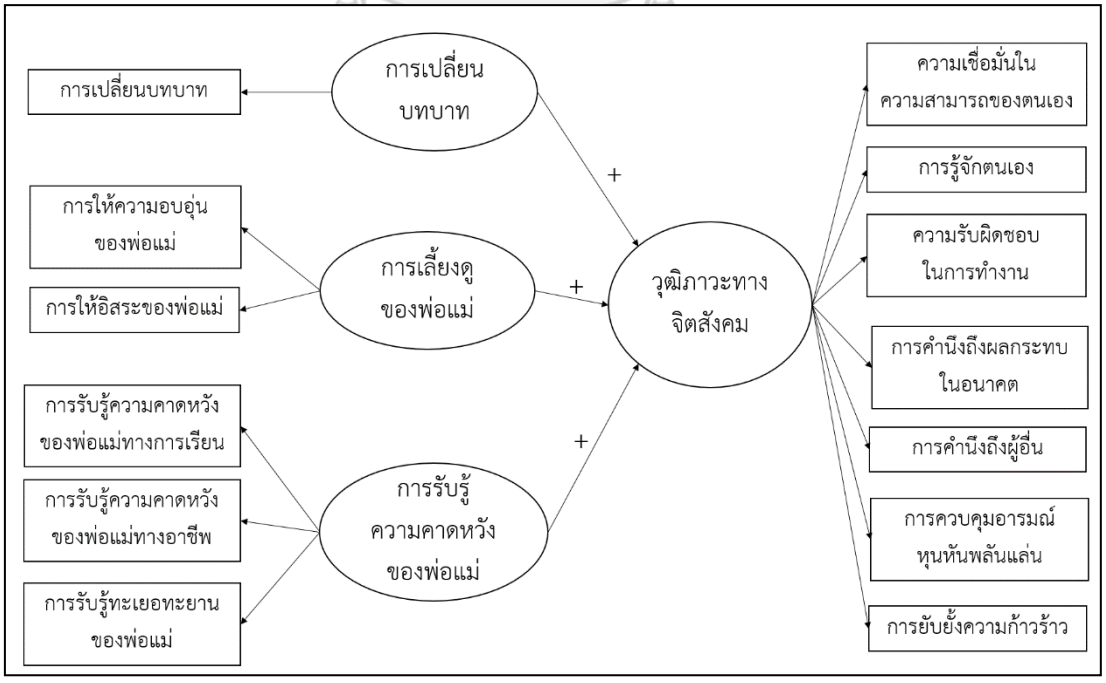

สมมติฐานการวิจัย

การเปลี่ยนบทบาท การเลี้ยงดูของพ่อแม่ และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ สามารถร่วมกันอธิบายวุฒิภาวะทางจิตสังคมได้ โดยมีทิศทางความสัมพันธ์ ดังนี้

1. การเปลี่ยนบทบาท มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม

2. การเลี้ยงดูของพ่อแม่ มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม

3. การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory research) แบบตัดขวาง (Cross-sectional study) เน้นศึกษาเชิงประมาณ (Quantitative research) เกี่ยวกับการเปลี่ยนบทบาท 4 บทบาท ได้แก่ การสำเร็จการศึกษา การทำงาน การมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก และการอาศัยอยู่ด้วยตนเอง การเลี้ยงดูของพ่อแม่ 2 มิติ ได้แก่ การให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ และการให้อิสระของพ่อแม่ และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ 3 ประเภท ได้แก่ การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ และการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม ในผู้ใหญ่แรกเริ่ม ที่มีอายุระหว่าง 18 – 25 ปี ทั้งเพศชาย หญิง และอื่น ๆ โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposeful sampling)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

1. วุฒิภาวะทางจิตสังคม (Psychosocial maturity; PM) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมกับความเป็นผู้ใหญ่ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ซึ่งประเมินได้จากมาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมฉบับภาษาไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Steinberg และ Cauffman (1996) และ Monahan และคณะ (2009, 2013) ดังนี้

1.1 ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self-reliance; SELF) หมายถึง ความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ สามารถริเริ่มและเป็นที่พึ่งให้แก่คนรอบข้างได้

1.2 การรู้จักตนเอง (Identity; IDEN) หมายถึง การรู้จักอุปนิสัยของตนเอง อัตลักษณ์ ความสนใจหรือความต้องการของตนเอง และให้คุณค่ากับสิ่งนั้น

1.3 ความรับผิดชอบในการทำงาน (Work responsibility; WORK) หมายถึง ความสามารถในความมุ่งมั่นต่อการทำงาน รับผิดชอบต่องานที่ตนเองได้รับมอบหมาย และแสดงความคิดเห็นระหว่างการทำงานได้อย่างเหมาะสม

1.4 การคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต (Consideration of future consequence; FUTT) หมายถึง ความสามารถในการคาดคะเนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต จากการกระทำหรือความคิดของตนเอง เปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย และวางแผนสู่เป้าหมายของตนเองในอนาคต

1.5 การคำนึงถึงผู้อื่น (Consideration of others; CONS) หมายถึง ความสามารถในการคิดหรือเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ในมุมมองของผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ ไม่เห็นแก่ตัว และช่วยเหลือผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

1.6 การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น (Impulse control; IMPS) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ภายในของตนเอง ไม่หุนหันทำตามสัญชาตญาณ แต่มีการคิดไตร่ตรองก่อนการกระทำเสมอ

1.7 การยับยั้งความก้าวร้าว (Suppression of aggression; SUPP) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมก้าวร้าวของตนเอง ให้แสดงออกอย่างเหมาะสม ไม่ทำร้ายบุคคลรอบข้างเมื่อโกรธ

2. การเปลี่ยนบทบาท (Role transitions; ROLE/ RT) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในชีวิต ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนจากบทบาทหนึ่งไปสู่อีกบทบาทหนึ่ง ประกอบด้วย 4 บทบาท ได้แก่ การสำเร็จการศึกษา การทำงาน การมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก และการอาศัยอยู่ด้วยตนเอง ซึ่งประเมินได้จากการสอบถามการเปลี่ยนบทบาท ที่พัฒนามาจาก Piotrowski และคณะ (2013, 2018)

3. การเลี้ยงดูของพ่อแม่ (Parenting; PARENT) หมายถึง พฤติกรรมการเลี้ยงดูของพ่อแม่ผ่านการรับรู้ของลูก ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ดังนี้

3.1 การให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ (Parental warmth; WARM) หมายถึง การที่พ่อแม่ให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ต่อลูก ตอบสนองความต้องการของลูกในระดับที่เหมาะสม และสนับสนุนทางอารมณ์แก่ลูก ซึ่งประเมินได้จากมาตรการให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ (Warmth) ซึ่งเป็นมาตรย่อยหนึ่งจากมาตรการเลี้ยงดูของพ่อแม่ 6 มิติ (Six Dimension of Parenting) โดย Skinner และคณะ (2005)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3.2 การให้อิสระของพ่อแม่ (Parental autonomy support; AUTO) หมายถึง การที่พ่อแม่สนับสนุนให้ลูกสามารถแสดงออกทางความคิดและการกระทำของตนเองได้อย่างอิสระ ไม่บีบบังคับหรือควบคุมลูกมากจนเกินไป ยอมรับและให้คุณค่ากับลูก ซึ่งประเมินได้จากมาตรการให้อิสระของพ่อแม่ (Autonomy support) ซึ่งเป็นมาตรย่อยหนึ่งจากมาตรการเลี้ยงดูของพ่อแม่ 6 มิติ (Six Dimension of Parenting) ของ Skinner, และคณะ (2005)

4. การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (Perceived parental expectations; EXPECT) หมายถึง การรับรู้ต่อความคาดหวังหรือความเชื่อของพ่อแม่ต่อความสำเร็จด้านต่าง ๆ ในชีวิตของลูก ซึ่งประเมินได้จากมาตรวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ฉบับภาษาไทยโดย พรธิดา อารีย์รักษากุล และคณะ (2559) ที่พัฒนามาจากมาตรวัดของ Sasikala และ Karunanidhi (2011) มี 3 ประเภท ดังนี้

4.1 การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน (Perceived academic parental expectations; ACAD) หมายถึง การรับรู้ของลูกต่อความคาดหวังของพ่อแม่ในเรื่องความสามารถและความสำเร็จทางการเรียน

4.2 การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ (Perceived career parental expectations; CARR) หมายถึง การรับรู้ของลูกต่อความคาดหวังของพ่อแม่ ในเรื่องความก้าวหน้าในชีวิตการทำงานของลูก

4.3 การรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ (Perceived parental ambitions; AMBT) หมายถึง การรับรู้ของลูกต่อความคาดหวังของพ่อแม่ ในเรื่องการเติมเต็มความฝันของพ่อแม่ ที่อาจทำไม่สำเร็จ หรือการคาดหวังให้ลูกทำสิ่งต่าง ๆ ตามตนเองต้องการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนบทบาท ทั้งการสำเร็จการศึกษา การทำงาน การมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก และการอาศัยอยู่ด้วยตนเอง การเลี้ยงดูของพ่อแม่ ทั้งการให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ และการให้อิสระของพ่อแม่ และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ ทั้งการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ และการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม ในผู้ใหญ่แรกเริ่ม

บทที่ 2
วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนบทบาท (ทั้งการสำเร็จการศึกษา การทำงาน การมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก และการอาศัยอยู่ด้วยตนเอง) การเลี้ยงดูของพ่อแม่ (ทั้งการให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ และการให้อิสระของพ่อแม่) และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (ทั้งการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ และการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่) ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม ในผู้ใหญ่แรกเริ่ม โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ คือ ผู้ใหญ่แรกเริ่ม อายุระหว่าง 18 – 25 ปี ทั้งเพศชาย หญิง และอื่น ๆ สามารถอ่านเขียนภาษาไทย และตอบแบบสอบถามได้ด้วยตนเอง โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งผู้วิจัยได้คำนวนกลุ่มตัวอย่างด้วยการนำจำนวนพารามิเตอร์ในโมเดลคูณด้วย 15 เท่า (Teo, Tsai, & Yang, 2013) และควรมีกลุ่มตัวอย่าง 400 คนโดยประมาณ (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2014) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ได้ทั้งหมด 510 คน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

แบบสอบถามที่พัฒนามาจากมาตรวัดต่าง ๆ โดยเป็นแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-report) แบ่งออกได้เป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 มาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม โดยพัฒนาตามแนวคิดของ Steinberg และ Cauffman (1996) และ Monahan และคณะ (2009, 2013)

ตอนที่ 3 มาตรวัดการเปลี่ยนบทบาท โดยพัฒนาตามแนวคิดของ Piotrowski และคณะ (2013, 2018)

ตอนที่ 4 มาตรวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ โดยพัฒนาจากส่วนหนึ่งของมาตรวัดของ Skinner และคณะ (2005)

ตอนที่ 5 มาตรวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ โดยใช้มาตรวัดฉบับภาษาไทยของ พรธิดา อารีย์รักษากุล และคณะ (2559) ซึ่งพัฒนามาจากมาตรวัดของ Sasikala และ Karunanidhi (2011)

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

เป็นการสอบถามข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส ลำดับการเกิด จำนวนพี่น้อง บุตร สถานภาพพ่อแม่ อาชีพ รายได้ต่อเดือน รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน การสนับสนุนทางการเงินของพ่อแม่ และบุคคลที่สนิทที่สุด

ตอนที่ 2 มาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม

ผู้วิจัยได้พัฒนามาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมขึ้นใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทสังคมไทยมากยิ่งขึ้น โดยพัฒนาตามแนวคิดของ Steinberg และ Cauffman (1996) และดัดแปลงมาตรวัดย่อยต่าง ๆ ตามที่ Monahan และคณะ (2009, 2013) ได้รวบรวมไว้ เพื่อวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม (Psychosocial maturity; PM) หรือความสามารถในการคิดตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมกับความเป็นผู้ใหญ่ โดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงข้อกระทงให้สอดคล้องกับบริบทไทยมากยิ่งขึ้นและมีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเนื้อหา จากนั้นได้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงกันในการศึกษานำร่อง จำนวน 213 คนงานวิจัยนี้จึงได้มาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมฉบับภาษาไทย ทั้งหมด 7 องค์ประกอบ 47 ข้อกระทง ได้แก่ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง การรู้จักตนเอง ความรับผิดชอบในการทำงาน การคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต การคำนึงถึงผู้อื่น การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น และการยับยั้งความก้าวร้าว โดยมีรายละเอียดมาตรวัดย่อย ๆ และค่าสัมประสิทธิ์ตามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริง (N = 510) ดังนี้ (รายละเอียดเพิ่มเติม ดังภาคผนวก ก)

ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self-reliance; SELF) มี 10 ข้อกระทง ประเมินความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ สามารถริเริ่มและเป็นที่พึ่งให้แก่คนรอบข้างได้ โดยมีข้อกระทงทางบวก 9 ข้อ และทางลบ 1 ข้อ ตัวอย่างข้อกระทง “ฉันสามารถริเริ่มทำสิ่งที่ฉันควรทำต่อไปในชีวิตได้” มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับ

คะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) ระหว่าง .187 - .504 และค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .750 แม้ว่าจะมีข้อกระทงหนึ่งที่มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ คือ .200 แต่ผู้วิจัยเลือกเก็บเอาไว้ เนื่องจากข้อกระทงดังกล่าวมีเนื้อหาที่เป็นหัวใจหลักของมาตรย่อยนี้ และโดยรวมทั้งมาตรมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟาอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Nunnally, 1978)

การรู้จักตนเอง (Identity; IDEN) มี 7 ข้อกระทง ประเมินการรู้จักอุปนิสัยของตนเอง อัตลักษณ์ ความสนใจหรือความต้องการของตนเอง และให้คุณค่ากับสิ่งนั้น โดยมีข้อกระทงทางบวก 1 ข้อ และทางลบ 6 ข้อ ตัวอย่างข้อกระทง “ความรู้สึกของฉันที่มีต่อตัวเองไม่เคยเหมือนกันเลยในแต่ละสัปดาห์” มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) ระหว่าง .254 - .636 และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .740

ความรับผิดชอบในการทำงาน (Work responsibility; WORK) มี 6 ข้อกระทง ประเมินความสามารถในความมุ่งมั่นต่อการทำงาน รับผิดชอบต่องานที่ตนเองได้รับมอบหมาย และแสดงความคิดเห็นระหว่างการทำงานได้อย่างเหมาะสม โดยมีข้อกระทงทางบวก 1 ข้อ และทางลบ 5 ข้อ ตัวอย่างข้อกระทง “ฉันลืมงานที่ฉันต้องทำอยู่บ่อย ๆ” มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) ระหว่าง .207 - .685 และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .733

การคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต (Consideration of future consequence; FUTT) มี 9 ข้อกระทง ประเมินความสามารถในการคาดคะเนผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต จากการกระทำหรือความคิดของตนเอง เปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย และวางแผนสู่เป้าหมายของตนเองในอนาคตอีกด้วย โดยเป็นข้อกระทงทางบวกทั้งหมด ตัวอย่างข้อกระทง “ก่อนที่ฉันจะทำอะไร ฉันจะคิดถึงผลกระทบรอบตัวฉัน” มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) ระหว่าง .377 - .559 และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .789

การคำนึงถึงผู้อื่น (Consideration of others; CONS) มี 4 ข้อกระทง ความสามารถในการคิดหรือเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ในมุมมองของผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ ไม่เห็นแก่ตัว และช่วยเหลือผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม โดยเป็นข้อกระทงทางบวกทั้งหมด ตัวอย่างข้อกระทง “ฉันมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น แม้จะไม่ได้รับอะไรตอบแทน” มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) ระหว่าง .315 - .606 และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .715

การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น (Impulse control; IMPS) มี 5 ข้อกระทง ประเมินความสามารถในการควบคุมอารมณ์ภายในของตนเอง ไม่หุนหันทำตามสัญชาตญาณ แต่มีการคิดไตร่ตรองก่อนการกระทำเสมอ โดยเป็นข้อกระทงทางลบทั้งหมด ตัวอย่างข้อกระทง “ฉันเป็นคนประเภทที่จะลองทำทุกอย่างดูสักครั้ง แม้ว่าสิ่งนั้นจะดูไม่ปลอดภัยสักเท่าไหร่” มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) ระหว่าง .478 - .679 และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .801

การยับยั้งความก้าวร้าว (Suppression of aggression; SUPP) มี 6 ข้อกระทง ประเมินเป็นความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมก้าวร้าวของตนเอง ให้แสดงออกอย่างเหมาะสม ไม่ทำร้ายบุคคลรอบข้างเมื่อโกรธ โดยเป็นข้อกระทงทางบวก 2 ข้อ และทางลบ 4 ข้อ ตัวอย่างข้อกระทง “ถ้าใครทำอะไรที่ฉันไม่ชอบ ฉันจะตะโกนด่ากลับทันที” มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) ระหว่าง .274 - .695 และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .771

การคิดคะแนนของมาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมนี้ มีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละมาตรย่อย ดังตารางที่ 1 ตั้งแต่ 1 – 5 คะแนน และคิดคะแนนแต่ละมาตรย่อยเป็นค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำสุดที่เป็นไปได้ คือ 1 หมายถึง มีความสามารถในด้านนั้น ๆ น้อย และค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้คือ 5 หมายถึง มีความสามารถในด้านนั้น ๆ มาก

ตารางที่ 1 เกณฑ์การให้คะแนนของมาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมฉบับภาษาไทย

การให้คะแนน			คะแนน
องค์ประกอบที่ 1 - 3	**องค์ประกอบที่ 4**	**องค์ประกอบที่ 5 - 7**	
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่จริงเลย	ไม่จริง/ ส่วนมากไม่เคย	1
ไม่เห็นด้วย	แทบจะไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง/ ไม่บ่อย	2
เห็นด้วยบ้าง ไม่เห็นด้วยบ้าง	จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง	ไม่แน่ใจ/ บางครั้ง	3
เห็นด้วยเล็กน้อย	เป็นจริงบ่อย ๆ	ค่อนข้างจริง/ เป็นบ่อย ๆ	4
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เป็นจริงเสมอ	เป็นจริง/ เป็นเกือบทุกครั้ง	5

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สำหรับการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม ทั้ง 7 องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นการวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Pearson's correlation coefficient) พบว่า องค์ประกอบส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีการรู้จักตนเอง (Identity; IDEN) และความรับผิดชอบในการทำงาน (Work responsibility; WORK) สัมพันธ์กันมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) พบว่ามีค่าเท่ากับ .750 ซึ่งมีค่ามากกว่า .500 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีปานกลาง และ Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2 = 648.117, *df* = 21, $p < .001$) แสดงว่า เมทริกซ์นี้ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity matrix) ข้อมูลนี้จึงสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อได้ (Hair et al., 2014)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ ในโมเดลการวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม (*N* = 510)

ตัวแปรสังเกตได้	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	*M*	*SD*
1 SELF	1.000							3.811	0.449
2 IDEN	.391**	1.000						3.268	0.636
3 WORK	.361**	.475**	1.000					3.433	0.616
4 FUTT	.419**	.278**	.429**	1.000				3.887	0.496
5 CONS	.333**	.255**	.243**	.340**	1.000			3.927	0.616
6 IMPS	.028	.171**	.270**	.234**	.103*	1.000		3.670	0.783
7 SUPP	.031	.164**	.230**	.243**	.227**	.335**	1.000	3.489	0.755

หมายเหตุ: *$p < .05$, **$p < .01$, SELF = ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง, IDEN = การรู้จักตนเอง, WORK = ความรับผิดชอบในการทำงาน, FUTT = การคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต, CONS = การคำนึงถึงผู้อื่น, IMPS = การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น, และ SUPP = การยับยั้งความก้าวร้าว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากนั้นจึงวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริง (N = 510) พบว่าค่า χ^2 = 125.440, df = 14, p < .001, χ^2/df = 8.960, RMSEA = 0.125, GFI = 0.933, AGFI = 0.866, CFI = 0.824, RMR = 0.329 และ SRMR = 0.0729 ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงยอมให้ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กัน โดยพิจารณาจากดัชนีปรับแก้ (Modification indices) ทั้งหมด 6 คู่ โดยเริ่มจากกำหนดความสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อน คู่ที่ 1 การยับยั้งความก้าวร้าว (Suppression of aggression; SUPP) และการควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น (Impulse control; IMPS) คู่ที่ 2 การคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต (Consideration of future consequence; FUTT) และการรู้จักตนเอง (Identity; IDEN) คู่ที่ 3 การยับยั้งความก้าวร้าว (Suppression of aggression; SUPP) และความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self-reliance; SELF) คู่ที่ 4 การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น (Impulse control; IMPS) และความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self-reliance; SELF) คู่ที่ 5 ความรับผิดชอบในการทำงาน (Work responsibility; WORK) และการรู้จักตนเอง (Identity; IDEN) และคู่ที่ 6 การยับยั้งความก้าวร้าว (Suppression of aggression; SUPP) และการคำนึงถึงผู้อื่น (Consideration of others; CONS)

หลังจากปรับค่าความคลาดเคลื่อนดังกล่าวแล้ว พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยค่า χ^2 = 1.798, df = 8, χ^2/df = 0.225, p = .160, RMSEA = 0.031, GFI = 0.993, AGFI = 0.977, CFI = 0.994, RMR = 0.009 และ SRMR = 0.023 โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปแบบมาตรฐาน (Standardized factor loading; SFL) อยู่ระหว่าง .333 - .691 ซึ่งมีค่ามากกว่า .300 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Harrington, 2009) โดยการคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต (Consideration of future consequence; FUTT) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด และการยับยั้งความก้าวร้าว (Suppression of aggression; SUPP) มีน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด

ดังนั้นโมเดลการวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมนี้ จึงมีความตรงและความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ในการวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม ทั้ง 7 องค์ประกอบ และสามารถนำไปใช้วิเคราะห์ต่อไปได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 3 น้ำหนักองค์ประกอบ น้ำหนักองค์ประกอบในรูปแบบมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ของโมเดลการวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม (N = 510)

ตัวแปรสังเกตได้	b	SE_b	SFL	t	R^2
SELF	0.285	-	0.633	-	0.401
IDEN	0.368	(0.044)	0.580	8.316**	0.335
WORK	0.376	(0.039)	0.611	9.703**	0.373
FUTT	0.342	(0.034)	0.691	10.118**	0.477
CONS	0.286	(0.034)	0.464	8.345**	0.216
IMPS	0.262	(0.046)	0.340	5.691**	0.112
SUPP	0.252	(0.045)	0.333	5.576**	0.111
Chi-square = 11.798, df = 8, p = .160, RMSEA = 0.031					

หมายเหตุ: **p < .01, b หมายถึง น้ำหนักองค์ประกอบ, SE_b หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, t หมายถึง ค่าสถิติ t ของน้ำหนักองค์ประกอบ, SFL หมายถึง น้ำหนักองค์ประกอบในรูปแบบมาตรฐาน (Standardized factor loading), R^2 หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์, - หมายถึง ไม่แสดงค่า เนื่องจากกำหนดค่าพารามิเตอร์ไว้เท่ากับ 1, SELF = ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง, IDEN = การรู้จักตนเอง, WORK = ความรับผิดชอบในการทำงาน, FUTT = การคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต, CONS = การคำนึงถึงผู้อื่น, IMPS = การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น, และ SUPP = การยับยั้งความก้าวร้าว

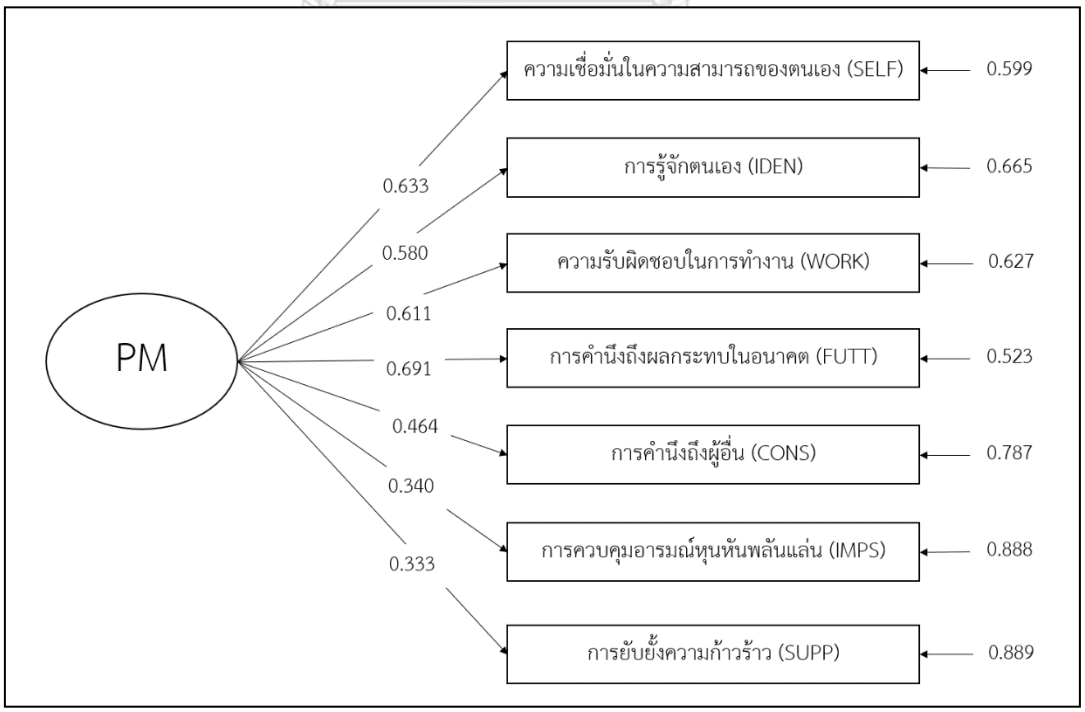

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม

ตอนที่ 3 มาตรวัดการเปลี่ยนบทบาท

ผู้วิจัยดัดแปลงและพัฒนาข้อคำถาม โดยอ้างอิงจาก Piotrowski และคณะ (2013, 2018) ทั้งหมด 4 ข้อ เพื่อสอบถามการเปลี่ยนบทบาท (Role transitions; ROLE/ RT) หากมีการแสดงบทบาทนั้นได้ 1 คะแนน และหากไม่มีการแสดงบทบาทนั้นได้ 0 คะแนน โดยคิดคะแนนรวมทั้งหมด มีคะแนนรวมต่ำสุดที่เป็นไปได้ คือ 0 หมายถึง ไม่มีการเปลี่ยนบทบาทใด ๆ และคะแนนรวมสูงสุดที่เป็นไปได้ คือ 4 หมายถึง มีการเปลี่ยนบทบาทที่หลากหลาย มีข้อกระทงดังนี้ (รายละเอียดเพิ่มเติม ดังภาคผนวก ก)

การสำเร็จการศึกษา หากจบการศึกษาในระดับใด ๆ แล้วและไม่ได้เรียนต่อในขณะที่ตอบแบบสอบถาม ได้ 1 คะแนน แต่หากกำลังศึกษาอยู่ในระดับใดระดับหนึ่ง ทั้งระดับอุดมศึกษาหรืออนุปริญญาในขณะที่ทำแบบสอบถาม ได้ 0 คะแนน

การทำงาน หากทำงานเต็มเวลา ทำงานไม่เต็มเวลา/ งานพาร์ทไทม์ หรือเรียนไปด้วยทำงานไปด้วยได้ 1 คะแนน แต่หากไม่ได้ทำงานเลย ได้ 0 คะแนน

การมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก หากมีคนคุย คนรัก หรือแต่งงาน ได้ 1 คะแนน แต่หากไม่มีคนคุยหรือคนรัก ได้ 0 คะแนน

การอาศัยอยู่ด้วยตนเอง หากอาศัยอยู่กับเพื่อน คนรัก อยู่คนเดียว หรืออยู่หอในวันธรรมดาและอยู่บ้านช่วงเสาร์อาทิตย์ ได้ 1 คะแนน แต่หากอาศัยอยู่กับพ่อแม่ได้ 0 คะแนน

โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนบทบาทเฉลี่ย เท่ากับ 1.698 (M = 1.698, SD = 1.147) หรือการเปลี่ยนบทบาท 1 – 2 บทบาทโดยประมาณ (ดังตารางที่ 13) และมีค่าสัมประสิทธิ์คูเดอร์-ริชาร์ดสัน 21 (Kuder-Richardson 21; KR-21) เท่ากับ .765

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตอนที่ 4 มาตรวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่

ผู้วิจัยดัดแปลงและพัฒนามาตรวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (Parenting; PARENT) จากมาตรการเลี้ยงดูของพ่อแม่ 6 มิติ (Six Dimension of Parenting) ของ Skinner และคณะ (2005) เพื่อประเมินการเลี้ยงดูของพ่อแม่จากการรับรู้ของลูก โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้มาตรย่อย 2 มิติ ทั้งหมด 9 ข้อกระทง ได้แก่ การให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ และการให้อิสระของพ่อแม่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (รายละเอียดเพิ่มเติม ดังภาคผนวก ก)

การให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ (Parental Warmth; WARM) ดัดแปลงจากมิติการให้ความอบอุ่น (Warmth) เพื่อประเมินการแสดงออกของพ่อแม่ถึงการให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ต่อลูก ตอบสนองความต้องการของลูกในระดับที่เหมาะสม และสนับสนุนทางอารมณ์แก่ลูก มีทั้งหมด 5 ข้อกระทง ซึ่งผู้วิจัยคิดข้อกระทงเพิ่มจากเดิม 1 ข้อ เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามมากยิ่งขึ้น โดยเป็นข้อกระทงทางบวกทั้งหมด ตัวอย่างข้อกระทง “พ่อแม่แสดงออกให้ฉันรู้ว่าพวกท่านรักฉัน” โดยมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) อยู่ระหว่าง .536 - .695 และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .825

การให้อิสระของพ่อแม่ (Parental autonomy support; AUTO) ดัดแปลงจากมิติการให้อิสระ (Autonomy support) เพื่อประเมินการแสดงออกของพ่อแม่ถึงการสนับสนุนลูกให้กล้าแสดงออกทางความคิดและการกระทำของตนเองได้อย่างอิสระ ไม่บีบบังคับหรือควบคุมลูกมากจนเกินไป แต่ยอมรับและให้คุณค่ากับลูก มีทั้งหมด 4 ข้อกระทง และเป็นข้อกระทงทางบวกทั้งหมด ตัวอย่างข้อกระทง “พ่อแม่ไว้ใจฉัน” โดยมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) อยู่ระหว่าง .547 - .699 และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .830

การคิดคะแนนของมาตรวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ มีเกณฑ์การให้แต่ละมาตรย่อย 4 ระดับ ดังตารางที่ 4 ตั้งแต่ 1 – 4 คะแนน โดย 1 หมายถึง ไม่จริงอย่างยิ่ง และ 4 หมายถึง เป็นจริงอย่างยิ่ง และคิดคะแนนรวมแต่ละมาตรย่อยเป็นค่าเฉลี่ย โดยค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำสุดที่เป็นไปได้ คือ 1 หมายถึง ลูกรับรู้ว่าพ่อแม่ไม่ให้ความอบอุ่นหรือไม่ให้อิสระ และค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ คือ 4 หมายถึง ลูกรับรู้ว่าพ่อแม่ให้ความอบอุ่นสูงหรือให้อิสระสูง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 4 เกณฑ์การให้คะแนนของมาตรวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่

การให้คะแนน	คะแนน
ไม่จริงอย่างยิ่ง	1
ไม่จริง	2
ค่อนข้างจริง	3
เป็นจริงอย่างยิ่ง	4

สำหรับการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นการวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Pearson's correlation coefficient) พบว่าองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และเมื่อวิเคราะห์ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) ได้ .500 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และ Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2 = 279.667, *df* = 1, $p < .001$) แสดงว่าเมทริกซ์นี้ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity matrix) ข้อมูลนี้จึงสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อได้ (Hair et al., 2014)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ ในโมเดลการวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่

ตัวแปรสังเกตได้	**1**	**2**	*M*	*SD*
1 WARM	1.000		3.464	0.480
2 AUTO	.651**	1.000	3.441	0.543

หมายเหตุ: *$p < .05$, **$p < .01$, WARM = การให้ความอบอุ่นของพ่อแม่, และ AUTO = การให้อิสระของพ่อแม่

จากนั้นวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริง (*N* = 510) โดยยอมให้มีการกำหนดค่าพารามิเตอร์ในการวิเคราะห์ เพื่อให้เป็นโมเดลที่สามารถระบุได้ (Identified model; Bollen, 1989; Harrington, 2009) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยค่า χ^2 = 1.087, *df* = 1, *p* = .297, χ^2/df = 1.087, RMSEA = 0.013, GFI = 1.000, AGFI = 1.000, CFI = 1.000 , RMR = 0.003 และ SRMR = 0.013 มีน้ำหนักองค์ประกอบในรูปแบบมาตรฐาน (Standardized factor loading; SFL) อยู่ระหว่าง 0.757 - 0.835 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Harrington, 2009) โดยการให้อิสระของพ่อแม่ (Parental autonomy support; AUTO) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด และการให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ (Parental warmth; WARM) มีน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด

ดังนั้นโมเดลการวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ จึงมีความตรงและความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ในการวัดวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ทั้ง 2 มิติ และสามารถนำไปใช้วิเคราะห์ต่อไปได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 6 น้ำหนักองค์ประกอบ น้ำหนักองค์ประกอบในรูปแบบมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ของโมเดลการวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (N = 510)

ตัวแปรสังเกตได้	b	SE_b	SFL	t	R^2
WARM	0.366	(0.019)	0.757	19.004**	0.573
AUTO	0.455	(0.020)	0.835	22.402**	0.697
Chi-square = 1.087, df = 1, p = .297, RMSEA = 0.013					

หมายเหตุ: **p < .01, b หมายถึง น้ำหนักองค์ประกอบ, SE_b หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, t หมายถึง ค่าสถิติ t ของน้ำหนักองค์ประกอบ, SFL หมายถึง น้ำหนักองค์ประกอบในรูปแบบมาตรฐาน (Standardized factor loading), R^2 หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์, WARM = การให้ความอบอุ่นของพ่อแม่, และ AUTO = การให้อิสระของพ่อแม่

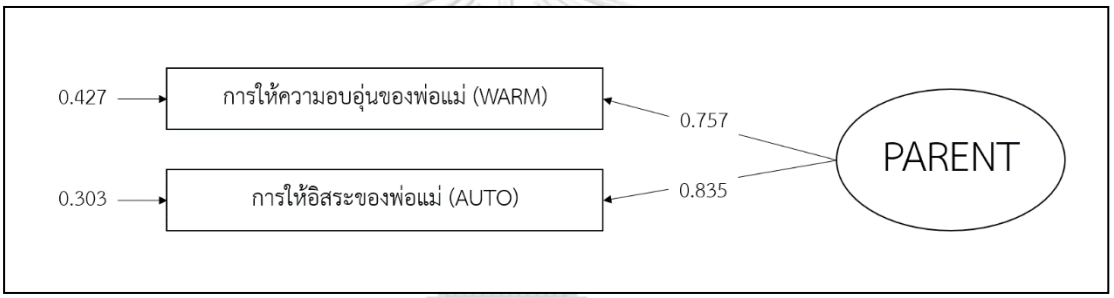

ภาพที่ 2 โมเดลการวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่

ตอนที่ 5 มาตรวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่

ผู้วิจัยได้นำมาตรวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ฉบับภาษาไทย (Perceived parental expectation; EXPECT) ตามงานวิจัยของ พรธิดา อารีย์รักษากุล และคณะ (2559) มาใช้ โดยเป็นมาตรที่ดัดแปลงมาจากมาตรการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (Perception of Parental Expectation Inventory) ซึ่งพัฒนาโดย Sasikala และ Karunanidhi (2011) เพื่อประเมินความคาดหวังของพ่อแม่จากการรับรู้ของลูก โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ทั้งหมด 20 ข้อกระทง ได้แก่ การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ และการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (รายละเอียดเพิ่มเติม ดังภาคผนวก ก)

การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน (Perceived academic parental expectation; ACAD) เพื่อประเมินการรับรู้ของลูกต่อความคาดหวังของพ่อแม่ ในเรื่องความสามารถและความสำเร็จทางการเรียน มี 8 ข้อกระทง โดยเป็นข้อกระทงทางบวกทั้งหมด ตัวอย่างข้อกระทง “พ่อแม่คาดหวังให้ฉัน...สอบได้ในอันดับต้น ๆ” โดยมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) อยู่ระหว่าง .259 - .692 และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .836

การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ (Perceived career parental expectation; CARR) เพื่อประเมินการรับรู้ของลูกต่อความคาดหวังของพ่อแม่ ในเรื่องความก้าวหน้าในชีวิตการทำงานของลูก มี 5 ข้อกระทง โดยเป็นข้อกระทงทางบวกทั้งหมด ตัวอย่างข้อกระทง “พ่อแม่คาดหวังให้ฉัน...มีสถานะทางการเงินที่มั่นคงในอนาคต” โดยมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) อยู่ระหว่าง .266 - .508 และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .660 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบราคแอลฟาสูงกว่างานวิจัยดั้งเดิมของ Sasikala และ Karunanidhi (2011) ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .650

การรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ (Perceived parental ambitions; AMBT) เพื่อประเมินการรับรู้ของลูกต่อความคาดหวังของพ่อแม่ ในเรื่องการเติมเต็มความฝันของพ่อแม่ ที่อาจทำไม่สำเร็จ หรือการคาดหวังให้ลูกทำสิ่งต่าง ๆ ตามตนเองต้องการ มี 7 ข้อกระทง โดยเป็นข้อกระทงทางบวกทั้งหมด ตัวอย่างข้อกระทง “พ่อแม่คาดหวังให้ฉัน...ตอบแทนบุญคุณด้วยการเติมเต็มความต้องการ/ความฝันของท่าน” โดยโดยค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) อยู่ระหว่าง .461 - .644 และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา เท่ากับ .805

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

การคิดคะแนนของมาตรวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ มีเกณฑ์การให้แต่ละมาตรย่อย 5 ระดับ ดังตารางที่ 7 ตั้งแต่ 1 – 5 คะแนน โดย 1 หมายถึง ไม่ตรงที่สุด และ 5 หมายถึง ตรงที่สุด และคิดคะแนนแต่ละมาตรย่อยเป็นค่าเฉลี่ย โดยค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำสุดที่เป็นไปได้ คือ 1 หมายถึง ลูกรับรู้ถึงความคาดหวังของพ่อแม่ในเรื่องนั้น ๆ น้อย และค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ คือ 5 หมายถึง ลูกรับรู้ถึงความคาดหวังของพ่อแม่ในเรื่องนั้น ๆ มาก

ตารางที่ 7 เกณฑ์การให้คะแนนของมาตรวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่

การให้คะแนน	คะแนน
ไม่ตรงที่สุด	1
ค่อนข้างไม่ตรง	2
ตรงบ้าง ไม่ตรงบ้าง	3
ค่อนข้างตรง	4
ตรงที่สุด	5

สำหรับการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นการวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Pearson's correlation coefficient) พบว่าทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียนและการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพสัมพันธ์กันมากที่สุด และเมื่อวิเคราะห์ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) ได้ .700 ซึ่งมีค่ามากกว่า .500 หมายถึง อยู่ในเกณฑ์ดีปานกลาง และ Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญทางสถิติ (χ^2 = 693.214, *df*=3, $p < .001$) แสดงว่า เมทริกซ์นี้ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity matrix) ข้อมูลนี้จึงสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อได้ (Hair et al., 2014)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ ในโมเดลการวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (*N* = 510)

ตัวแปรสังเกตได้	1	2	3	*M*	*SD*
1. ACAD	1.000			3.177	0.785
2. CARR	.751**	1.000		3.564	0.724
3. AMBT	.627**	.571**	1.000	2.821	0.841

หมายเหตุ: **$p < .01$, ACAD = การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน, CARR = การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ, และ AMBT = การรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากนั้นวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริง (N = 510) พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยค่า χ^2 = 2.156, df = 1, p = .142, RMSEA = 0.048, GFI = 1.000, AGFI = 1.000, CFI = 0.998, RMR = 0.005 และ SRMR = 0.009 โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบในรูปแบบมาตรฐาน (Standardized factor loading; SFL) อยู่ระหว่าง 0.696 - 0.880 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Harrington, 2009) โดยมีการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน (Perceived academic parental expectations; ACAD) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุด และการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ (Perceived parental ambitions; AMBT) มีน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด

ดังนั้นโมเดลการวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ จึงมีความตรงและความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ในการวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทั้ง 3 ประเภท และสามารถนำไปใช้วิเคราะห์ต่อไปได้

ตารางที่ 9 น้ำหนักองค์ประกอบ น้ำหนักองค์ประกอบในรูปแบบมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ของโมเดลการวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่

ตัวแปรสังเกตได้	b	SE_b	SFL	t	R^2
ACAD	0.694	(0.028)	0.880	24.844**	0.775
CARR	0.611	(0.027)	0.843	22.296**	0.711
AMBT	0.585	(0.034)	0.696	16.994**	0.484
Chi-square = 2.156, df = 1, p = .142, RMSEA = 0.048					

หมายเหตุ: **p < .01, b หมายถึง น้ำหนักองค์ประกอบ, SE_b หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, t หมายถึง ค่าสถิติ t ของน้ำหนักองค์ประกอบ, SFL หมายถึง น้ำหนักองค์ประกอบในรูปแบบมาตรฐาน (Standardized factor loading), R^2 หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์, ACAD = การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน , CARR = การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ, และ AMBT = การรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่

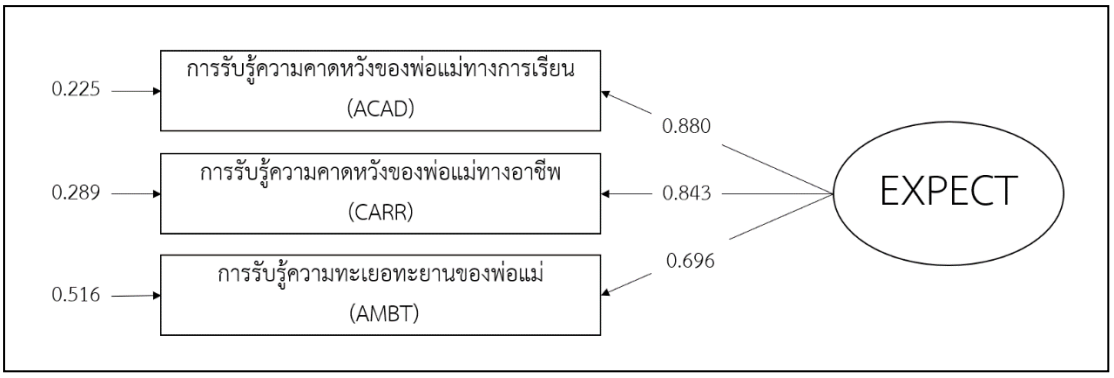

ภาพที่ 3 โมเดลการวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่

วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการศึกษานำร่อง

ผู้วิจัยพัฒนามาตรวัดและแบบสอบถามขึ้น โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและนำมาตรวัดทั้งหมดไปศึกษานำร่องในกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยเป็นบุคคลที่มีอายุระหว่าง 18 – 25 ปี โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ทั้งในรูปแบบเอกสารและในรูปแบบออนไลน์ผ่าน Survey monkey ซึ่งผู้วิจัยได้แจกจ่ายแบบสอบถามด้วยตนเองกับบุคคลใกล้ชิด และกระจายผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟสบุ๊ค (Facebook) ไลน์ (Line) เป็นต้น รวมถึงส่งต่อแก่คนรู้จัก ซึ่งมีผู้สนใจตอบแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์และเอกสาร จำนวน 390 คน เมื่อคัดข้อมูลที่มีข้อมูลสูญหายหรือข้อมูลที่ผู้ตอบตัวเลือกเดียวกันทั้งแบบสอบถาม จึงมีข้อมูลที่นำไปใช้วิเคราะห์ ทั้งหมด 213 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อตรวจสอบแนวโน้มค่าความเชื่อมั่นของมาตรวัดที่ใช้ทั้งหมด รวมถึงวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) สำหรับมาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม พร้อมนำมาตรทั้งหมดไปปรับปรุงแก้ไขให้เข้าใจง่ายมากขึ้นก่อนการเก็บข้อมูลจริง

ขั้นตอนการเก็บข้อมูลจริง

หลังจากที่ผู้วิจัยได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามออนไลน์ผ่านทาง Survey monkey อีกครั้ง และนำไปเผยแพร่ยังเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ค (Facebook) ไลน์ (Line) เป็นต้น ประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมผ่านเพื่อน ครอบครัว และให้กลุ่มตัวอย่างช่วยกระจายข้อมูลต่ออีกทอดหนึ่ง โดยแบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัยนี้ จะขึ้นชื่อแบบสอบถามเพียง “แบบสำรวจคุณลักษณะทางจิตวิทยา” เท่านั้น และระบุชื่อมาตรวัดเท่าที่จำเป็น นอกจากนี้ก่อนการเริ่มทำ

แบบสอบถามผู้วิจัยจะชี้แจงรายละเอียดไว้ในหน้าแรกของแบบสอบถาม ทั้งวัตถุประสงค์ของงานวิจัย รายละเอียดหัวข้อต่าง ๆ การให้คะแนน เวลาที่ใช้เวลา 10 – 15 ปีโดยประมาณ ส่วนยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย และการสุ่มแจกรางวัลสำหรับผู้ที่ตอบแบบสำรวจครบ โดยหากผู้เข้าร่วมวิจัยไม่สะดวกใจตอบแบบสอบถาม สามารถบอกปฏิเสธ หรือหยุดการทำแบบสอบถามได้ทุกเมื่อ

สำหรับการเก็บข้อมูลจริงครั้งนี้ดำเนินการระหว่างการแพร่ระบาดของเชื้อโรค COVID-19 ทำให้ไม่สามารถเดินทางไปเก็บข้อมูลในรูปแบบเอกสารตามแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้ ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์เท่านั้น โดยมีผู้สนใจตอบแบบสอบถาม จำนวน 863 คน หลังจากคัดกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลสูญหาย หรือข้อมูลที่ผู้ตอบเลือกตอบเพียงตัวเลือกเดียวทั้งแบบสอบถาม จึงมีข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 510 คน ที่นำไปใช้วิเคราะห์ ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected Item – Total Correlation: CITC) ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's alpha coefficients) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) และวิเคราะห์ทางสถิติอื่น ๆ ต่อไป

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยมีการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัยตลอดโครงการ โดยแจ้งรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ระยะเวลาโดยประมาณของการตอบแบบสอบถาม และจำนวนข้อคำถาม เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยทราบถึงรายละเอียดและยินยอมการเข้าร่วมในงานวิจัย จึงเริ่มตอบแบบสอบถามได้ และระหว่างตอบแบบสอบถาม หากผู้เข้าร่วมวิจัยไม่สะดวกใจ สามารถถอนตัวออกจากการตอบแบบสอบถามได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ผู้วิจัยจะรักษาข้อมูลของผู้เข้าร่วมวิจัยไว้เป็นความลับ ไม่แสดงข้อมูลชื่อ หรืออีเมลรายบุคคลในการนำเสนอผลวิจัย แต่จะนำเสนอเป็นภาพรวมของงานวิจัยในเชิงวิชาการเท่านั้น

บทที่ 3
ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนบทบาท (ทั้งการสำเร็จการศึกษา การทำงาน การมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก และการอาศัยอยู่ด้วยตนเอง) การเลี้ยงดูของพ่อแม่ (ทั้งการให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ และการให้อิสระของพ่อแม่) และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (ทั้งการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ และการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่) ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม ในผู้ใหญ่แรกเริ่ม โดยมีตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous variable) คือ การเปลี่ยนบทบาท (Role transitions; ROLE) การเลี้ยงดูของพ่อแม่ (Parenting; PARENT) และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (Perceived parental expectations; EXPECT) และตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous variable) คือ วุฒิภาวะทางจิตสังคม (Psychosocial maturity; PM) ซึ่งแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานและความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ คือ ผู้ใหญ่แรกเริ่ม จำนวน 510 คน อายุระหว่าง 18 – 25 ปี (M = 21.850, SD = 2.020) แบ่งเป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.9 เพศชาย ร้อยละ 25.5 และเพศอื่น ๆ ร้อยละ 1.6 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดที่ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 32.5 และอนุปริญญา/ ปวช.-ปวส. ร้อยละ 26.8 ตามลำดับ สถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังโสด/ ไม่เคยแต่งงาน คิดเป็นร้อยละ 92.9 ทำให้โดยส่วนใหญ่ยังไม่มีบุตร คิดเป็นร้อยละ 95.9 นอกจากนี้มีจำนวนพี่น้องเฉลี่ย 2.08 คน โดยมีจำนวนพี่น้องมากที่สุด 8 คน และเป็นลูกคนเล็กมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.0 โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ข้อมูลคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง 1 (*N* = 510)

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	130	25.5
	หญิง	372	72.9
	อื่น ๆ	8	1.6
อายุ	18	17	3.3
	19	58	11.4
	20	77	15.1
	21	72	14.1
	22	86	16.9
	23	67	13.1
	24	72	14.1
	25	61	12.0
ระดับการศึกษาสูงสุด	ประถมศึกษา	3	0.6
	มัธยมศึกษา	166	32.5
	อนุปริญญา/ ปวช.-ปวส.	136	26.7
	ปริญญาตรี	194	38.0
	ปริญญาโท	10	2.0
	ปริญญาเอก	1	0.2
สถานภาพสมรส	โสด ไม่เคยแต่งงาน	474	92.9
	แต่งงาน	15	2.9
	อยู่กับคนรักโดยไม่มีการแต่งงาน	19	3.7
	หม้าย	2	0.4
บุตร	ไม่มีบุตร	489	95.9
	มีบุตร	21	4.1
ลำดับการเกิด	ลูกคนเดียว	104	20.4
	คนโต	147	28.8
	คนกลาง	55	10.8
	คนเล็ก	204	40.0

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นนิสิต/ นักศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.8 ส่วนอีก ร้อยละ 39.2 ทำอาชีพอื่น ๆ เช่น พนักงานบริษัท บุคลากรทางการแพทย์ ธุรกิจส่วนตัว ว่างงาน เป็นต้น และส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่ยังไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 44.7 ส่วนบุคคลที่มีรายได้แล้ว ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 10,001 – 20,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.8 จากทั้งหมด โดยมีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 30,000 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.4 รองลงมาคือ มีรายได้ครอบครัวเฉลี่ยที่ 30,001 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.3 โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ข้อมูลคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง 2 (*N* = 510)

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง		จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพหลัก	นิสิต/ นักศึกษา	310	60.8
	อาชีพอื่น ๆ	200	39.2
รายได้ต่อเดือน	ยังไม่มีรายได้	228	44.7
	น้อยกว่า 5,001 บาท	32	6.3
	5,001 – 10,000 บาท	89	17.5
	10,001 – 20,000 บาท	101	19.8
	20,001 – 30,000 บาท	40	7.8
	30,001 – 40,000 บาท	12	2.4
	40,001 – 50,000 บาท	4	0.8
	50,000 บาท ขึ้นไป	4	0.8
รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน	น้อยกว่า 30,000 บาท	196	38.4
	30,001 – 50,000 บาท	134	26.3
	50,001 – 70,000 บาท	69	13.5
	70,001 – 90,000 บาท	23	4.5
	90,001 – 110,000 บาท	28	5.5
	110,000 บาท ขึ้นไป	60	11.8

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สถานภาพพ่อแม่ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พ่อแม่อยู่ด้วยกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.7 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากพ่อแม่ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 36.3 รองลงมาคือ พ่อแม่สนับสนุนทางการเงินเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 22.0 และที่พ่อแม่ไม่สนับสนุนทางการเงินเลย จำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.4 นอกจากนี้เมื่อมีปัญหา กลุ่มตัวอย่างมักปรึกษาปัญหากับคุณแม่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.8 รองลงมา คือ ปรึกษาเพื่อน พี่น้อง/ ญาติ คุณพ่อ คนรัก และมีจำนวนไม่มากนักที่ปรึกษาจิตแพทย์ หรือเลือกที่จะไม่ปรึกษาใครเลย โดยมีรายละเอียดเพิ่มเติม ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ข้อมูลคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง 3 (*N* = 510)

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง		จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพพ่อแม่	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	340	66.7
	พ่อแม่หย่าร้าง	115	22.5
	พ่อแม่เสียชีวิต	55	10.8
การสนับสนุนทางการเงินของพ่อแม่	พ่อแม่ไม่สนับสนุนเลย (0%)	53	10.4
	พ่อแม่สนับสนุนเล็กน้อย (25%)	112	22.0
	พ่อแม่สนับสนุนกึ่งหนึ่ง (50%)	71	13.9
	พ่อแม่สนับสนุนเป็นส่วนใหญ่ (75%)	89	17.5
	พ่อแม่สนับสนุนทั้งหมด (100%)	185	36.3
บุคคลสนิทที่สุด	แม่	259	50.8
	เพื่อน	85	16.7
	พี่น้อง/ ญาติ	49	9.6
	พ่อ	46	9.0
	คนรัก	43	8.4
	อื่น ๆ	28	5.5

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังมีการเปลี่ยนบทบาท (Role transitions) ดังตารางที่ 13 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กำลังศึกษา คิดเป็นร้อยละ 67.6 และยังคงอาศัยอยู่กับพ่อแม่ คิดเป็นร้อยละ 70.6 อย่างไรก็ดีกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เริ่มทำงานแล้ว เช่น เรียนไปด้วยทำงานไปด้วย ทำงานเต็มเวลา เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 52.9 และมีคนคุย คนรัก หรือแต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 55.5 ซึ่งโดยรวมแล้วมีผู้ที่เปลี่ยนบทบาท 2 บทบาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.0 และเปลี่ยน 1 บทบาท คิดเป็นร้อยละ 26.9 และมีค่าเฉลี่ยของการเปลี่ยนบทบาทเท่ากับ 1.698 (M = 1.698, SD = 1.147)

ตารางที่ 13 ข้อมูลการเปลี่ยนบทบาทของกลุ่มตัวอย่าง (N = 510)

การเปลี่ยนบทบาท		จำนวน (คน)	ร้อยละ
การสำเร็จการศึกษา	0 – กำลังศึกษา	345	67.6
	1 – สำเร็จการศึกษาแล้ว	165	32.4
การทำงาน	0 – ไม่ได้ทำงาน	240	47.1
	1 – ทำงาน	270	52.9
การมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก	0 – ไม่มี	227	44.5
	1 – มี	283	55.5
การอาศัยอยู่ด้วยตนเอง	0 – อยู่กับพ่อแม่	360	70.6
	1 – อยู่คนเดียว เพื่อน หรืออื่น ๆ	150	29.4
จำนวนบทบาทที่เปลี่ยนไป	0 – ไม่มีการเปลี่ยนบทบาท	90	17.6
	1 – เปลี่ยน 1 บทบาท	137	26.9
	2 – เปลี่ยน 2 บทบาท	148	29.0
	3 – เปลี่ยน 3 บทบาท	107	21.0
	4 – เปลี่ยนบทบาททั้ง 4 รูปแบบ	28	5.5

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานและความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้

ตัวแปรสังเกตได้หรือตัวชี้วัดที่นำมาวิเคราะห์ มีทั้งหมด 13 ตัว ดังนี้

ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self-reliance; SELF), การรู้จักตนเอง (Identity; IDEN), ความรับผิดชอบในการทำงาน (Work responsibility; WORK), การคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต (Consideration of future consequence; FUTT), การคำนึงถึงผู้อื่น (Consideration of others; CONS), การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น (Impulse control; IMPS) และ การยับยั้งความก้าวร้าว (Suppression of aggression; SUPP) เป็นตัวชี้วัดของวุฒิภาะทางจิตสังคม (Psychosocial maturity; PM)

การเปลี่ยนบทบาท (Role transitions; RT) เป็นตัวชี้วัดที่เป็นตัวแปรเดียวกันกับตัวแปรแฝงหรือการเปลี่ยนบทบาท (Role transitions; ROLE)

การให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ (Parental warmth; WARM) และการให้อิสระของพ่อแม่ (Parental autonomy support; AUTO) เป็นตัวชี้วัดของการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (Parenting; PARENT)

ส่วนการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน (Perceived academic parental expectations; ACAD), การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ (Perceived career parental expectations; CARR) และ การรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ (Perceived parental ambitions; AMBT) เป็นตัวชี้วัดของการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (Perceived parental expectations; EXPECT)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ผู้วิจัยจึงนำเสนอข้อมูลทั้งค่าเฉลี่ย (*M*) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) คะแนนต่ำสุด (*MIN*) คะแนนสูงสุด (*MAX*) ค่าความเบ้ (SK) และค่าความโด่ง (KU) ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดอยู่ระหว่าง 1.698 – 3.927 โดยมีค่าเฉลี่ยของการคำนึงถึงผู้อื่น (Consideration of others; CONS) สูงที่สุด และค่าเฉลี่ยของการเปลี่ยนบทบาท (Role transitions; RT) น้อยที่สุด ซึ่งตัวแปรสังเกตได้ในกลุ่มวุฒิภาะทางจิตสังคม (Psychosocial maturity; PM) ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การคำนึงถึงผู้อื่น (Consideration of others; CONS; *M* = 3.927, *SD* = 0.616) รองลงมา คือ การคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต (Consideration of future consequence; FUTT; *M* = 3.887, *SD* = 0.496) และตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การรู้จักตนเอง (Identity; IDEN; *M* = 3.268, *SD* = 0.636) ส่วนตัวแปรสังเกตได้ในกลุ่มการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (Parenting; Parent) มีค่าเฉลี่ยของการให้ความอบอุ่น (Parental warmth; WARM; *M* = 3.464, *SD* = 0.480) สูงกว่าการให้อิสระของพ่อแม่ (Parental autonomy support; AUTO; *M* = 3.441, *SD* = 0.543) และตัวแปรสังเกตได้ในกลุ่ม

การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (Perceived parental expectations; EXPECT) ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ (Perceived career parental expectations; CARR; *M* = 3.564, *SD* = 0.724) รองลงมาคือ การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน (Perceived academic parental expectations; ACAD; *M* = 3.177, *SD* = 0.785) และการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ (Perceived parental ambitions; AMBT; *M* = 2.821. *SD* = 0.841) นอกจากนี้ตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่มีค่าความเบ้และความโด่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ กล่าวคือ มีค่าความเบ้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 และมีค่าความโด่งน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 (Schumacker & Lomax, 2010) จึงถือได้ว่ากลุ่มตัวอย่างนี้มีการแจกแจงเข้าใกล้โค้งปกติ ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง ของตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด (*N* = 510)

ตัวแปรสังเกตได้	ช่วงคะแนน	*Min*	*Max*	*M*	*SD*	SK	KU
SELF	1 – 5	1.90	5.00	3.811	0.450	-0.354	0.631
IDEN	1 – 5	1.14	5.00	3.268	0.636	-0.250	-0.028
WORK	1 – 5	1.67	5.00	3.433	0.616	0.025	-0.050
FUTT	1 – 5	2.11	5.00	3.887	0.496	-0.197	-0.075
CONS	1 – 5	1.00	5.00	3.927	0.616	-0.441	0.409
IMPS	1 – 5	2.00	5.00	3.670	0.783	-0.110	-0.831
SUPP	1 – 5	1.50	5.00	3.490	0.755	0.001	-0.628
RT	0 – 4	0.00	4.00	1.698	1.147	0.124	-0.863
WARM	1 – 4	1.60	4.00	3.464	0.480	-0.607	-0.391
AUTO	1 – 4	1.75	4.00	3.441	0.543	-0.749	-0.129
ACAD	1 – 5	1.00	5.00	3.177	0.785	0.122	-0.177
CARR	1 – 5	1.00	5.00	3.564	0.724	-0.188	-0.013
AMBT	1 – 5	1.00	5.00	2.821	0.841	0.356	-0.161

หมายเหตุ: SELF = ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง, IDEN = การรู้จักตนเอง, WORK = ความรับผิดชอบในการทำงาน, FUTT = การคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต, CONS = การคำนึงถึงผู้อื่น, IMPS = การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น, SUPP = การยับยั้งความก้าวร้าว, RT = การเปลี่ยนบทบาท, WARM = การให้ความอบอุ่นของพ่อแม่, และ AUTO = การให้อิสระของพ่อแม่, ACAD =การรับรู้ความคาดหวังของงพ่อแม่ทางการเรียน, CARR = การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ, และ AMBT = การรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เมื่อวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Pearson's correlation coefficient) ดังตารางที่ 15 พบว่าตัวแปรกึ่งหนึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มีขนาดความสัมพันธ์ระหว่าง -.196 – .751 โดยมีคู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ได้แก่ การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน (Perceived academic parental expectations; ACAD) และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ (Perceived career parental expectations; CARR) มีค่าเท่ากับ .751 รองลงมาคือการให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ (Parental warmth; WARM) และการให้อิสระของพ่อแม่ (Parental autonomy support; AUTO) มีค่าเท่ากับ .651 และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน (Perceived academic parental expectations; ACAD) และการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ (Perceived parental ambitions; AMBT) มีค่าเท่ากับ .627

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

การวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรแฝงภายนอก 3 ตัวแปร ได้แก่ การเปลี่ยนบทบาท (Role transitions; ROLE) ซึ่งมีตัวชี้วัด คือ การเปลี่ยนบทบาท (Role transitions; RT) การเลี้ยงดูของพ่อแม่ (Parenting; PARENT) ซึ่งมีตัวชี้วัด คือ การให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ (Parental warmth; WARM) และการให้อิสระของพ่อแม่ (Parental autonomy support; AUTO) และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (Perceived parental expectations; EXPECT) ซึ่งมีตัวชี้วัด คือ การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน (Perceived academic parental expectations; ACAD) การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน (Perceived career parental expectations; CARR) และการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ (Perceived parental ambitions; AMBT)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ส่วนตัวแปรแฝงภายใน 1 ตัวแปร ได้แก่ วุฒิภาะทางจิตสังคม (Psychosocial maturity; PM) ซึ่งมีตัวชี้วัด คือ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self-reliance; SELF) การรู้จักตนเอง (Identity; IDEN) ความรับผิดชอบในการทำงาน (Work responsibility; WORK) การคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต (Consideration of future consequence; FUTT) การคำนึงถึงผู้อื่น (Consideration of others; CONS) การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น (Impulse control; IMPS) และการยับยั้งความก้าวร้าว (Suppression of aggression; SUPP)

ตารางที่ 15 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด (*N* = 510)

ตัวแปรสังเกตได้	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1 SELF	1.000												
2 IDEN	.391**	1.000											
3 WORK	.361**	.475**	1.000										
4 FUTT	.419**	.278**	.429**	1.000									
5 CONS	.333**	.255**	.243**	.340**	1.000								
6 IMPS	.028	.171**	.270**	.234**	.103*	1.000							
7 SUPP	.031	.167**	.230**	.243**	.227**	.335**	1.000						
8 RT	.102*	.075	.045	.017	.023	-.037	-.020	1.000					
9 WARM	.316**	.238**	.221**	.325**	.233**	.123**	.154**	-.024**	1.000				
10 AUTO	.436**	.337**	.298**	.319**	.259**	.071	.092*	.053	.651**	1.000			
11 ACAD	-.002	-.050	-.038	.056	.073	-.018	-.049	-.080	.075	-.049	1.000		
12 CARR	.038	-.032	.012	.093*	.063	.002	-.057	-.090*	.091*	-.007	.751**	1.000	
13 AMBT	-.132**	-.190**	-.196**	-.083	-.020	-.109*	-.079	-.050	-.060	-.180**	.627**	.571**	1.000

หมายเหตุ: *$p < .05$, **$p < .01$

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเปลี่ยนบทบาท (Role transitions; ROLE) การเลี้ยงดูของพ่อแม่ (Parenting; PARENT) และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (Perceived parental expectations; EXPECT) ต่อวุฒิภาะทางจิตสังคม (Psychosocial maturity; PM) ด้วยโปรแกรม LISREL 10.20 Student โดยกำหนดค่าพารามิเตอร์ตั้งต้นตามโมเดลการวัดที่วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในบทที่ 2 ซึ่งยอมให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กัน 6 คู่ ได้แก่ คู่ที่ 1 การยับยั้งความก้าวร้าว (Suppression of aggression; SUPP) และการควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น (Impulse control; IMPS) คู่ที่ 2 การคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต (Consideration of future consequence; FUTT) และการรู้จักตนเอง (Identity; IDEN) คู่ที่ 3 การยับยั้งความก้าวร้าว (Suppression of aggression; SUPP) และความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self-reliance; SELF) คู่ที่ 4 การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น (Impulse control; IMPS) และความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self-reliance; SELF) คู่ที่ 5 ความรับผิดชอบในการทำงาน (Work responsibility; WORK) และการรู้จักตนเอง (Identity; IDEN) และคู่ที่ 6 การยับยั้งความก้าวร้าว (Suppression of aggression; SUPP) และการคำนึงถึงผู้อื่น (Consideration of others; CONS)

จากผลการวิเคราะห์ครั้งแรก พบว่า มีค่า χ^2 = 125.553, *df* = 54, $p < .001$, χ^2 /*df* = 2.325, RMSEA = 0.051 , GFI = 0.964, AGFI = 0.939, CFI = 0.960, RMR = 0.025 และ SRMR = 0.053 ซึ่งแสดงว่า โมเดลไม่สอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงยอมให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กันเพิ่มอีก 2 คู่ โดยพิจารณาจากดัชนีปรับแก้ (Modification indices) ได้แก่ คู่ที่ 1 การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น (Impulse control; IMPS) และความรับผิดชอบในการทำงาน (Work responsibility; WORK) และคู่ที่ 2 การคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต (Consideration of future consequence; FUTT) และความรับผิดชอบในการทำงาน (Work responsibility; WORK)

หลังจากปรับความคลาดเคลื่อนดังกล่าวแล้ว พบว่า มีค่า χ^2 = 116.244, *df* = 52, $p < .001$, χ^2 /*df* = 2.235, RMSEA = 0.049 , GFI = 0.966, AGFI = 0.941, CFI = 0.966, RMR = 0.025 และ SRMR = 0.050 ซึ่งค่าดัชนีเหล่านี้อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ กล่าวคือ ค่าดัชนีความสอดคล้องส่วนใหญ่มีค่ามากกว่า 0.900 และค่า RMSEA น้อยกว่า 0.050 ส่วนค่า RMR และ SRMR มีค่าน้อยกว่า 0.080 (Schumacker & Lomax, 2010; Kline, 2011) แม้ค่าสถิติไค-สแควร์จะมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามค่าสถิติไค-สแควร์มักขึ้นอยู่กับจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นสำคัญ Kline (2011) จึงแนะนำให้พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องอื่น ๆ เป็นหลัก เนื่องจากไม่เปลี่ยนแปลงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างมากนัก ซึ่งเมื่อพิจารณาดัชนีความสอดคล้องอื่น ๆ แล้ว พบว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

โมเดลนี้มีความสอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์ และสามารถอธิบายวุฒิภาวะทางจิตสังคมได้ร้อยละ 39 (R^2 = 0.390) ดังภาพที่ 4

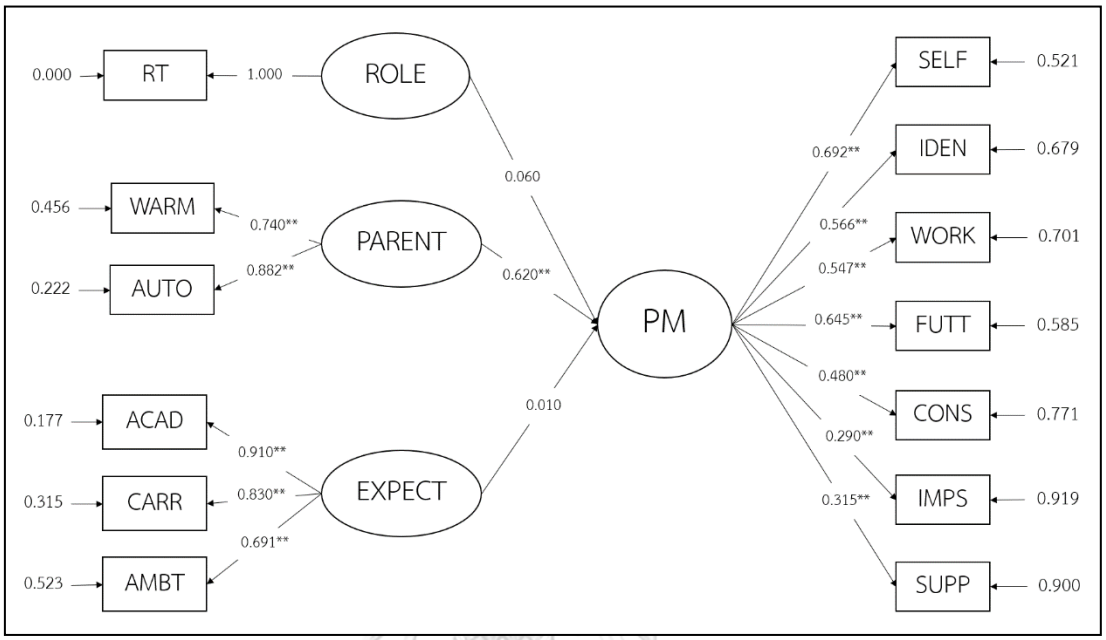

ภาพที่ 4 *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเปลี่ยนบทบาท การเลี้ยงดูของพ่อแม่ และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม*

ผลการวิเคราะห์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ จากตารางที่ 16 พบว่า ตัวชี้วัดเกือบทุกตัวมีน้ำหนักองค์ประกอบในรูปแบบมาตรฐาน (Standardized factor loading; SFL) มากกว่า .300 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้หรือใกล้เคียง (Harrington, 2009) สอดคล้องกับการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวัด ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในบทก่อนหน้านี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกตได้	*b*	SE_b	SFL	*t*	R^2
PM	SELF	1.000	-	0.692	-	0.480
	IDEN	1.155	(0.123)	0.566	9.363**	0.321
	WORK	1.081	(0.119)	0.547	9.066**	0.300
	FUTT	1.026	(0.099)	0.645	10.327**	0.415
	CONS	0.947	(0.107)	0.480	8.894**	0.230
	IMPS	0.715	(0.144)	0.290	4.975**	0.081
	SUPP	0.765	(0.143)	0.315	5.368**	0.100
ROLE	RT	1.000	-	1.000	-	1.000
PARENT	WARM	1.000	-	0.740	-	0.544
	AUTO	1.354	(0.117)	0.882	11.566**	0.778
EXPECT	ACAD	1.000	-	0.910	-	0.823
	CARR	0.841	(0.044)	0.830	19.047**	0.685
	AMBT	0.816	(0.050)	0.691	16.354**	0.477

χ^2/df = 2.235, *df* = 52, RMSEA = 0.049, GFI = 0.966, AGFI = 0.941, CFI = 0.965, RMR = 0.025, SRMR = 0.050

หมายเหตุ: $^{**}p < .01$, b หมายถึง น้ำหนักองค์ประกอบ, SE_b หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, *t* หมายถึง ค่าสถิติ *t* ของน้ำหนักองค์ประกอบ, SFL หมายถึง น้ำหนักองค์ประกอบในรูปแบบมาตรฐาน (Standardized factor loading), R^2 หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์, - หมายถึง ไม่แสดงค่า เนื่องจากกำหนดค่าพารามิเตอร์ไว้เท่ากับ 1, PM = วุฒิภาวะทางจิตสังคม, ROLE/ RT = การเปลี่ยนบทบาท, PARENT = การเลี้ยงดูของพ่อแม่, และ EXPECT = การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง ดังตารางที่ 17 พบว่า การเลี้ยงดูของพ่อแม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวุฒิภาวะทางจิตสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .621$, $p < .01$) และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเปลี่ยนบทบาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.092$, $p < .05$) ส่วนการเลี้ยงดูของพ่อแม่ไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ตัวแปรแฝง	1	2	3	4
1 วุฒิภาวะทางจิตสังคม (PM)	1.000			
2 การเปลี่ยนบทบาท (ROLE)	.081	1.000		
3 การเลี้ยงดูของพ่อแม่ (PARENT)	.621**	.037	1.000	
4 การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (EXPECT)	-.017	-.092*	-.031	1.000

หมายเหตุ: *$p < .05$, **$p < .01$

และผลของอิทธิพลทางตรงของตัวแปรแฝง ดังตารางที่ 18 พบว่า การเลี้ยงดูของพ่อแม่ มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางจิตสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 (β = 0.620, $p < .01$) ส่วนการเปลี่ยนบทบาทและการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ ไม่มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางจิตสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (β = 0.600, $p > .05$ และ β = 0.100, $p > .05$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 18 *ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของวุฒิภาวะทางจิตสังคม*

ตัวแปรชี้วัด	สปส	ตัวแปรผล วุฒิภาวะทางจิตสังคม (PM)
		DE
การเปลี่ยนบทบาท (ROLE)	*b*	0.016
	SE	(0.012)
	t	1.331
	β	0.060
การเลี้ยงดูของพ่อแม่ (PARENT)	*b*	0.545
	SE	(0.057)
	t	9.551**
	β	0.620
การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (EXPECT)	*b*	0.004
	SE	(0.021)
	t	0.173
	β	0.010

หมายเหตุ: **$p < .01$, สปส หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์, *b* หมายถึง น้ำหนักองค์ประกอบ, SE_b หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, *t* หมายถึง ค่าสถิติ *t* ของน้ำหนักองค์ประกอบ, β หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย และ DE หมายถึง อิทธิพลทางตรง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 4
อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ด้วยการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural equation modeling; SEM) พบว่า การเลี้ยงดูของพ่อแม่ สามารถอธิบายวุฒิภาวะทางจิตสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่และการเปลี่ยนบทบาทไม่มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางจิตสังคมในผู้ใหญ่แรกเริ่ม โดยผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอการอภิปรายผลออกเป็น 3 ตอน ตามสมมติฐาน ดังนี้

ตอนที่ 1 การเปลี่ยนบทบาทต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม

ตอนที่ 2 การเลี้ยงดูของพ่อแม่ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม

ตอนที่ 3 การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม

ตอนที่ 1 การเปลี่ยนบทบาทต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า การเปลี่ยนบทบาทไม่มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางจิตสังคม (β = 0.060, $p > .05$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ เนื่องจาก Piotrowski และคณะ (2013, 2018) มีแนวคิดว่า หากมีการเปลี่ยนบทบาทที่หลากหลาย จะช่วยให้บุคคลมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมมากขึ้น เนื่องจากเชื่อว่าบุคคลจะมีโอกาสได้แสดงบทบาทของผู้ใหญ่มากขึ้น เช่น การทำงาน การมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก เป็นต้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ของงานวิจัยนี้ยังมีการเปลี่ยนบทบาทจำนวนไม่มากนัก คือประมาณ 1 – 2 บทบาท จึงอาจเป็นเหตุให้ยังไม่พบความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนบทบาทกับวุฒิภาวะทางจิตสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้การเปลี่ยนบทบาทของบุคคลที่กำหนดไว้ อาจแตกต่างกับทัศนคติหรือการรับรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนบทบาทเพื่อไปสู่วัยผู้ใหญ่ในบริบทไทย จึงทำให้พบผลที่ต่างจากของวัฒนธรรมตะวันตก โดยกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่ รายงานว่า มีการเปลี่ยนบทบาทในด้านความสัมพันธ์ฉันคนรักและการทำงานมากที่สุด แต่เมื่อได้สอบถามทัศนคติในการเปลี่ยนบทบาทของผู้ใหญ่แรกเริ่มในบริบทไทยกลุ่มนี้ จากข้อคำถามปลายเปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ที่ว่า “คุณคิดว่า ในชีวิตของคุณ ยังมีการเปลี่ยนบทบาท หรือการเปลี่ยนแปลงอะไรในชีวิตบ้าง ที่ทำให้คุณรู้สึกว่าได้โตเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ในช่วงอายุ 18 – 25 ปี” กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าการเปลี่ยนบทบาทที่ทำให้บุคคลรู้สึกเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ได้แก่ การทำงาน การอาศัยอยู่ด้วยตนเอง การเข้าสู่สังคมใหม่หรือเหตุการณ์ใหม่ และการมีความสัมพันธ์ฉันคนรักหรือมีครอบครัว (ดังภาคผนวก ข) ทำให้เห็นว่าแม้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเริ่มทำงานแล้ว (ร้อยละ 52.9) แต่ก็ยังคง

กำลังศึกษาอยู่ในระดับการศึกษาหนึ่ง ๆ อยู่ (ร้อยละ 67.6) รวมถึงยังคงอาศัยอยู่กับพ่อแม่เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.6) จึงอาจทำให้ลูกในวัยผู้ใหญ่แรกเริ่มนี้ ขาดโอกาสเรียนรู้ในการรับผิดชอบชีวิตตนเองจากการอยู่คนเดียว และมีโอกาสน้อยที่จะประสบกับความยากลำบากเมื่อต้องย้ายออกไปอยู่คนเดียว โดยที่ไม่มีพ่อแม่ให้พึ่งพา (Jordyn & Byrd, 2003) รวมถึงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากพ่อแม่ ทำให้ยังไม่ได้รับผิดชอบชีวิตตนเองดังผู้ใหญ่อย่างเต็มที่ อาจส่งผลให้บุคคลยังไม่รับรู้หรือเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างแท้จริงได้ (Padilla-Walker et al., 2012) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tyndall และ Christie-Mizell (2016) ที่รายงานว่า ในช่วงการเปลี่ยนผ่านสู่วัยผู้ใหญ่ การออกมาอาศัยอยู่ในบ้านที่เป็นตนเองเป็นเจ้าของอย่างแท้จริง โดยไม่มีพ่อแม่ จะส่งผลให้มีภาวะผู้นำ (Mastery) หรือมีความมั่นใจในความสามารถของตนเองต่อการควบคุมสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตได้ อีกทั้งการที่บุคคลอาศัยอยู่ด้วยตนเองและต้องเจอเหตุการณ์ใหม่ในชีวิต อาทิ การสูญเสียบุคลลในครอบครัว หรือว่างงาน จะยิ่งส่งเสริมให้มีภาวะผู้นำและความเป็นผู้ใหญ่มากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 การเลี้ยงดูของพ่อแม่ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม

จากผลการวิเคราะห์โมเดลพบว่า การเลี้ยงดูของพ่อแม่ มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม (β = 0.620, $p < .01$) กล่าวคือ หากลูกรับรู้ถึงการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่เหมาะสม ทั้งการได้รับความอบอุ่นจากพ่อแม่และการได้รับอิสระในการคิดหรือทำสิ่งต่าง ๆ จากพ่อแม่ จะช่วยส่งเสริมให้ลูกมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูงหรือมีการคิดตัดสินอย่างเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Gray และ Steinberg (1999) ที่ว่า การให้ความอบอุ่นและการให้อิสระของพ่อแม่จะช่วยส่งเสริมให้ลูกมีวุฒิภาวะทางจิตสังคม และงานวิจัยของ Galambos และคณะ (2008) ยังสนับสนุนว่าการให้อิสระของพ่อจะช่วยส่งเสริมวุฒิภาวะทางจิตสังคมให้แก่ลูกได้ รวมถึงการที่ลูกรับรู้ถึงความอบอุ่นของพ่อแม่จะช่วยลดการพฤติกรรมเสี่ยง ๆ ที่เป็นปัญหาได้อีกด้วย (Mogro-Willson, 2008) จะเห็นได้ว่าการเลี้ยงดูของพ่อแม่ในผู้ใหญ่แรกเริ่มเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้บุคคลมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมที่สูงขึ้น พ่อแม่ยุคใหม่จึงควรให้ความอบอุ่นแก่ลูกอย่างเหมาะสม โดยแสดงออกถึงความรัก ความเอาใจใส่ และรับฟังลูกเมื่อมีปัญหา รวมถึงให้อิสระกับลูกสำหรับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับคุณแม่เป็นหลัก (ร้อยละ 50.8) ยิ่งไปกว่านั้นพ่อแม่ควรให้ความสำคัญกับการให้อิสระแก่ลูกในวัยผู้ใหญ่แรกเริ่มเป็นสำคัญ เนื่องจากมีน้ำหนักองค์ประกอบในรูปแบบมาตรฐานมากกว่าอีกมิติหนึ่ง อีกทั้งการให้ความอบอุ่นแก่ลูกเพียงอย่างเดียว แต่ควบคุมหรือบีบบังคับมากเกินไป โดยไม่เปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดของตนเองหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะส่งผลเสียต่อการกำกับควบคุมอารมณ์ของลูกได้ (Manzeske & Stright, 2009) นอกจากนี้การให้อิสระของพ่อแม่ยังช่วยส่งเสริมการตัดสินใจเลือกอาชีพอีกด้วย

ซึ่งตรงกับช่วงเปลี่ยนผ่านในวัยผู้ใหญ่แรกเริ่ม ที่มักมีการตัดสินใจเลือกเพื่อเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือตัดสินใจเพื่อการทำงาน โดยการให้อิสระของพ่อจะช่วยให้ลูกมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ส่วนการให้อิสระของแม่จะช่วยส่งเสริมให้ลูกรู้สึกว่ามีอิสระหรือมีอำนาจในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ตนชอบหรือสนใจได้ ส่งผลให้ลูกมีความพึงพอใจในสาขาวิชาที่เลือกและมีความเครียดน้อยในการตัดสินใจเลือกอาชีพของตนเอง (Pesch, Larson, & Surapaneni, 2015)

ตอนที่ 3 การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม

การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ไม่มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะจิตสังคม (β = 0.010, $p > .05$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ อาจเนื่องมาผู้ใหญ่แรกเริ่มเป็นช่วงวัยที่ก้ำกึ่งระหว่างวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ ทำให้การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ไม่ส่งต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม ดังงานวิจัยของ กมลพัฒน์ วิทยานุกรณ์ และพัชรียา รุ่งวรา (2554) กล่าวไว้ว่า วัยรุ่นบางคนอาจรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่บิดเบือนไป ทำให้ลูกมีพฤติกรรมต่อต้านความตั้งใจของพ่อแม่เพื่อเรียกร้องบางสิ่ง ส่งผลให้การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมทุ่มเทในการเรียนของวัยรุ่น อีกทั้งการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม ยังมีไม่มากนัก เนื่องจากส่วนใหญ่มักศึกษาการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ต่อความสำเร็จด้านอื่น ๆ อาทิเช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การควบคุมอารมณ์ หรือการปรับตัวต่าง ๆ และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ยังมีโอกาสเป็นได้ทั้งตัวแปรทางบวกและทางลบ ซึ่ง Murayama และคณะ (2016) กล่าวว่า หากพ่อแม่มีความคาดหวังในระดับที่เหมาะสมจะส่งผลดีต่อลูก แต่ถ้าพ่อแม่มีความคาดหวังที่มากเกินไปจะเป็นการกดดันและส่งผลเสียต่อลูกแทน โดยการแยกความแตกต่างของความคาดหวังนี้อาจทำได้ยาก เนื่องจากการรับรู้ของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน Wang และ Heppner (2002) จึงได้เสนอไว้ว่า การศึกษาเพียงความคาดหวังของพ่อแม่อาจไม่สามารถอธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้ชัดเจน แต่การศึกษาการเติบโตบนความคาดหวังของพ่อแม่ (Living up to parent expectation) จะสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนมากขึ้น โดยการเติบโตบนความคาดหวังของพ่อแม่ (Living up to parent expectation) คือ การที่ลูกรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ และพยายามแสดงออกถึงความสามารถหรือกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความคาดหวังของพ่อแม่นั้น ๆ ซึ่งจะแตกต่างจากการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (Perceived parental expectations) ที่ศึกษาเพียงการรับรู้ของลูกต่อความคาดหวังของพ่อแม่เพียงอย่างเดียว ซึ่งจากผลการวิจัยที่ศึกษาในนักศึกษาชาวไต้หวัน พบว่า การเติบโตบนความคาดหวังของพ่อแม่สามารถอธิบายความเครียด ความซึมเศร้า ความวิตกกังวล หรือความโกรธได้มากกว่า และหากลูกต้องเติบโตบนความคาดหวังของพ่อแม่ในเรื่องการมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูง จะส่งผลให้ลูกมีความซึมเศร้ามากขึ้นในระยะยาว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

นอกจากนี้จากผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูของพ่อแม่ อย่างไรก็ดีการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเปลี่ยนบทบาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r = -.092, p < .05) กล่าวคือ หากลูกรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่สูง จะทำให้มีการเปลี่ยนบทบาทน้อยลง หรือก็คืออาจยังอาศัยอยู่กับพ่อแม่ หรือกำลังศึกษาอยู่ อาจเป็นเพราะพ่อแม่ในวัฒนธรรมเอเชียมักมีความคาดหวังต่อลูกสูงกว่าชาติอื่น ๆ และเมื่อมีความคาดหวังสูง พ่อแม่จึงมักเข้ามามีส่วนร่วมในชีวิตลูกมากยิ่งขึ้น (Yamamoto & Holloway, 2010) โดยการเข้ามามีส่วนร่วมมากเกินไป อาจส่งผลให้เกิดการบังคับ ควบคุมลูกหรือไม่เปิดโอกาสให้ลูกทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ส่งผลให้ลูกมีโอกาสแสดงบทบาทที่เป็นผู้ใหญ่น้อยลง เช่น หากพ่อแม่คาดหวังเรื่องการเรียน อาจสนับสนุนการเรียนพิเศษมากกว่าการทำงานหรือกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อหาประสบการณ์ชีวิตเล็ก ๆ น้อย ๆเป็นต้น หรืออาจเรียกได้ว่า เป็นการเลี้ยงดูแบบเฮลิคอปเตอร์ (Helicopter parenting) หรือก็คือการที่พ่อแม่คาดหวังและคอยกำหนดสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ลูก จะทำให้ลูกมีความมุ่งมั่นในตนเองต่ำ ทั้งการพึ่งพาตนเอง ความมั่นใจในความสามารถของตนเอง และการมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้อื่น ส่งผลให้มีความซึมเศร้าสูงและความพึงพอใจในชีวิตต่ำอีกด้วย (Schiffrin et al., 2013) จึงส่งผลให้ลูกไม่สามารถเปลี่ยนบทบาทไปสู่วัยผู้ใหญ่หรือรับผิดชอบตนเองในการเป็นผู้ใหญ่ได้อย่างแท้จริง อาทิเช่น การรับผิดชอบเรื่องการเงิน หรือการรับผิดชอบในการใช้ชีวิตอยู่ตัวคนเดียว

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติม โดยวิเคราะห์การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่แบบแยกตัวแปรต้นเป็นตัวแปรสังเกตได้ (ดังภาคผนวก ค) พบว่า การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม กลับกันการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่มีความสัมพันธ์ทางลบต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางจิตสังคม จากผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมนี้อาจแสดงให้เห็นว่า การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ยังมีความแตกต่างกันอยู่มาก ซึ่งอาจไม่สามารถอธิบายในเชิงภาพรวมได้ ทั้งนี้การที่การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการอาชีพส่งผลดีในภาพรวมอาจเพราะพ่อแม่และลูกมีความคาดหวังในระดับที่เท่า ๆ กัน ทำให้สนับสนุนไปในแนวทางเดียวกัน ส่วนการรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ หรือการที่ลูกต้องทำตามความฝันของพ่อแม่อาจกลายเป็นตัวแปรที่คล้ายกับการเติบโตบนความคาดหวังของพ่อแม่ จึงส่งผลให้ลูกเกิดความเครียดจากการพยายามทำตามความปรารถนาของพ่อแม่ได้ (Cherng & Liu, 2017)

จะเห็นได้ว่าผลกระทบของการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่มีได้หลากหลาย ซึ่งการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่อาจเป็นได้ทั้งตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกหรือลบ หรือมีความแตกต่างกันตามระดับการรับรู้ของบุคคล ทั้งนี้ในงานวิจัยนี้อาจไม่สามารถวิเคราะห์แยกแยะความแตกต่างนั้นได้อย่าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ละเอียด เนื่องจากเป็นการศึกษาในเชิงภาพรวม จึงทำให้การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ยังคงมีความซับซ้อนและไม่ชัดเจนว่าการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่เหล่านี้ส่งผลต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคมอย่างไรบ้าง อย่างไรก็ดีผู้วิจัยยังเล็งเห็นว่าการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่เป็นสิ่งที่รับรู้ได้ในบริบทวัฒนธรรมไทย ผู้วิจัยจึงคิดว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาเพิ่มเติมต่อไปในอนาคต

ข้อจำกัดในงานวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการเก็บข้อมูลเพียงครั้งเดียว (Cross-sectional study) จึงอาจอธิบายข้อมูลได้ไม่ครอบคลุมพัฒนาการของบุคคลในช่วงผู้ใหญ่แรกเริ่ม และแบบสอบถามที่ใช้เพิ่งเริ่มต้นพัฒนาและอาจมีเนื้อหาที่เข้าใจยาก ถึงแม้ว่าจะได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิและตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดแล้ว แต่อาจทำให้ผู้ตอบรู้สึกเหนื่อยล้าจากการตอบแบบสอบถามได้ รวมถึงมีผู้ตอบจำนวนหนึ่งที่สิ้นสุดการตอบก่อนจบแบบสอบถาม มีข้อมูลสูญหายและมีผู้ที่ตอบตัวเลือกเดียวตลอดทั้งชุดแบบสอบถาม อาจเนื่องมาจากผู้ตอบไม่มีสมาธิในการตอบหรือมีความตั้งใจในการตอบแบบสอบถามลดลงในขณะตอบแบบสอบถาม รวมถึงงานวิจัยนี้ใช้สถิติวิเคราะห์ตัวแปรแฝงในการอธิบายภาพรวม จึงอาจไม่สามารถเห็นรายละเอียดของแต่ละตัวแปรย่อยได้อย่างชัดเจนนัก

นอกจากนี้งานวิจัยนี้ดำเนินการภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรค COVID-19 ทำให้ผู้เข้าร่วมวิจัยอาจมีการเปลี่ยนแปลงบางอย่างในชีวิตอย่างฉับพลัน ส่งผลต่อการตอบแบบสอบถามในการวิจัยได้ จึงอาจไม่สามารถอธิบายกลุ่มประชากรทั้งหมดในสถานการณ์ปกติได้ อย่างไรก็ดีผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการศึกษาวุฒิภาวะทางจิตสังคมในบริบทไทยต่อไป

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

จากการพัฒนามาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมฉบับภาษาไทย ยังมีบางองค์ประกอบที่มีน้ำหนักองค์ประกอบต่ำกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ขั้นต่ำสุดที่ยอมรับได้ และยังอธิบายวุฒิภาวะทางจิตสังคม (R^2) ได้ไม่สูงนัก อีกทั้งโมเดลการวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมยังอยู่ในขั้นเริ่มต้นการพัฒนา เนื่องจากเมื่อพิจารณาจากการปรับค่าความคลาดเคลื่อนในโมเดลการวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมแล้ว จะเห็นได้ว่าวุฒิภาวะทางจิตสังคมอาจสามารถแบ่งได้มากกว่า 1 ด้าน งานวิจัยในอนาคตจึงอาจนำมาตรวัดนี้ไปพัฒนาต่อยอด โดยพิจารณาตัดบางองค์ประกอบหรือพัฒนามาตรวัดใหม่ให้เข้ากับบริบทไทยมากยิ่งขึ้น หรืออาจนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 (Secondary-order

confirmatory factor analysis) เพื่อใช้แยกแยะด้านต่าง ๆ ของวุฒิภาวะทางจิตสังคมในบริบทไทยให้ชัดเจนต่อไป

จากการไม่พบความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนบทบาท งานวิจัยต่อ ๆ ไป อาจศึกษาเพิ่มเติมโดยการเพิ่มข้อกระทงเกี่ยวกับการเปลี่ยนบทบาทที่ได้จากการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและทัศนคติต่อการเปลี่ยนผ่านสู่วัยผู้ใหญ่ของคนไทยมากยิ่งขึ้น

จากการไม่พบความสัมพันธ์ของการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ ในงานวิจัยต่อ ๆ ไปในอนาคต อาจศึกษาการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ โดยแยกศึกษาแต่ละตัวแปรย่อยหรือใช้สถิติแบบอื่น ๆ เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มของการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ที่อาจแตกต่างกัน และอาจศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของลักษณะตัวแปร ว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ในเชิงเส้นตรง (Linear) หรือเชิงเส้นโค้ง (Non-linear) เพื่อให้สามารถแยกแยะความแตกต่างเหล่านี้ได้อย่างชัดเจนมากขึ้นในงานวิจัยต่อ ๆ ไป

นอกจากนี้งานวิจัยในอนาคตควรศึกษาทั้งในรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับบริบทไทยมากยิ่งขึ้น และศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายช่วงวัย อาทิเช่น วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่แรกเริ่ม และวัยผู้ใหญ่ หรือเจาะจงกลุ่มเฉพาะ เช่น กลุ่มนิสิต/นักศึกษาอนุปริญญา วัยทำงานแล้ว เป็นต้น เนื่องจากแต่ละกลุ่มมักมีการเปลี่ยนแปลงในชีวิต ประสบการณ์หรือรับรู้การเลี้ยงดูหรือความคาดหวังของพ่อแม่ที่แตกต่างกัน ซึ่งการศึกษาเปรียบเทียบนี้จะช่วยทำให้เข้าใจวุฒิภาวะทางจิตสังคมในแต่ละช่วงวัยได้มากยิ่งขึ้น รวมถึงควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเพิ่มเติมอื่น ๆ ในการช่วยอธิบายวุฒิภาวะทางจิตสังคมในผู้ใหญ่แรกเริ่มให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น ประสบการณ์ชีวิต การเลี้ยงดูแบบเฮลิคอปเตอร์ การเติบโตบนความคาดหวังของพ่อแม่ ปัญหาพฤติกรรม เป็นต้น เพื่อช่วยให้สามารถอธิบายวุฒิภาวะทางจิตสังคมให้กว้างมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้

จากผลการวิจัยที่ว่า หากพ่อแม่ให้ความอบอุ่นและให้อิสระกับลูกสูง จะยิ่งมีแนวโน้มให้ลูกมีวุฒิภาวะทางจิตสังคมสูงตามไปด้วย สะท้อนให้เห็นว่าการเลี้ยงดูของพ่อแม่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาวุฒิภาวะทางจิตสังคมของผู้ใหญ่แรกเริ่ม และเป็นการตอกย้ำว่าสถาบันครอบครัวยังคงมีผลต่อพัฒนาการของบุคคลแม้เริ่มเปลี่ยนผ่านเข้าสู่วัยผู้ใหญ่แล้วก็ตาม สังคมไทยจึงควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้แก่พ่อแม่ (Psycho-education) โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่มือใหม่ เพื่อส่งเสริมให้ลูกมีความคิดหรือการตัดสินใจที่เหมาะสมเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ ถือเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดปัญหาทางสังคมได้ เช่น การทะเลาะวิวาท ขับรถโดยประมาท เป็นต้น

นอกจากนี้สามารถศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับวุฒิภาวะทางจิตสังคมในบริบทไทย โดยนำตัวแปรการเลี้ยงดูของพ่อแม่ไปศึกษาร่วมกับตัวแปรปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม หรือศึกษาเชิงลึกลงไปโดยการแยกองค์ประกอบของวุฒิภาวะทางจิตสังคม ซึ่งจากผลการวิจัยนี้อาจเลือกตัวแปรการเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เนื่องจากมีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เพื่อช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น และเป็นการขยายองค์ความรู้ในไทยให้กว้างมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บรรณานุกรม

Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist,* 55(5), 469-480. doi:10.1037/0003-066X.55.5.469

Arnett, J. J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. New York, NY, US: Oxford University Press.

Arnett, J. J. (2016). College Students as Emerging Adults:The Developmental Implications of the College Context. *Emerging Adulthood,* 4(3), 219-222. doi:10.1177/2167696815587422

Arnett, J. J., & Eisenberg, N. (2007). Introduction to the Special Section: Emerging Adulthood Around the World. *Emerging Adulthood,* 1(2), 66-67. doi:10.1111/j.1750-8606.2007.00015.x

Barber, r. K., Stolz, H. E., Olsen, J. A., Collins, W. A., & Burchinal, M. (2005). Parental support, psychological control, and behavioral control: Assessing relevance across time, culture, and method. . *Monographs of the Society for Research in Child Development,* 70(4), 1-174. doi:https://doi.org/10.1111/j.1540-5834.2005.00365.x

Baumrind, D. (1991). Effective parenting during the early adolescent transition. In *Family transitions.* (pp. 111-163). Hillsdale, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Cauffman, E., & Steinberg, L. (2000). (Im)maturity of judgment in adolescence: why adolescents may be less culpable than adults. *Behavioral Sciences & the Law,* 18(6), 741-760. doi:10.1002/bsl.416

Cherng, H.-Y. S., & Liu, J.-L. (2017). Academic social support and student expectations: The case of second-generation asian americans. *Asian American Journal of Psychology,* 8(1), 16-30. doi:10.1037/aap0000072

Eaton, M. J., & Dembo, M. H. (1997). Differences in the motivational beliefs of Asian American and non-Asian students. *Journal of Educational Psychology,* 89(3), 433.

Englund, M. M., Luckner, A. E., Whaley, G. J. L., & Egeland, B. (2004). Children's Achievement in Early Elementary School: Longitudinal Effects of Parental

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Involvement, Expectations, and Quality of Assistance. *Journal of Educational Psychology,* 96(4), 723-730. doi:10.1037/0022-0663.96.4.723

Farrell, A. D., & Sullivan, T. N. (2000). Structure of the Weinberger Adjustment Inventory Self-Restraint Scale and its relation to problem behaviors in adolescence. *Psychological Assessment,* 12(4), 394-401. doi:10.1037/1040-3590.12.4.394

Froiland, J. M., Peterson, A., & Davison, M. L. (2013). The long-term effects of early parent involvement and parent expectation in the USA. *School Psychology International,* 34(1), 33-50. doi:10.1177/0143034312454361

Galambos, N. L., Magill-Evans, J., & Darrah, J. (2008). Psychosocial maturity in the transition to adulthood for people with and without motor disabilities. *Rehabilitation Psychology,* 53(4), 498-504. doi:10.1037/a0013131

Galambos, N. L., & Tilton-Weaver, L. C. (2000). Adolescents' Psychosocial Maturity, Problem Behavior, and Subjective Age: In Search of the Adultoid. *Applied Developmental Science,* 4(4), 178-192. doi:10.1207/s1532480xads0404_1

Galambos, N. L., Turner, P. K., & Tilton-Weaver, L. C. (2005). Chronological and Subjective Age in Emerging Adulthood: The Crossover Effect. *Journal of Adolescent Research,* 20(5), 538-556. doi:10.1177/0743558405274876

Gardner, M., & Steinberg, L. (2005). Peer Influence on Risk Taking, Risk Preference, and Risky Decision Making in Adolescence and Adulthood: An Experimental Study. *Developmental Psychology,* 41(4), 625-635. doi:10.1037/0012-1649.41.4.625

Gray, M. R., & Steinberg, L. (1999). Unpacking authoritative parenting: Reassessing a multidimensional construct. *Journal of Marriage and the Family,* 61(3), 574-587. doi:10.2307/353561

Greenberger, E., & Sørensen, A. B. (1974). Toward a concept of psychosocial maturity. *Journal of Youth and Adolescence,* 3(4), 329-358. doi:10.1007/bf02214746

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). *Multivatiate Data Analysis: Pearson New International Edition*. Essex: Pearson Education Limited.

Harrington, D. (2009). *Confirmatory factor analysis*. United States of America: Oxford university press.

Hogan, D. P., & Astone, N. M. (1986). The transition to adulthood. *Annual Review of Sociology,* 12, 109-130. doi:10.1146/annurev.so.12.080186.000545

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Icenogle, G., Steinberg, L., Duell, N., Chein, J., Chang, L., Chaudhary, N., . . . Bacchini, D. (2019). Adolescents' cognitive capacity reaches adult levels prior to their psychosocial maturity: Evidence for a "maturity gap" in a multinational, cross-sectional sample. *Law and Human Behavior,* 43(1), 69-85. doi:10.1037/lhb0000315

Inguglia, C., Ingoglia, S., Liga, F., Lo Coco, A., & Lo Cricchio, M. G. (2015). Autonomy and Relatedness in Adolescence and Emerging Adulthood: Relationships with Parental Support and Psychological Distress. *Journal of Adult Development,* 22(1), 1-13. doi:10.1007/s10804-014-9196-8

Jacob, M. J. (2010). *Parental expectations and aspirations for their children's educational attainment: an examination of the college-going mindset among parents.* (Ph.D.), University of Minnesota

Jordyn, M., & Byrd, M. (2003). The relationship between the living arrangements of university students and their identity development. *Adolescence,* 38(150), 267-278.

Khatibi, M., & Sheikholeslami, R. (2016). Greenberger Psychosocial Maturity Model: A Brief Review. *Journal of Educational and Management Studies,* 6(2), 57-61.

Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling (3rd edition).* New York: Guilford Press.

Lamborn, S. D., Mounts, N. S., Steinberg, L., & Dornbusch, S. M. (1991). Patterns of Competence and Adjustment among Adolescents from Authoritative, Authoritarian, Indulgent, and Neglectful Families. *Child Development,* 62(5), 1049-1065. doi:10.1111/j.1467-8624.1991.tb01588.x

Lansford, J. E., Godwin, J., Alampay, L. P., Uribe Tirado, L. M., Zelli, A., Al-Hassan, S. M., . . . Tapanya, S. (2016). Mothers', fathers' and children's perceptions of parents' expectations about children's family obligations in nine countries. *International Journal of Psychology,* 51(5), 366-374. doi:10.1002/ijop.12185

Leung, S. A., Hou, Z.-J., Gati, I., & Li, X. (2011). Effects of parental expectations and cultural-values orientation on career decision-making difficulties of Chinese University students. *Journal of Vocational Behavior,* 78(1), 11-20. doi:https://doi.org/10.1016/j.jvb.2010.08.004

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Li, J. (2004). Parental expectations of Chinese immigrants: a folk theory about children's school achievement. *Race Ethnicity and Education,* 7(2), 167-183. doi:10.1080/1361332042000234286

Luyckx, K., Soenens, B., Vansteenkiste, M., Goossens, L., & Berzonsky, M. D. (2007). Parental psychological control and dimensions of identity formation in emerging adulthood. *Journal of Family Psychology,* 21(3), 546-550. doi:10.1037/0893-3200.21.3.546

Ma, Y., Siu, A., & Tse, W. S. (2018). The Role of High Parental Expectations in Adolescents' Academic Performance and Depression in Hong Kong. *Journal of Family Issues,* 39(9), 2505-2522. doi:10.1177/0192513x18755194

Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In P. H. Mussen & E. M. Hetherington (Eds.), *Handbook of child psychology: Vol. 4: Socialization, personality and social development ; E. Mavis Hetherington, volume editor* (4th ed ed., pp. 1-101). New York Chichester: Wiley.

Mackie, A. S., Rempel, G. R., Islam, S., Rankin, K., McCurdy, C., Vonder Muhll, I., . . . Kovacs, A. H. (2016). Psychosocial Maturity, Autonomy, and Transition Readiness among Young Adults with Congenital Heart Disease or a Heart Transplant. *Congenital Heart Disease,* 11(2), 136-143. doi:10.1111/chd.12300

Mantzicopoulos, P. Y., & Oh-Hwang, Y. (1998). The relationship of psychosocial maturity to parenting quality and intellectual ability for American and Korean adolescents. *Contemporary Educational Psychology,* 23(2), 195-206. doi:10.1006/ceps.1997.0964

Manzeske, D. P., & Stright, A. D. (2009). Parenting Styles and Emotion Regulation: The Role of Behavioral and Psychological Control During Young Adulthood. *Journal of Adult Development,* 16(4), 223. doi:10.1007/s10804-009-9068-9

Marton, I., Wiener, J., Rogers, M., Moore, C., & Tannock, R. (2009). Empathy and Social Perspective Taking in Children with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. *Journal of Abnormal Child Psychology,* 37(1), 107-118. doi:10.1007/s10802-008-9262-4

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Mayseless, O., & Keren, E. (2014). Finding a Meaningful Life as a Developmental Task in Emerging Adulthood:The Domains of Love and Work Across Cultures. *Emerging Adulthood,* 2(1), 63-73. doi:10.1177/2167696813515446

Miller, P. H. (2002). *Theories of developmental psychology,* 4*th ed*. New York, NY, US: Worth Publishers.

Mogro-Wilson, C. (2008). The Influence of Parental Warmth and Control on Latino Adolescent Alcohol Use. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences,* 30(1), 89-105. doi:10.1177/0739986307310881

Monahan, K. C., Steinberg, L., Cauffman, E., & Mulvey, E. P. (2009). Trajectories of antisocial behavior and psychosocial maturity from adolescence to young adulthood. *Developmental Psychology,* 45(6), 1654-1668. doi:10.1037/a0015862

Monahan, K. C., Steinberg, L., Cauffman, E., & Mulvey, E. P. (2013). Psychosocial (im)maturity from adolescence to early adulthood: Distinguishing between adolescence-limited and persisting antisocial behavior. *Development and Psychopathology,* 25(4pt1), 1093-1105. doi:10.1017/S0954579413000394

Murayama, K., Pekrun, R., Suzuki, M., Marsh, H. W., & Lichtenfeld, S. (2016). Don't aim too high for your kids: Parental overaspiration undermines students' learning in mathematics. *Journal of Personality and Social Psychology,* 111(5), 766-779. doi:10.1037/pspp0000079

Nelson, L., Badger, S., & Wu, B. (2004). The Influence of Culture in Emerging Adulthood: Perspectives of Chinese College Students. *International Journal of Behavioral Development,* 28, 26-36. doi:10.1080/01650250344000244

Nelson, L. J., & Chen, X. (2007). Emerging Adulthood in China: The Role of Social and Cultural Factors. *Child Development Perspectives,* 1(2), 86-91. doi:10.1111/j.1750-8606.2007.00020.x

Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric Theory: 2d Ed*: McGraw-Hill.

Padilla-Walker, L. M., Nelson, L. J., & Carroll, J. S. (2012). Affording emerging adulthood: Parental financial assistance of their college-aged children. *Journal of Adult Development,* 19(1), 50-58. doi:10.1007/s10804-011-9134-y

Pesch, K. M., Larson, L. M., & Surapaneni, S. (2016). Parental Autonomy Support and Career Well-Being:Mediating Effects of Perceived Academic Competence and

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Volitional Autonomy. *Journal of Career Assessment,* 24(3), 497-512. doi:10.1177/1069072715599392

Piotrowski, K., Brzeziński, A. I., & Luyckx, K. (2018). Adult roles as predictors of adult identity and identity commitment in Polish emerging adults: Psychosocial maturity as an intervening variable. *Current Psychology*. doi:10.1007/s12144-018-9903-x

Piotrowski, K., Brzeziński, A. I., & Pietrzak, J. (2013). Four statuses of adulthood: adult roles, psychosocial maturity and identity formation in emerging adulthood. *Health Psychology Report,* 1, 52-62. doi:10.5114/hpr.2013.40469

Porumbu, D., & Necşoi, D. V. (2013). Relationship between Parental Involvement/Attitude and Children's School Achievements. *Procedia - Social and Behavioral Sciences,* 76, 706-710. doi:https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.04.191

Riggs Romaine, C. L. (2018). Psychosocial Maturity and Risk-Taking in Emerging Adults: Extending Our Understanding Beyond Delinquency. *Emerging Adulthood,* 1(15), 1-15. doi:10.1177/2167696818768013

Rosenthal, D. A., Gurney, R. M., & Moore, S. M. (1981). From trust on intimacy: A new inventory for examining erikson's stages of psychosocial development. *Journal of Youth and Adolescence,* 10(6), 525-537. doi:10.1007/bf02087944

Sasikala, S., & Karunnnidhi, S. (2011). Development and Validation of Perception of Parental Expectations Inventory. *Journal of the Indian Academy of Apllied Psychology,* 37(1), 114-124.

Schiffrin, H. H., Liss, M., Miles-McLean, H., Geary, K. A., Erchull, M. J., & Tashner, T. (2014). Helping or Hovering? The Effects of Helicopter Parenting on College Students' Well-Being. *Journal of Child and Family Studies,* 23(3), 548-557. doi:10.1007/s10826-013-9716-3

Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2010). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling (3rd Edition)* (3 ed.). New York: Taylor and Francis Group.

Seiffge-Krenke, I. (2016). Leaving home: Antecedents, consequences, and cultural patterns. In J. J. Arnett (Ed.), The Oxford Handbook of Emerging Adulthood (pp. 177-189). New York: Oxford University press.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Shanahan, M. J., Porfeli, E. J., Mortimer, J. T., & Erickson, L. D. (2005). Subjective Age Identity and the Transition to Adulthood: When Do Adolescents Become Adults? In *On the frontier of adulthood: Theory, research, and public policy.* (pp. 225-255). Chicago, IL, US: University of Chicago Press.

Skinner, E., Johnson, S., & Snyder, T. (2005). Six Dimensions of Parenting: A Motivational Model. *Parenting: Science and Practice,* 5(2), 175-235. doi:10.1207/s15327922par0502_3

Steinberg, L., & Cauffman, E. (1996). Maturity of judgment in adolescence: Psychosocial factors in adolescent decision making. *Law and Human Behavior,* 20(3), 249-272. doi:10.1007/bf01499023

Steinberg, L., Cauffman, E., & Monahan, K. C. (2015). Psychosocial Maturity and Desistance From Crime in a Sample of Serious Juvenile Offenders. *Juvenile Justice Bulletin*.

Steinberg, L., Elmen, J. D., & Mounts, N. S. (1989). Authoritative Parenting, Psychosocial Maturity, and Academic Success among Adolescents. *Child Development,* 60(6), 1424-1436. doi:10.2307/1130932

Suchman, N. E., Rounsaville, B., DeCoste, C., & Luthar, S. (2007). Parental control, parental warmth, and psychosocial adjustment in a sample of substance-abusing mothers and their school-aged and adolescent children. *Journal of Substance Abuse Treatment,* 32(1), 1-10. doi:https://doi.org/10.1016/j.jsat.2006.07.002

Teo, T., Tsai, L., & Yang, C.-C. (2013). Applying Structural Equation Modeling (SEM) in Educational Research. In M. S. Khine (Ed.), *Application of Structure Equation Modeling in Educational Research and Practice* (pp. 3-21). Netherlands: Sense Publishers.

Trinidad, J. E. (2019). Understanding when parental aspirations negatively affect student outcomes: The case of aspiration-expectation inconsistency. *Studies in Educational Evaluation,* 60, 179-188. doi:https://doi.org/10.1016/j.stueduc.2019.01.004

Tyndall, B. D., & Christie-Mizell, C. A. (2016). Mastery, Homeownership, and Adult Roles During the Transition to Adulthood. *Sociological Inquiry,* 86(1), 5-28. doi:10.1111/soin.12099

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

Wang, L.-F., & Heppner, P. P. (2002). Assessing the Impact of Parental Expectations and Psychological Distress on Taiwanese College Students. *The Counseling Psychologist,* 30(4), 582-608. doi:10.1177/00100002030004006

Wigfield, A., & Eccles, J. S. (2000). Expectancy–Value Theory of Achievement Motivation. *Contemporary Educational Psychology,* 25(1), 68-81. doi:https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1015

Yamamoto, Y., & Holloway, S. D. (2010). Parental expectations and children's academic performance in sociocultural context. *Educational Psychology Review,* 22(3), 189-214. doi:10.1007/s10648-010-9121-z

กมลพัฒน์ วิทยานุกรณ์, & พัชรียา รุ่งวรา. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ด้านการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมทุ่มเทให้การเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. (วิทยาศาสตรบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,, กรุงเทพมหานคร.

ชุลีพร อร่ามเนตร. (2561). สอบเข้าป.1 จ่าย 1 แสนต่อปี ส่งผลเชิงลบต่อเด็กทุกด้าน. Retrieved from https://www.komchadluek.net/news/edu-health/342592

ไทยรัฐออนไลน์. (2562). คุก 16 โจ๋วัดสิงห์ ทำร้ายนักเรียนสอบ ลงโทษหนัก 11-19 ปี ตามพฤติกรรมโฉด. Retrieved from https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1672353

พรธิดา อารีย์รักษากุล, รัชฎาภรณ์ ม่วงบัว, & ศรีธิดา บัวเลิศ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เศรษฐานะทางสังคม และความคาดหวังของพ่อแม่ต่อการรับรู้การเป็นผู้ใหญ่วัยเริ่ม*. (วิทยาศาสตรบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

ลำเจียก กำธร. (2557). วัยรุ่น...วัยวุ่นกับปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม...ป้องกันอย่างไร. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ,* 30(3), 97-105.

องค์การยูนิเซฟประจำประเทศไทย. (2558). *รายงานสังเคราะห์การวิเคราะห์สถานการณ์การตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ก
คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

มาตรวัดที่ 1 มาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมฉบับภาษาไทย

ผู้วิจัยต้องการพัฒนามาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมให้สอดคล้องกับบริบทไทยมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงดัดแปลงมาตรวัดจากมาตรย่อยเดิม (ก่อนพัฒนา) ที่รวบรวมโดย Monahan และคณะ (2009, 2013) ทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง การไม่คล้อยตามอิทธิพลจากเพื่อน การคำนึงถึงอนาคต การคำนึงถึงผู้อื่น การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น และการยับยั้งความก้าวร้าว โดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงข้อกระทงใหม่ให้มีทั้งข้อกระทงทางบวกและทางลบ เพื่อลดความเป็นไปได้ที่กลุ่มตัวอย่างจะประเมินตนเองตามความคาดหวังของสังคม โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงกันในการศึกษานำร่อง จำนวน 213 คน พบว่า จากเดิมที่มี 6 องค์ประกอบ เปลี่ยนเป็น 7 องค์ประกอบ โดยไม่มีองค์ประกอบที่ชื่อว่า การไม่คล้อยตามอิทธิพลจากเพื่อน มีองค์ประกอบเดิม 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การคำนึงถึงผู้อื่น การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น และการยับยั้งความก้าวร้าว และเรียงเรียงองค์ประกอบใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับนิยามมากยิ่งขึ้น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง การรู้จักตนเอง ความรับผิดชอบในการทำงาน การคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต

สรุปแล้วมาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคมฉบับภาษาไทยในงานวิจัยนี้ (หลังพัฒนา) มีทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง การรู้จักตนเอง ความรับผิดชอบในการทำงาน การคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต การคำนึงถึงผู้อื่น การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น และการยับยั้งความก้าวร้าว โดยมีรายละเอียดข้อกระทง ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟาของมาตรวัดวุฒิภาวะทางจิตสังคม (*N* = 510)

ข้อ	ข้อกระทง	CITC
องค์ประกอบที่ 1 ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (α = .750)		
1	ฉันได้รับการยอมรับและชื่นชมจากความสามารถของฉันเอง	.504
2	ฉันสามารถริเริ่มทำสิ่งที่ฉันควรทำต่อไปในชีวิตได้	.543
3	เวลาที่อะไรในชีวิตฉันเป็นไปได้ด้วยดี มักเป็นเพราะความสามารถของฉันเอง	.404
4	ฉันเป็นผู้กำหนด******	.429
5	ฉันแสดงออก******	.472
6	ฉันสามารถตัดสินใจเลือก******	.463
7	ฉันคิดว่าฉันประสบความสำเร็จ******	.545
8	ฉันสามารถรักษามิตรภาพ******	.367
9	ฉันคิดว่าควรแสดงความคิดเห็นของตนเอง******	.288
10	ฉันไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะฉันโชคร้าย	.187
องค์ประกอบที่ 2 การรู้จักตนเอง (α = .740)		
1	ฉันมักคิดว่าคนอื่น ๆ มีคนรักคนชื่นชมมากกว่าตัวฉัน	.403
2	ไม่มีใครรู้ว่าฉันเป็นคนอย่างไร	.465
3	ความรู้สึกของฉันที่มีต่อตัวเองไม่เคยเหมือนกันเลยในแต่ละสัปดาห์	.512
4	ฉันสงสัยว่าตัวตนจริง ๆ******	.636
5	เวลาทำงานกลุ่ม ฉันมัก******	.254
6	ชีวิตฉันค่อนข้างว่างเปล่า******	.622
องค์ประกอบที่ 3 ความรับผิดชอบในการทำงาน (α = .736)		
1	ฉันมักจะทำงานหลายงานสลับไปมาทั้ง ๆ ที่ยังทำไม่เสร็จสักอย่าง	.504
2	ฉันมักจะทำงานไม่เสร็จ โดยเฉพาะเวลาที่มีเสียงเตือนจากแอพในโทรศัพท์ดัง	.563
3	ฉันลืมงานที่ฉันต้องทำอยู่บ่อย ๆ	.606
4	บ่อยครั้งที่ฉันเริ่มทำงานอะไรไว้******	.685
5	เมื่อฉันได้รับมอบหมายให้ทำงานที่ยาก ๆ******	.275
6	ฉันจะรู้สึกไม่สบายใจอย่างมาก******	.207

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ข้อ	ข้อกระทง	CITC
องค์ประกอบที่ 4 การคำนึงถึงผลกระทบในอนาคต (α = .789)		
1	ก่อนที่ฉันจะทำอะไร ฉันจะคิดถึงผลกระทบรอบตัวฉัน	.559
2	บ่อยครั้งที่ฉันมักคิดถึงผลกระทบก่อนลงมือกระทำสิ่งต่าง ๆ	.538
3	ก่อนที่ฉันจะตัดสินใจอะไรบางอย่าง ฉันชั่งน้ำหนักระหว่างข้อดีและข้อเสีย	.559
4	ฉันสามารถจดจ่ออยู่กับงาน******	.377
5	ฉันคิดเกี่ยวกับสิ่งที่******	.424
6	เมื่อฉันทำอะไรสนุก ๆ (เช่น ปาร์ตี้ ทำอะไรบ้า ๆ บอ ๆ)******	.424
7	ฉันส่งงานตรงเวลา******	.439
8	ฉันคุมพฤติกรรมของตนเองได้ดี******	.543
9	ฉันทำอะไรได้ด้วยตนเอง******	.439
องค์ประกอบที่ 5 การคำนึงถึงผู้อื่น (α = .715)		
1	ฉันมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น แม้จะไม่ได้รับอะไรตอบแทน	.506
2	ฉันมักจะพยายามทำเพื่อผู้อื่นมากเป็นพิเศษ	.606
3	การช่วยเหลือผู้อื่น******	.596
4	ฉันเชื่อว่าต้องทำงานให้เต็มที่******	.315
องค์ประกอบที่ 6 การควบคุมอารมณ์หุนหันพลันแล่น (α = .801)		
1	ฉันทำกิจกรรมเสี่ยง ๆ (เช่น ขับรถฝ่าไฟแดง เป็นต้น) แม้ในเวลาที่อยู่คนเดียวหรืออยู่กับเพื่อน ๆ	.478
2	ฉันเป็นคนประเภทที่จะลองทำทุกอย่างดูสักครั้ง แม้ว่าสิ่งนั้นจะดูไม่ปลอดภัยสักเท่าไหร่	.626
3	ฉันชอบทำสิ่งใหม่ ๆ และทำอะไรที่แตกต่าง******	.679
4	ฉันทำตามใจตนเอง******	.490
5	ฉันเป็นคนทำอะไรแบบกล้า******	.646
องค์ประกอบที่ 7 การยับยั้งความก้าวร้าว (α = .771)		
1	ถ้าใครทำอะไรที่ฉันไม่ชอบ ฉันจะตะโกนด่ากลับทันที	.592
2	ถ้ามีใครพยายามทำร้ายฉัน ฉันจะเอาคืนให้สาสม	.695
3	ใครที่ทำให้ฉันโกรธ******	.668
4	เมื่อมีคนหาเรื่องทะเลาะกับฉัน******	.576
5	เมื่อฉันโกรธ ฉันพยายาม******	.274
6	ฉันพูดคุยอย่างใจเย็น******	.288

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

มาตรวัดที่ 2 มาตรวัดการเปลี่ยนบทบาท

มาตรวัดการเปลี่ยนบทบาท ประกอบด้วย 4 ข้อกระทง ประกอบด้วย การสำเร็จการศึกษา การทำงาน การมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก และการอาศัยอยู่ด้วยตนเอง ซึ่งหากมีการเปลี่ยนบาท จะได้ 1 คะแนน แต่หากไม่มีการเปลี่ยนบทบาท ได้ 0 คะแนน จึงตรวจสอบคุณภาพของมาตรวัดด้วยการคำนวนค่าสัมประสิทธิ์ Kuder-Richardson 21 (KR-21) จากสูตรการคำนวนด้านล่าง ได้เท่ากับ .765 (เมื่อให้ k = จำนวนข้อกระทง, $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนบทบาท, S^2 = ความแปรปรวนของการเปลี่ยนบทบาท)

$$KR21 = \frac{k}{k-1}\left[1 - \frac{\bar{X}(k-\bar{X})}{ks^2}\right]$$

มาตรวัดที่ 3 มาตรวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่

มาตรวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ มี 2 มิติ 9 ข้อกระทง ได้แก่ การให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ และการให้อิสระของพ่อแม่ โดยมีรายละเอียดข้อกระทง ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟาของมาตรวัดการเลี้ยงดูของพ่อแม่ (*N* = 510)

ข้อ	ข้อกระทง	CITC
มิติที่ 1 ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (α = .825)		
1	พ่อแม่แสดงออกให้ฉันรู้ว่าพวกท่านรักฉัน	.645
2	พ่อแม่ชอบอยู่กับฉัน	.643
3	พ่อแม่ดีใจ******	.695
4	พ่อแม่คิดว่า******	.614
5	พ่อแม่รับฟังฉัน******	.536
มิติที่ 2 การรู้จักตนเอง (α = .830)		
1	พ่อแม่ไว้ใจฉัน	.547
2	พ่อแม่ยอมรับตัวฉันในแบบที่ฉันเป็น	.731
3	พ่อแม่ผลักดัน******	.699
4	พ่อแม่พยายามที่จะเข้าใจ******	.662

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

มาตรวัดที่ 4 มาตรวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่

มาตรวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ มี 3 ประเภท ได้แก่ การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ และการรับรู้ทะเยอทะยานของพ่อแม่ โดยเริ่มต้นประโยคว่า “พ่อแม่คาดหวังให้ฉัน...” และยมีรายละเอียดข้อกระทง ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 *ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (Corrected item-total correlation: CITC) และมีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟาของมาตรวัดการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ (N = 510)*

ข้อ	ข้อกระทง	CITC
องค์ประกอบที่ 1 การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน (α = .836)		
6	ใช้เวลาในแต่ละวันให้เกิดประโยชน์สูงสุด	.490
7	สอบได้ในอันดับต้น ๆ	.677
13	เรียนรู้เพื่อเตรียม******	.440
14	ได้คะแนนสูงสุด******	.692
17	ทุ่มเทกับการ******	.671
18	ทบทวนเนื้อหาให้มาก ๆ******	.641
19	มีผลการเรียนที่ดีกว่า******	.629
20	แบ่งปันความรู้******	.259
องค์ประกอบที่ 2 การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ (α = .660)		
2	ตั้งใจเรียน เพื่อให้ได้งานที่ให้เงินเดือนสูง	.474
8	มีสถานะทางการเงินที่มั่นคงในอนาคต	.409
10	ได้เกรดดี ๆ เพื่อ*******	.508
15	เลือกงาน******	.415
16	ได้รับความรู้******	.266
องค์ประกอบที่ 3 การรับรู้ทะเยอทะยานของพ่อแม่ (α = .805)		
1	ตอบแทนบุญคุณด้วยการเติมเต็มความต้องการ/ ความฝันของท่าน	.541
3	แบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวในอนาคต	.476
4	เรียนในสาขาวิชา******	.586
5	มุ่งความสนใจไปที่การเรียนมากกว่า******	.589
9	เลือกเรียนในสาขา******	.644
11	กลับถึงบ้านก่อนเวลา*******	.461
12	ทำตามคำแนะนำ******	.485

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ข
ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมของการเปลี่ยนบทบาท

ผู้วิจัยได้เพิ่มคำถามปลายเปิด 1 ข้อ เพื่อสอบถามการเปลี่ยนบทบาทเพิ่มเติมในบริบทสังคมไทย ที่ว่า “คุณคิดว่า ในชีวิตของคุณ ยังมีการเปลี่ยนบทบาท หรือการเปลี่ยนแปลงอะไรในชีวิตบ้าง ที่ทำให้คุณรู้สึกว่าได้โตเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ในช่วงอายุ 18 – 25 ปี” ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์รวบรวมและสรุปเนื้อหาของการเปลี่ยนบทบาทในบริบทวัฒนธรรมไทย โดยมีผู้ตอบคำถามนี้ทั้งหมด 453 คน และสามารถแบ่งแนวคิดของการเปลี่ยนบทบาทในบริบทไทย ออกได้ 4 ประการ ดังนี้

1. การเปลี่ยนบทบาทสู่วัยทำงาน คือ การทำงานที่มีรายได้จริง ไม่ว่าจะเป็นการสำเร็จการศึกษาและเริ่มทำงาน หรือการทำงานในขณะเรียน เมื่อทำงานแล้ว ทำให้มีรายได้เป็นของตนเอง บริหารจัดการเงินหรือใช้สอยได้โดยไม่ต้องพึ่งพาหรือขอเงินจากพ่อแม่ และสามารถแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในบ้านหรือเลี้ยงพ่อแม่ได้ ซึ่งถือเป็นความคิดส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างนี้ (คิดเป็นร้อยละ 56.1)

2. การเปลี่ยนบทบาทในการอาศัยอยู่ด้วยตนเอง คือ การอาศัยอยู่คนเดียว อยู่กับเพื่อน อยู่หอพัก หรืออื่น ๆ โดยที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ จึงจำเป็นต้องรับผิดชอบชีวิตตนเองมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการเวลา การรับผิดชอบสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การจัดการปัญหาที่เข้ามาด้วยตนเอง การจัดการความคิด การตัดสินใจ การรับผิดชอบการกระทำของตนเอง รวมถึงการจัดการอารมณ์ของตนเองอีกด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่มีความคิดว่าการเปลี่ยนบทบาทนี้ มีแนวโน้มไปสู่การมีวุฒิภาวะทางจิตสังคม (คิดเป็นร้อยละ 22.5)

3. การเปลี่ยนบทบาทไปสู่สังคมใหม่หรือเหตุการณ์ใหม่ คือ การเปลี่ยนสังคม ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงหรือแตกต่างจากเดิม เช่น การออกจากรั้วโรงเรียนสู่รั้วมหาวิทยาลัย การไปเรียนแลกเปลี่ยนที่ต่างประเทศ เป็นต้น หรือการมีประสบการณ์จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นโอกาสที่สร้างขึ้นเอง เช่น การเปลี่ยนงาน การเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น หรือการเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น การสูญเสียพ่อแม่ เป็นต้น ทำให้บุคคลจำเป็นต้องปรับตัวตามสถานการณ์บังคับเหล่านั้น และวางแผนชีวิตในอนาคต ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนบทบาทใหม่ที่แตกต่างจากแนวคิดเดิม (คิดเป็นร้อยละ 16.3)

4. การเปลี่ยนบทบาทในความสัมพันธ์ฉันคนรักหรือมีครอบครัว คือ การมีความสัมพันธ์ฉันคนรัก ซึ่งผู้เข้าร่วมงานวิจัยมักเน้นในเรื่องของเลิกรากับคนรัก การแต่งงาน เริ่มสร้างครอบครัว การเป็นผู้นำครอบครัว และการมีบุตร (คิดเป็นร้อยละ 5.1)

ภาคผนวก ค

ผลวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุรูปแบบที่ 2

(ตัวแปรต้นเป็นตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด)

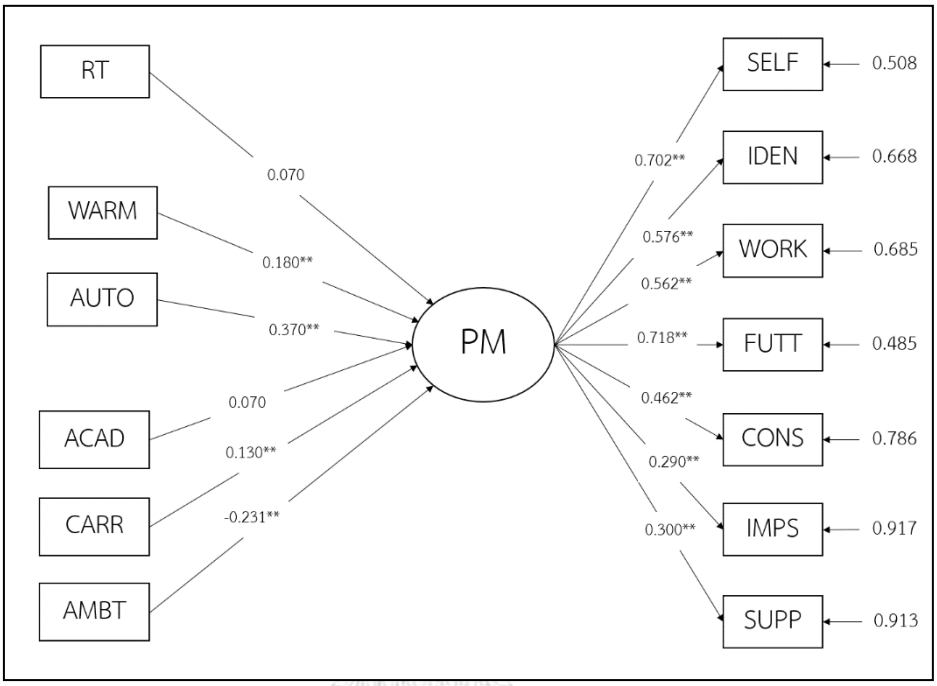

ภาพที่ 5 ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคมรูปแบบที่ 2 โดย มีค่า χ^2/df = 2.235, *df* = 41, RMSEA = 0.027, GFI = 0.983, AGFI = 0.963, CFI = 0.991, RMR = 0.016, SRMR = 0.031

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของวุฒิภาวะทางจิตสังคมในรูปแบบที่ 2

ตัวแปรแฝง	1	2	3	4	5	6	7
1 PM	1.000						
2 RT	.076	1.000					
3 WARM	.447**	-.024	1.000				
4 AUTO	.524**	.053	.651**	1.000			
5 ACAD	.010	-.080	.075	-.049	1.000		
6 CARR	.056	-.090*	.091*	-.007	.751**	1.000	
7 AMBT	-.195**	-.050	-.060	-.180**	.627**	.571**	1.000

หมายเหตุ: *p < .05, **p < .01

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม แสดงค่าอิทธิพลทางตรง ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของวุฒิภาวะทางจิตสังคมในรูปแบบที่ 2

ตัวแปรชี้วัด	สปส	ตัวแปรผล PM
		DE
การเปลี่ยนบทบาท (RT)	*b*	0.018
	SE	(0.012)
	t	1.573
	β	0.070
การให้ความอบอุ่นของพ่อแม่ (WARM)	*b*	0.118
	SE	(0.037)
	t	3.161**
	β	0.180
การให้อิสระของพ่อแม่ (AUTO)	*b*	0.213
	SE	(0.035)
	t	6.143**
	β	0.370
การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางการเรียน (ACAD)	*b*	0.027
	SE	(0.027)
	t	0.984
	β	0.070
การรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ทางอาชีพ (CARR)	*b*	0.057
	SE	(0.028)
	t	1.994**
	β	0.130
การรับรู้ความทะเยอทะยานของพ่อแม่ (AMBT)	*b*	-0.087
	SE	(0.021)
	t	-4.038**
	β	-0.231

หมายเหตุ $^{**}p < .01$, สปส หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์, *b* หมายถึง น้ำหนักองค์ประกอบ, SE_b หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, *t* หมายถึง ค่าสถิติ *t* ของน้ำหนักองค์ประกอบ, β หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย และ DE หมายถึง อิทธิพลทางตรง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก ง

คำสั่งการวิเคราะห์โมเดลการวัด ด้วยโปรแกรม LISREL 10.20 Student

```
TI CFA PM
 DA NI=7 NO=510 MA=CM
 LA
 SELF IDEN WORK FUTT CONS IMPS SUPP
 KM
 1.000
 .391 1.000
 .361 .475 1.000
 .419 .278 .429 1.000
 .333 .255 .243 .340 1.000
 .028 .171 .270 .234 .103 1.000
 .031 .164 .230 .243 .227 .335 1.000
 ME
 3.8106 3.2681 3.4330 3.8871 3.9265 3.6698 3.4889
 SD
 .44989 .63564 .61606 .49587 .61616 .78292 .75480
 MO NY=7 NE=1 PS=SY TE=FU,FI LY=FU,FI
 FR LY 1,1 LY 2,1 LY 3,1 LY 4,1 LY 5,1 LY 6,1 LY 7,1
 FR TE 1,1 TE 2,2 TE 3,3 TE 4,4 TE 5,5 TE 6,6 TE 7,7 TE 7,6 TE 4,2 TE
7,1 TE 6,1 TE 3,2 TE 7,5
 LE
 PM
 PD
 OU ML SE TV EF SS RS SC FS MR MI ND=3 AD=OFF
```

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก จ

คำสั่งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ด้วย LISREL 10.20 Student

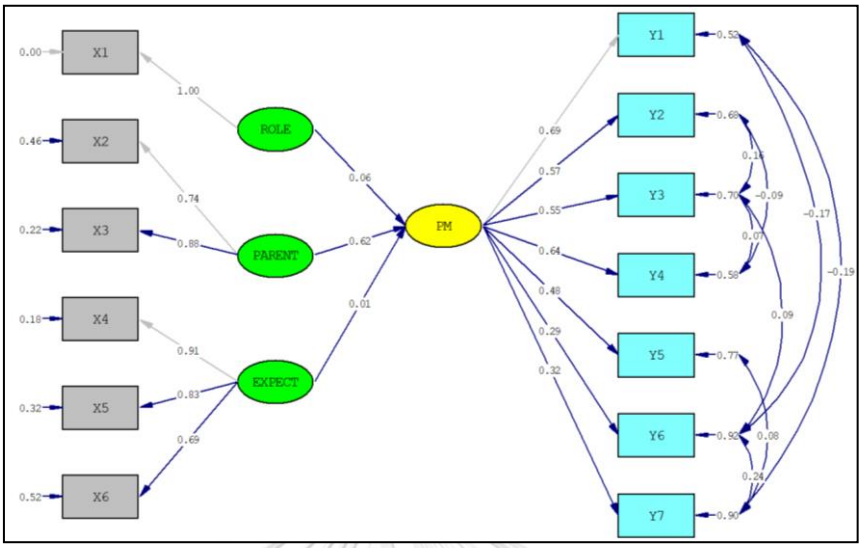


```
TI PATH2
 DA NI=13 NO=510 MA=CM
 LA
 Y1 Y2 Y3 Y4 Y5 Y6 Y7 X1 X2 X3 X4 X5 X6
 KM
 1.000
 .391 1.000
 .361 .475 1.000
 .419 .278 .429 1.000
 .333 .255 .243 .340 1.000
 .028 .171 .270 .234 .103 1.000
 .031 .164 .230 .243 .227 .335 1.000
 .102 .075 .045 .017 .023 -.037 -.020 1.000
 .316 .238 .221 .325 .233 .123 .154 -.024 1.000
 .436 .337 .298 .319 .259 .071 .092 .053 .651 1.000
 -.002 -.050 -.038 .056 .073 -.018 -.049 -.080 .075 -.049 1.000
 .038 -.032 .012 .093 .063 .002 -.057 -.090 .091 -.007 .751 1.000
 -.132 -.190 -.196 -.083 -.020 -.109 -.079 -.050 -.060 -.180 .627 .571 1.000
 ME
 3.8106 3.2681 3.4330 3.8871 3.9265 3.6698 3.4889 1.6980 3.4635 3.4407 3.1766 3.5643
2.8210
 SD
 .44989 .63564 .61606 .49587 .61616 .78292 .75480 1.14687 .47973 .54312 .78494 .72382
.84114
 MO NY=7 NX=6 NE=1 NK=3 LY=FU,FI LX=FU,FI GA=FU,FI PH=SY PS=SY,FR TE=FU,FI TD=FU,FI
 FR LY 2,1 LY 3,1 LY 4,1 LY 5,1 LY 6,1 LY 7,1 LX 3,2 LX 5,3 LX 6,3
 FR TE 1,1 TE 2,2 TE 3,3 TE 4,4 TE 5,5 TE 6,6, TE 7,7 TD 2,2 TD 3,3 TD 4,4 TD 5,5 TD
6,6
 FR TE 7,6 TE 4,2 TE 7,1 TE 6,1 TE 3,2 TE 7,5 TE 6,3 TE 4,3
 ST .1 TD 2,2
 ST .09 TD 3,3
 ST 1 LY 1,1 LX 1,1 LX 2,2 LX 4,3
 FR GA 1,1 GA 1,2 GA 1,3
 LE
 PM
 LK
 ROLE PARENT EXPECT
 PD
 OU ML SE TV EF SS RS SC FS MR MI ND=3 AD=OFF
```

ภาคผนวก ฉ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนบทบาทการเลี้ยงดูของพ่อแม่ และการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่ ต่อวุฒิภาวะทางจิตสังคม ในผู้ใหญ่แรกเริ่ม

แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 81 ข้อ ใช้เวลาประมาณ 10 – 15 นาที

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 สอบถามการเปลี่ยนบทบาท

ส่วนที่ 3 สอบถามคุณลักษณะทางจิตวิทยา

ส่วนที่ 4 สอบถามการเลี้ยงดูของพ่อแม่

ส่วนที่ 5 สอบถามการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่

การตอบแบบสอบถามนี้เป็นไปด้วยความสมัครใจของท่าน ท่านสามารถหยุดทำแบบสอบถามได้ทันที เมื่อท่านรู้สึกไม่สบายใจ ข้อมูลที่ท่านตอบจะไม่มีการระบุตัวตนและเป็นความลับ โดยผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์และรายงานผลเป็นภาพรวมในเชิงวิชาการเท่านั้น

หากมีประเด็นสงสัย หรือต้องการสอบถามเพิ่มเติม สามารถติดต่อได้ที่ knitchamon@gmail.com

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป

1. **อายุ** _____ ปี
2. **เพศ** ☐ ชาย ☐ หญิง ☐ อื่น ๆ
3. **ระดับการศึกษาสูงสุด (ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว/ เรียนจบแล้ว)**
   - ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา
   - ☐ อนุปริญญา/ ปวช.-ปวส. ☐ ปริญญาตรี
   - ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก
4. **สถานภาพสมรส (หมายถึง การแต่งงานหรืออยู่กินกันฉันสามี-ภรรยา)**
   - ☐ โสด ไม่เคยแต่งงาน ☐ แต่งงาน
   - ☐ อยู่กับคนรักโดยไม่มีการแต่งงาน ☐ หม้าย
   - ☐ หย่าร้าง/ แยกกันอยู่
5. **คุณเป็นลูกคนที่เท่าไหร่**
   - ☐ ลูกคนเดียว ☐ ลูกคนโต
   - ☐ ลูกคนกลาง ☐ ลูกคนเล็ก
6. **จำนวนพี่น้อง** (โปรดระบุจำนวนพี่น้อง ที่รวมตนเองด้วย) .....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

7. บุตร

☐ ไม่มีบุตร ☐ มีบุตร

8. สถานภาพของพ่อแม่

☐ พ่อแม่อยู่ด้วยกัน ☐ พ่อแม่หย่าร้างกัน/ แยกกันอยู่

☐ พ่อ และ/หรือแม่เสียชีวิต

9. อาชีพหลัก

☐ นิสิต นักศึกษา ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

10. รายได้ของคุณต่อเดือน (รายได้ = เงิน/ ค่าตอบแทนที่คุณหามาได้ด้วยตนเองจากการทำงาน)

☐ ยังไม่มีรายได้ ☐ น้อยกว่า 5,001 บาท

☐ 5,001 – 10,000 บาท ☐ 10,001 – 20,000 บาท

☐ 20,001 – 30,000 บาท ☐ 30,001 – 40,000 บาท

☐ 40,001 – 50,000 บาท ☐ 50,000 บาท ขึ้นไป

11. รายได้ครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน

☐ น้อยกว่า 30,000 บาท ☐ 30,001 – 50,000 บาท

☐ 50,001 – 70,000 บาท ☐ 70,001 – 90,000 บาท

☐ 90,001 – 110,000 บาท ☐ มากกว่า 110,000 บาท

12. พ่อแม่หรือผู้ปกครอง สนับสนุนทางการเงินของคุณมากน้อยเพียงใด (เช่น ค่าใช้จ่ายทั่วไปในชีวิตประจำวัน ค่าหอพัก ค่าเล่าเรียน ค่าน้ำค่าไฟ เป็นต้น)

☐ พ่อแม่ไม่สนับสนุนเลย (0%) ☐ พ่อแม่ช่วยสนับสนุนบางส่วน (25%)

☐ พ่อแม่ช่วยสนับสนุนกึ่งหนึ่ง (50%) ☐ พ่อแม่ช่วยสนับสนุนเป็นส่วนใหญ่ (75%)

☐ พ่อแม่ช่วยสนับสนุนทั้งหมด (100%)

13. คุณสนิทกับใครมากที่สุด (ส่วนใหญ่เมื่อคุณมีปัญหา จะนึกถึงใครเป็นคนแรก)

☐ พ่อ ☐ แม่

☐ พี่น้อง ญาติ ☐ เพื่อน

☐ คนรัก ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

ส่วนที่ 2: สอบถามการเปลี่ยนบทบาท

1. **ขณะตอบแบบสอบถาม คุณกำลังศึกษาอยู่ในระบบการศึกษาหรือไม่**
   - ☐ กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัย)
   - ☐ กำลังศึกษาอยู่ในระดับ ปวช.-ปวส./ อนุปริญญา
   - ☐ สำเร็จการศึกษาในระดับใด ๆ (มัธยมศึกษา อุดมศึกษา หรือ ปวช.-ปวส.) และไม่ได้เรียนต่อในขณะนี้
2. **ขณะตอบแบบสอบถาม คุณทำงานหรือไม่ (งาน = งานที่คุณได้รับรายได้)**
   - ☐ ไม่ได้ทำงานเลย
   - ☐ ทำงานพิเศษหรืองาน Part-time (เรียนเป็นหลัก)
   - ☐ ทำงานเป็นหลัก และเรียนต่อไปด้วย (เช่น เรียนนอกเวลา)
   - ☐ ทำงานเต็มเวลา และไม่ได้เรียนในขณะนี้
3. **ขณะตอบแบบสอบถาม คุณมีแฟน คนรัก หรือคนคุย หรือไม่**
   - ☐ ไม่มีคนรัก/ คนคุย
   - ☐ มีคนคุย แต่ยังไม่ใช่คนรัก
   - ☐ มีคนรัก แต่ยังไม่ได้แต่งงาน
   - ☐ มีคนรักและแต่งงาน
4. **ขณะตอบแบบสอบถาม คุณอาศัยอยู่กับใคร**
   - ☐ อาศัยอยู่กับพ่อแม่
   - ☐ อาศัยอยู่กับเพื่อน หรือคนรัก
   - ☐ อาศัยอยู่หอพักในวันธรรมดา และกลับบ้านในวันเสาร์-อาทิตย์
   - ☐ อาศัยอยู่คนเดียว
   - ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....
5. **คุณคิดว่า ในชีวิตของคุณ ยังมีการเปลี่ยนบทบาท หรือการเปลี่ยนแปลงอะไรในชีวิตบ้าง ที่ทำให้คุณรู้สึกว่าได้โตเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ในช่วงอายุ 18-25 ปี**

   .....

   .....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ส่วนที่ 3: สอบถามคุณลักษณะทางจิตวิทยา

ขอให้คุณใช้เกณฑ์การให้คะแนนต่อไปนี้ ในตาราง 3.1 – 3.3

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
3 หมายถึง เห็นด้วยบ้าง ไม่เห็นด้วยบ้าง
4 หมายถึง เห็นด้วยเล็กน้อย
5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.1 ขอให้คุณประเมินว่า**เห็นด้วยกับข้อความในแต่ละข้อมากน้อยเพียงใด** ตามความรู้สึกของคุณ

ข้อ	เห็นด้วย มากน้อยเพียงใด	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็นด้วย (2)	เห็นด้วยบ้างไม่เห็นด้วยบ้าง (3)	เห็นด้วย (4)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)
1	ฉันได้รับการยอมรับและชื่นชมจากความสามารถของฉันเอง					
2	ฉันสามารถริเริ่มทำสิ่งที่ฉันควรทำต่อไปในชีวิตได้					
3	เวลาที่อะไรในชีวิตฉันเป็นไปได้ด้วยดี มักเป็นเพราะความสามารถของฉันเอง					

หมายเหตุ: หากต้องการข้อกระทงเพิ่มเติม สามารถติดต่อผู้วิจัยได้ที่ knitchamon@gmail.com

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3.2 ขอให้คุณประเมินว่า**เห็นด้วยกับข้อความในแต่ละข้อมากน้อยเพียงใด** ตามความรู้สึกของคุณ

ข้อ	เห็นด้วย มากน้อยเพียงใด	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็นด้วย (2)	เห็นด้วยบ้างไม่เห็นด้วยบ้าง (3)	เห็นด้วย (4)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)
1	ฉันมักคิดว่าคนอื่น ๆ มีคนรักคนชื่นชมมากกว่าตัวฉัน					
2	ไม่มีใครรู้ว่าฉันเป็นคนอย่างไร					
3	ความรู้สึกของฉันที่มีต่อตัวเองไม่เคยเหมือนกันเลยในแต่ละสัปดาห์					

หมายเหตุ: หากต้องการข้อกระทงเพิ่มเติม สามารถติดต่อผู้วิจัยได้ที่ knitchamon@gmail.com

3.3 ขอให้คุณนึกถึง**การทำงานของคุณในปัจจุบัน** หรือหากคุณเป็นนิสิต/นักศึกษา ขอให้คุณนึกถึงเวลาทำงานกลุ่มกับเพื่อน และประเมินว่า**<u>เห็นด้วย</u>กับข้อความในแต่ละข้อมากน้อยเพียงใด** ตามความรู้สึกของคุณ

ข้อ	เห็นด้วย มากน้อยเพียงใด	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็นด้วย (2)	เห็นด้วยบ้างไม่เห็นด้วยบ้าง (3)	เห็นด้วย (4)	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)
1	ฉันมักจะทำงานหลายงานสลับไปมาทั้ง ๆ ที่ยังทำไม่เสร็จสักอย่าง					
2	ฉันมักจะทำงานไม่เสร็จ โดยเฉพาะเวลาที่มีเสียงเตือนจากแอพในโทรศัพท์ดัง					
3	ฉันลืมงานที่ฉันต้องทำอยู่บ่อย ๆ					

หมายเหตุ: หากต้องการข้อกระทงเพิ่มเติม สามารถติดต่อผู้วิจัยได้ที่ knitchamon@gmail.com

3.4 ขอให้คุณประเมินว่าข้อความในแต่ละข้อ**<u>เป็นจริง</u>กับตัวคุณมากน้อยเพียงใด**

1 หมายถึง ไม่จริงเลย
2 หมายถึง แทบจะไม่จริง
3 หมายถึง จริงบ้าง ไม่จริงบ้าง
4 หมายถึง เป็นจริงบ่อย ๆ
5 หมายถึง เป็นจริงเสมอ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อ	เป็นจริง มากน้อยเพียงใด	ไม่จริงเลย (1)	แทบจะไม่จริง (2)	จริงบ้างไม่จริงบ้าง (3)	เป็นจริงบ่อย ๆ (4)	เป็นจริงเสมอ (5)
1	ก่อนที่ฉันจะทำอะไร ฉันจะคิดถึงผลกระทบรอบตัวฉัน					
2	บ่อยครั้งที่ฉันมักคิดถึงผลกระทบก่อนลงมือกระทำสิ่งต่าง ๆ					
3	ก่อนที่ฉันจะตัดสินใจอะไรบางอย่าง ฉันชั่งน้ำหนักระหว่างข้อดีและข้อเสีย					

หมายเหตุ: หากต้องการข้อกระทงเพิ่มเติม สามารถติดต่อผู้วิจัยได้ที่ knitchamon@gmail.com

<u>ขอให้คุณใช้เกณฑ์การให้คะแนนต่อไปนี้ ในตาราง 3.5 – 3.7</u>

1 หมายถึง ไม่จริง/ ส่วนมากไม่เคย
2 หมายถึง ค่อนข้างไม่จริง/ ไม่บ่อย
3 หมายถึง ไม่แน่ใจ/ บางครั้ง
4 หมายถึง ค่อนข้างจริง/ เป็นบ่อย ๆ
5 หมายถึง เป็นจริง/ เป็นเกือบทุกครั้ง

3.5 ข้อความต่อไปนี้ ขอให้คุณประเมินว่าข้อความในแต่ละข้อ **<u>เป็นจริง</u>กับตัวคุณมากน้อยเพียงใด**

ข้อ	เป็นจริง มากน้อยเพียงใด	ไม่จริง (1)	ค่อนข้างไม่จริง (2)	ไม่แน่ใจ (3)	ค่อนข้างจริง (4)	เป็นจริง (5)
1	ฉันมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น แม้จะไม่ได้รับอะไรตอบแทน					
2	ฉันมักจะพยายามทำเพื่อผู้อื่นมากเป็นพิเศษ					

หมายเหตุ: หากต้องการข้อกระทงเพิ่มเติม สามารถติดต่อผู้วิจัยได้ที่ knitchamon@gmail.com

3.6 ข้อความต่อไปนี้ ขอให้คุณประเมินว่าข้อความในแต่ละข้อ **<u>เป็นจริง</u>กับตัวคุณมากน้อยเพียงใด**

ข้อ	เป็นจริง มากน้อยเพียงใด	ไม่จริง (1)	ค่อนข้างไม่จริง (2)	ไม่แน่ใจ (3)	ค่อนข้างจริง (4)	เป็นจริง (5)
1	ฉันทำกิจกรรมเสี่ยง ๆ (เช่น ขับรถฝ่าไฟแดง เป็นต้น) แม้ในเวลาที่อยู่คนเดียวหรืออยู่กับเพื่อน ๆ					
2	ฉันเป็นคนประเภทที่จะลองทำทุกอย่างดูสักครั้ง แม้ว่าสิ่งนั้นจะดูไม่ปลอดภัยสักเท่าไหร่					

หมายเหตุ: หากต้องการข้อกระทงเพิ่มเติม สามารถติดต่อผู้วิจัยได้ที่ knitchamon@gmail.com

3.7 ข้อความต่อไปนี้ ขอให้คุณประเมินว่าข้อความในแต่ละข้อ **<u>เป็นจริง</u>กับตัวคุณมากน้อยเพียงใด**

ข้อ	เป็นจริง มากน้อยเพียงใด	ไม่จริง (1)	ค่อนข้างไม่จริง (2)	ไม่แน่ใจ (3)	ค่อนข้างจริง (4)	เป็นจริง (5)
1	ถ้าใครทำอะไรที่ฉันไม่ชอบ ฉันจะตะโกนด่ากลับทันที					
2	ถ้ามีใครพยายามทำร้ายฉัน ฉันจะเอาคืนให้สาสม					

หมายเหตุ: หากต้องการข้อกระทงเพิ่มเติม สามารถติดต่อผู้วิจัยได้ที่ knitchamon@gmail.com

ส่วนที่ 4: สอบถามการเลี้ยงดูของพ่อแม่

ข้อความต่อไปนี้ เกี่ยวข้องกับ**<u>การรับรู้ต่อการเลี้ยงดูของพ่อแม่</u>** ขอให้คุณนึกถึงประสบการณ์การได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ และเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของคุณมากที่สุด โดยใช้ระดับในการประเมินดังต่อไปนี้

1 หมายถึง ไม่จริงอย่างยิ่ง
2 หมายถึง ไม่จริง
3 หมายถึง ค่อนข้างจริง
4 หมายถึง เป็นจริงอย่างยิ่ง

ข้อ	พ่อแม่ของฉัน...	ไม่จริงอย่างยิ่ง (1)	ไม่จริง (2)	ค่อนข้างจริง (3)	เป็นจริงอย่างยิ่ง (4)
1	พ่อแม่แสดงออกให้ฉันรู้ว่าพวกท่านรักฉัน				
2	พ่อแม่ชอบอยู่กับฉัน				
6	พ่อแม่ไว้ใจฉัน				
7	พ่อแม่ยอมรับตัวฉันในแบบที่ฉันเป็น				

หมายเหตุ: หากต้องการข้อกระทงเพิ่มเติม สามารถติดต่อผู้วิจัยได้ที่ knitchamon@gmail.com

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ส่วนที่ 5: สอบถามการรับรู้ความคาดหวังของพ่อแม่

<u>ตามการรับรู้ของคุณ พ่อแม่คาดหวังให้คุณเป็นอย่างไร</u> ขอให้ท่านเลือกคำตอบที่ตรงกับคุณมากที่สุด

1 หมายถึง ไม่ตรงที่สุด
2 หมายถึง ค่อนข้างไม่ตรง
3 หมายถึง ตรงบ้าง ไม่ตรงบ้าง
4 หมายถึง ค่อนข้างตรง
5 หมายถึง ตรงที่สุด

ข้อ	**พ่อแม่คาดหวังให้ฉัน...**	**ไม่ตรงที่สุด (1)**	**ค่อนข้างไม่ตรง (2)**	**ตรงบ้างไม่ตรงบ้าง (3)**	**ค่อนข้างตรง (4)**	**ตรงที่สุด (5)**
1	ตอบแทนบุญคุณด้วยการเติมเต็มความต้องการ/ ความฝันของพวกท่าน					
2	ตั้งใจเรียน เพื่อให้ได้งานที่ให้เงินเดือนสูง					
3	แบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวในอนาคต					
6	ใช้เวลาในแต่ละวันให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
7	สอบได้ในอันดับต้น ๆ					
8	มีสถานะทางการเงินที่มั่นคงในอนาคต					

หมายเหตุ: หากต้องการข้อกระทงเพิ่มเติม สามารถติดต่อผู้วิจัยได้ที่ knitchamon@gmail.com

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ณิชมน กาญจนนิยต
วัน เดือน ปี เกิด	22 ตุลาคม 2538
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขากิจกรรมบำบัด
ที่อยู่ปัจจุบัน	9/375 ซอยลาดปลาเค้า 78 แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY